

Bestemthet i norsk

*Utfordringer voksne innvandrere med russisk som
førstespråk møter når de bruker bestemthet i norsk
mellomspråk*

Elena Soboleva

Norsk som andrespråk,
Institutt for lingvistiske og nordiske studier

UNIVERSITETET I OSLO

2016

Bestemthet i norsk:

Utfordringer voksne innvandrere med russisk som førstespråk møter når de bruker bestemthet i norsk mellomspråk

© Forfatter Elena Soboleva

År 2016

Tittel Bestemthet i norsk: Utfordringer voksne innvandrere med russisk som førstespråk
møter når de bruker bestemthet i norsk mellomspråk

Forfatter Elena Soboleva

<http://www.duo.uio.no/>

Trykk: Representralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Verden rundt oss forandrer seg hele tiden, og disse endringene har ført til at Norge er blitt et flerkulturelt samfunn. Norsk språkundervisning og spørsmål knyttet til hvordan man tilegner seg et annet språk i voksenalder, er derfor viktigere enn noensinne. Bestemthet er en av de vanskeligste grammatiske og semantiske kategorier å tilegne seg for alle innlærere, uansett morsmål. Mine seks informanter er voksne innvandrere med russisk som morsmål. Denne oppgaven fokuserer på bruk av bestemthet i norsk. Analysegrunnlaget baserer seg på fem oppgaver fra informantene.

Jeg undersøker hvordan innlærere med russisk som førstespråk tilegner seg bestemthet i norsk, hva slags avvik de har i hvilke kontekster. Jeg stiller følgende spørsmål: I hvor stor grad har voksne innlærere med russisk som førstespråk avvik knyttet til bestemthet i norsk? Hvordan bruker innlærere foranstilt og etterhengt artikkel i singularis og pluralis – bestemt og ubestemt, og om det forekommer overproduksjon eller manglende bruk av bestemthet. Bestemthet er en bøyingskategori man sjelden finner i andre språk. Jeg bruker markerhetsteorien for å finne ut av hvilke trekk som kan være spesielt vanskelige å tilegne seg. Slobins teori *Thinking for Speaking* (Slobin, 1987 og 1996) anses som viktig i den sammenheng.

Bestemthet har to sider i norsk - det semantiske begrepet referanse og den grammatiske bøyingskategorien bestemthet. Det ser ut som det semantiske er mer utfordrende å tilegne seg for innlærere som ikke har grammatikalisert bestemthet og dermed ingen grammatiske markører for denne kategorien i sitt morsmål. Jeg presenterer kort bestemthetskategorien i russisk der den ikke er grammatikalisert og der den er umarkert i motsetning til norsk. Referansekategorien er avgjørende for valget av bestemt eller ubestemt form i substantivfraser. Jeg omhandler derfor ulike typer referanser. Bruk av kontrastiv analyse bidrar med å vurdere om det finnes noe felles i norsk og russisk på uttrykks- og innholdsplanet. Resultatene mine er sammensatte, og antall avvik varierer. Jeg oppsummerer i oppgaven hva som er mest utfordrende for russiske innlærere når de tilegner seg bestemthet i norsk, basert på forskningsmaterialet.

Forord

Jeg vil takke min veileder Ingebjørg Tonne for faglig støtte, grundige kommentarer, tålmodighet og veiledning som har gitt meg mye motivasjon og betydelig faglig løft. Uten hennes gode råd og oppmuntring ville ikke denne oppgaven ha blitt skrevet.

Takk til alle mine informanter som bidro med mye interessant materiale til undersøkelsen. Jeg vil spesielt takke Tone, min gode venninne gjennom mange år, som har stilt opp som korrekturleser og førstespråkstøtte. Jeg vil også takke min familie for all støtte jeg har fått.

Oslo, mai 2016

Elena Soboleva

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	IV
Forord	VI
Innholdsfortegnelse	VIII
1 Innledning.....	1
1.1 Innledende kommentarer: presentasjon av tema	1
1.2 Oppgavens struktur.....	2
1.3 Problemstilling.....	3
1.4 Kort om informanter og undersøkelse	3
2 Definisjoner og sentrale begreper	5
2.1 Førstespråk - fremmedspråk – andrespråk.....	5
2.2 L1 og L2 og mellomspråk	5
2.3 Avvik, over- og underproduksjon og unngåing.....	6
2.4 Markerthet	6
2.5 Grammatikalisering	7
2.6 Transfer.....	8
2.7 Slobin og “Thinking for Speaking”	8
3 Bestemthet i norsk.....	9
3.1 Hvordan bestemthet uttrykkes i norsk: referanse og bestemthet.....	9
3.1.1 Innledningsvis om referanse.....	9
3.1.2 Frase og kjerne	10
3.1.3 Substantivfraser eller nominalfraser.....	10
3.1.4 Foranstilte adledd	12
3.1.5 Etterstilte adledd.....	12
3.1.6 Nærmere om referanse	13
3.1.7 Individuell referanse (definitt og indefinitt referanse)	14
3.1.8 Generisk referanse.....	17
3.2 Formelle trek ved bruk av bestemthet i norsk	18
3.2.1 Bestemmere i substantivfrasen.....	18
3.2.2 Den ubestemte artikkelen	18
3.2.3 Den bestemte artikkelen	19
3.2.4 Enkel og dobbel bestemmelse (overbestemt substantiv).....	19

3.2.5	Opposisjon bestemthet – ubestemthet i norsk: Hva er grammatisk kategori? ...	20
3.2.6	Hvordan uttrykkes bestemthet i artikkelløse språk	21
4	Bestemthet i russisk.....	23
4.1	Har russisk bestemthet?	23
4.1.1	Hvordan kan bestemthet uttrykkes i russisk?.....	25
5	Informantenes bakgrunn, metode og analyse	29
5.1	Informantene.....	29
5.1.1	Informantenes bakgrunn.....	29
5.1.2	Kjønn og alder	29
5.1.3	Botid	30
5.1.4	Nivå i norsk	30
5.1.5	Utdanning	31
5.1.6	Jobbsituasjon	31
5.1.7	Anonymitet.....	31
5.1.8	Oppsummering, informantene.....	31
5.1.9	Oppgaver	31
5.1.10	Begrunnelse for valg av oppgaver:.....	32
5.2	Analyse av oppgaver	33
5.2.1	Innledende kommentar:.....	33
5.2.2	Undersøkelse og analyse	33
5.3	Oppgave 5- Kontrastiv analyse av bruk av bestemthet i norsk og russisk basert på beskrivelsen av bilder i en tegneserie:.....	65
5.3.1	Noen innledende kommentarer:	65
5.3.2	Oppsummering:.....	72
5.4	Kontrastiv analyse Oppgave 5- Kontrastiv analyse av bruk av bestemthet i norsk og russisk basert på beskrivelsen av bilder i en tegneserie	72
6	Oppsummering og drøfting	74
6.1	Oppsummering: analyse av informantenes produksjon:	74
6.1.1	Oppsummering, oppgave 1:	74
6.1.2	Oppsummering, oppgave 2	75
6.1.3	Oppsummering: Utfyllingsoppgave 3:.....	76
6.1.4	Oppsummering: Utfyllingsoppgave 4:.....	76
6.1.5	Oppsummering, avvik i prosent per informant	77

7	Drøfting om bruk av bestemthet i norsk:	79
7.1	Innledende kommentarer:	79
7.2	Hvordan bruker innlærere med russisk som første språk bestemthet i norsk?	80
7.3	Noen pedagogiske konklusjoner.....	86
	Litteraturliste	88
8	Vedlegg 1 Oppgaver og informantenes besvarelser.....	93
8.1	Oppgaveoversikt.....	93
8.2	Oppsummerende tabeller	96
8.3	Informant A05	106
8.4	Informant B04.....	112
8.5	Informant C03.....	116
8.6	Informant D01	122
8.7	Informant E02.....	127
8.8	Informant G06	132

No table of figures entries found.

1 Innledning

Innledende kommentarer: presentasjon av tema

«Eet velkjent læringsprinsipp: Vi tar utgangspunkt i det kjente for å utforske det ukjente».
(Golden 2001:1)

Verden rundt oss forandrer seg hele tiden, og disse endringene har ført til at Norge er blitt et flerkulturelt samfunn. I følge Statistisk sentralbyrå utgjør innvandrere 15,6 % av totalbefolkningen i landet, og det er cirka 805 000 innvandrere som bor i Norge per 1. januar 2015. Mange innvandrere kommer til Norge som følge av familiegjenforening (cirka 36 %), og cirka 33 % ønsker å få jobb i Norge. De fleste kommer til Norge i voksen alder. Oslo har flest innvandrere – praktisk talt hver tredje innbygger har innvandrerbakgrunn (ca. 32 % innvandrere i Oslo). Mine informanter kommer fra Estland, Russland og Ukraina. Alle har russisk som morsmål. Av russisktalende innvandrere i Norge er det cirka 17 000 russere, 4 181 innvandrere fra Ukraina og 5 067 fra Estland.

Norsk språkundervisning og spørsmål knyttet til hvordan man tilegner seg et annet språk i voksen alder, er derfor viktigere enn noensinne. Jeg er russisktalende innvandrer selv og kom til Norge i voksen alder. Jeg begynte å lære norsk som fremmedspråk i Russland. Tilegnelsen av norsk har vært viktig for meg da jeg ønsker å beherske norsk på et nivå tilnærmet morsmål. Det er ingen enkel oppgave. For meg er grammatikken blitt en nøkkel som åpner mange dører, spesielt når man lærer norsk som voksen. Nå jobber jeg med undervisning i norsk for voksne innvandrere i Nav - systemet. Det tar tid å lære et nytt språk «for å oppnå nivået for kognitivt krevende kommunikasjon», og mange forskere snakker om en periode mellom fire og sju år (Cummins, 2000). Jeg spør ofte meg selv hvorfor noen voksne klarer å tilegne seg norsk ganske bra i løpet av kort tid, mens andre, til tross for lang botid, ikke klarer det.

Dette gjelder også den grammatiske kategorien bestemthet som viser seg å være meget vanskelig for alle innlærere, uansett morsmål. (Lund, 1997; Golden, 2008; Mac Donald, 1997; Mathiassen, 1996). Mitt inntrykk er også at vi lærer dette grammatiske trekket sent. Jeg ønsket å undersøke om dette inntrykket stemmer med virkeligheten sett gjennom en

undersøkelse. Det er mange skjær og «undervannsstrømmer» som gjør det vanskelig å tilegne seg bestemthet. Alle mennesker har en medfødt språkevne, den venter bare på å bli tatt i bruk.

Karen Lund analyserer erfaringer fra undervisning i dansk som andre språk for voksne innlærere. Hun framholder at voksne ikke begynner å lære et annet språk fra tabula rasa. De har opparbeidet seg noe sosiopsykologisk og pragmatolingvistisk kompetanse, og de må være aktive og motiverte når de lærer seg språket. Lund understreker viktigheten av kommunikative funksjoner i læringen. Hun understreker innlærerens «<...> semantiske og pragmatiske problemløsninger som en drivkraft i tilegnelsesprosessen.» (Lund, 1997:5) Lund fremhever metalingvistiske, imitative og analytisk-kreative prosesser som grunnleggende i tilegnelsen av et nytt språk.

I denne undersøkelsen ønsker jeg å studere hvordan voksne innvandrere med russisk som forstespråk bruker bestemthet i norsk. Dette gjør jeg ved å analysere hvordan informantene bruker bestemthet i egen språkproduksjon og i utfyllingsoppgaver. Bestemthet i norsk uttrykkes grammatisk (morfosyntaktisk) og semantisk (særlig knyttet til referanse referanse), og disse uttrykkene bærer ulike betydninger og passer i ulike kontekster. Hvordan uttrykkes bestemthet i russisk? I russisk finnes det ikke morfologisk, kun leksikalsk bestemthet som ofte også kan uttrykkes eller understrekkes med blant annet determinativer, pronomen og ordstilling.

Norsk og russisk tilhører ulike språkgrupper, og språkstrukturen er relativt forskjellig språkgenetisk og språktypologisk. Norsk hører til den nordgermanske språkgruppen av indoeuropeiske språk, mens russisk representerer den østslaviske grenen av de slaviske språkene i indoeuropeisk. Moderne norsk er et svakt syntetisk språk med fast ordstilling og et relativt «fattig» bøyningssystem. Norsk ligger omtrent på midten mellom syntetiske og analytiske språk. Russisk er derimot et sterkt syntetisk språk med et godt utviklet bøyningssystem. Men når det gjelder akkurat bestemthet i en substantivfrase, har altså norsk også mer morfologi enn russisk.

Oppgavens struktur

I innledningen, dette kapittel 1, begrunner jeg valg av tema. Jeg gir også en skisse av noen av de relevante forskjellene mellom norsk og russisk og presenterer problemstillingen. Videre følger en kort presentasjon av informantene som har deltatt i undersøkelsen, og hva analysen

vil omhandle. I kapittel 2 definerer jeg sentrale begreper brukt i denne oppgaven, bl.a. mellomspråk, markerthet og grammatikalisering. Kapittel 3 omhandler bestemthet i norsk og kapittel 4 bestemthet i russisk, og det gjøres rede for de viktigste momentene knyttet til dette trekket i begge språk. I kapittel 5 presenteres materialet, informantene og metode. Kapittel 5 består også av analyse av avvikene i tekstene til informantene. Analysegrunnlaget utgjør fem oppgaver som informantene har gjennomført. Oppgavene og informantenes svar finnes i vedlegg 1 til denne oppgaven. I kapittel 6 drøfter jeg resultatene av analyse fra kapittel 5 og oppsummerer. I kapittel 7 drøfter jeg bruk av bestemthet i norsk. Alle vedlegg til oppgaven er presentert i vedlegget, mer detaljert oversikt over alle vedlegg finnes i innholdsfortegnelsen.

Problemstilling

Jeg skal i denne masteroppgaven undersøke hvor lett eller vanskelig er det for innlærere med russisk som morsmål å tilegne seg bestemthet i norsk, ved å finne ut hva slags avvik de har i hvilke kontekster.

Underspørsmål er derfor som følger:

- I hvor stor grad har voksne innlærere med russisk som morsmål avvik knyttet til bestemthet når de skriver norsk?
- Hvordan bruker innlærere foranstilt og etterhengt artikkel i singularis og pluralis – bestemt og ubestemt, det vil si, forekommer det overproduksjon eller manglende bruk av bestemthet (underproduksjon)?
- Forekommer transfer (tverrspråklig påvirkning fra russisk) og hva slags transfer finner vi eventuelt?
- Kan det forekomme forenklinger i formidling av budskapet i målspråket? I hvilken grad finnes det omformuleringer for eventuelt å unngå bruk av bestemthet på norsk?
- Riktig bruk av bestemthet: Hva er mest utfordrende for russiske innlærere?

Kort om informanter og undersøkelse

Dette er en tverrsnitt-undersøkelse. Det vil si at jeg på tilnærmet ett tidspunkt undersøker mellomspråket til seks voksne russisktalende kvinner (altså ikke nødvendigvis etniske russere) som bor i Oslo, og som har kommet til Norge fra tidligere Sovjetunionen (nåværende Latvia, Russland og Ukraina) i voksen alder. Jeg hadde i utgangspunktet sju informanter. Den eneste mannlige informanten F07 ble tatt ut av undersøkelsen da svarene han gav, hadde så mange avvik sammenlignet med de andre informantene, på tross av at alle språktester og mitt eget inntrykk ellers tilsier at han er på tilnærmet samme språknivå som de andre, at det kunne synes som om han ikke hadde tatt oppgavene seriøst.

De som kom til Norge i voksen alder for tre eller flere år siden, hadde obligatorisk opplæring i russisk i sovjettiden, og russisk er som oftest morsmål for dem, slik det er for alle mine informanter. Alle er i alder mellom 37 og 52 år med botid i Norge på tre til sju år. Alle har høyere utdanning fra hjemlandet, og alle har gått på norskkurs i Oslo. Informantene behersker norsk på forskjellige nivåer: En har bestått Bergenstesten, fire har norskprøve på nivå A2 – B1 (norskprøve 3) og en er på nivå A1 – A2 (tidligere norskprøve 2).

Alle ble bedt om å besvare fem oppgaver som jeg har satt sammen: en muntlig (fortell om deg selv, 3- 4 minutter) og fire skriftlige. Informantene ble de bedt om å beskrive et bilde, skrive fritekst om sommerferien og gjøre to utfyllingsoppgaver hvor de skulle velge mellom bestemt og ubestemt form (adjektiv og substantiv / substantiv).

2 Definisjoner og sentrale begreper

Førstespråk - fremmedspråk – andrespråk

I dette avsnittet tar jeg fram noen sentrale begreper som er viktige å belyse, blant annet fordi noen forskere har ulike tilnærminger til eller definisjoner av noen av de begrepene jeg bruker.

«Førstespråk» er det eller de språkene som en person lærer først. Førstespråk tilegnes i ung alder, før man blir tre år gammel. Innen tre år kan man lære flere språk samtidig og beherske alle språk som førstespråk. Når det gjelder definisjon av andrespråk, holder jeg meg til samme definisjon som Berggren m.fl. og mange andre språkforskere bruker:

«Andrespråket er alle andre språk som vi lærer etter førstespråket» (Berggren mfl., 2011: 16).

Når voksne lærer et nytt språk, kaller vi det enten for fremmedspråk eller andrespråk. Begrepet fremmedspråk brukes oftest om de tilfellene der man lærer et språk i et annet land, i hvert fall utelukkende i et avgrenset klasserom – ikke der hvor språket snakkes og brukes av den lokale befolkningen. Andrespråk læres blant annet gjennom bruk med talere av språket, altså der hvor man bor, ikke nødvendigvis i et klasserom. Man kan lære språk overalt – i butikk og på bensinstasjon, og det er som oftest innlærer selv som bestemmer hvor mye og hvor ofte han eller hun vil bruke språket. For voksne er motivasjon, samhandling og sosialisering spesielt viktig i læringsprosessen.

L1 og L2 og mellomspråk

L1 eller S1 er førstespråk og L2 eller S2 er andrespråket, i innlæringsammenheng ofte kalt målspråket. Målspråket er det nye språket man er i ferd med å tilegne seg. Mellomspråk-begrepet ble foreslått av den amerikanske språkforskeren Larry Selinker i 1972. Når man lærer et nytt språk, utprøver man nye systemer, bruker sin erfaring fra andre språk og sine bevisste eller ubevisste kunnskaper (gjelder voksne innlærere). Man lager egne regler og systemer. Det går ikke an å lære språket direkte, språkkompetansen bygges opp gradvis gjennom den faktiske språkbruken, såkalte performanse (Andenæs 1984:63). Innlærer får bedre forståelse for hvordan han eller hun bruker språket etter å ha prøvd seg og bearbeidet de nye kunnskapene. Personlighetsfaktorer, psykologisk og sosiokulturell kompetanse samt kommunikasjon har en meget viktig rolle i språktilegnelse hos voksne (Mitchell m.fl. 2004).

Motivasjon og sosialiseringsgrad er viktig for voksne innlærere for å oppnå progresjon. Det er store individuelle variasjoner i språkferdighetene hos voksne innvandrere. (Lund 1997, Hagen m.fl. 1999).

Avvik, over- og underproduksjon og unngåing

Mange definerer **avvik** som feil elevene gjør når de lærer et annet språk. I den moderne språkforskningen brukes gjerne begrepet «avvik» istedenfor «feil» (Berggren m.fl., 2011). «Avvik» viser at læringsprosessen er i gang. Innlærer viser at han / hun har kunnskaper om språkssystemer og grammatiske regler, men har enda ikke fått nok erfaring til å bruke kunnskapene sine på riktig måte.

Overproduksjon eller favorisering er «mer frekvent bruk av en struktur hos en språkinnlærer enn hos innfødte, på områder der det samtidig foreligger frekvensforskjeller mellom grupper av innlærere». (Berggren m.fl., 2011:214). **Underproduksjon** er mindre frekvent bruk av disse strukturene. Jeg bruker over- og underproduksjon kun i forhold til mer eller mindre frekvent bruk av bestemthet i informantenes besvarelser sammenlignet med målspåket. Med **unngåing** menes det i denne oppgaven å unngå språklige formuleringer eller kontekster der (u)bestemthet brukes. Innlærerne har i slike tilfeller ofte nødvendig språkkompetanse for å forutsi bruk av (u)bestemthet, men ønsker ikke å prøve seg da de vet at det kan forekomme avvik.

Markerthet

«Asymmetrier eller ulikheter mellom ellers like grammatiske størrelser» er blitt kalt for markerthet (Berggreen m.fl., 2011:74). Denne asymmetrien forutsetter at det finnes to trekk i en grammatisk kategori, og at disse ikke er symmetriske, for eksempel ved at det ene ikke uttrykkes ved et eget morfem, mens det andre gjør det. Singularis er et umarkert trekk (nullmorfemer i norsk), mens pluralis er markert, i den nevnte betydningen, i forhold til singularis. En annen tilnærming til markerthet er at umarkerte trekk er alminnelige i mange av verdens språk. Når begge disse nevnte tilnærmingene til markerthet settes sammen, kan en si at umarkerte trekk er de trekkene som forekommer oftere. Markerte og umarkerte trekk står i opposisjon til hverandre i ett og samme språk. Bestemthet er markert kategori i norsk i forhold til ubestemthet. I russisk er bestemthet ikke en morfosyntaktisk kategori, og har

dermed ikke morfosyntaktiske trekk for verken bestemthet eller ubestemthet, disse trekkene er umarkerte. Mange språkforskere mener at bestemthet som en selvstendig grammatisk kategori forsvant i russisk.

Eckman (1977) mener at sammenligning av morsmål og målspråket er viktig for å kunne forutsi problemområder («the areas for difficulty») innlærer kan støte på under tilegnelse av et nytt språk. I følge ham skal markerthet være et måleinstrument som kan måle vanskelighetsgraden (degree of difficulty): «positions of contrasts, sentence types, etc., which are typologically marked, and therefore are acquired later in first language acquisition, and those areas which should be more difficult for second language acquisition» (Eckman, 1977: 328).

Markerthet kan være viktig å ta i betraktning under andrespråklæring da mange innlærere gjør samme feil under tilegnelsen av målspråket og dette i noen tilfeller kan knyttes til markerthet.

Grammatikalisering

Med grammatikalisering menes blant annet bruk av grammatiske former og konstruksjoner og hvordan de utformer språket. Det handler om prosess som gjør leksemer til grammatiske former. Det skilles vanligvis mellom leksikalske elementer («content words») og funksjonsord («function words») som også kalles for «grammatical» words. Leksemer representeres av de åpne ordklassene substantiv, verb og adjektiv, og i noen grad adverb. De brukes for å fortelle om ting, handlinger og kvaliteter. Funksjonsord - «grammatical» words er preposisjoner, pronomen, artikler etc. Disse ordene har sitt opphav i leksemer. Leksemer blir til funksjonsord når de får grammatiske egenskaper fra funksjonsord. De omtales da som å være grammatikalisert. Overgangen skjer ikke fort, det er en prosess som tar tid. (Faarlund, 2007).

Grammatikalisering er et viktig fenomen når vi analyserer bestemthet i norsk. I norsk kommer bestemthet til uttrykk gjennom blant annet artikkel. Moderne russisk har derimot ikke artikler, og bestemthet kan uttrykkes ved hjelp av ordstilling og andre grammatiske midler(kapittel bestemthet i russisk).

Transfer

Med transfer menes overføring fra et språk til et annet, knyttet til innlæringen av et nytt språk (andrespråk). Folk med forskjellig språkbakgrunn kan ofte eller noen ganger formulere ytringene sine på ulike måter ved å ta i bruk lingvistisk verktøy som morsmålet tilbyr. Er innlærere usikre i språkbruken sin, overfører de ofte grammatiske regler fra L1 til L2. I de tilfellene der L1 og L2 er forskjellige, blir L2 resultatet avvik.

Kan vi snakke om transfer i forhold til bestemthet for russiskspråklige?

De fleste språkforskere i dag er enige i at morsmålet påvirker tilegnelsen av et annet språk. Transfer anses som læringsfenomen (Berggren m.fl., 2011) og som kommunikasjonsstrategi (Jarvis & Pavlenko, 2008). Nordanger, som har forsket på lingvistisk og konseptuell transfer hos blant annet innlærere med russisk som førstespråk, konkluderer med at «resultatene viser relativt overbevisende at russiskspråklige “har vansker og muligens andre utfordringer i forhold til kategorien» (Nordanger, 2009:12). Jeg vil gjennom mitt materiale se om jeg kan belyse dette forholdet.

Slobin og “Thinking for Speaking”

Slobins teori «Thinking for Speaking» (Slobin, 1987 og 1996) gjelder førstespråk. Hovedtanken bak teorien er at språket påvirker vår konseptualisering av virkeligheten. Den berører også spørsmålet om hvordan kognitive prosesser påvirkes av språket. «Thinking for Speaking» omfatter all språklig produksjon, reseptive og produktive ferdigheter, samt en del mentale prosesser som for eksempel forståelse, måten å formulere ytringen på mm. For innlærere av norsk som andrespråk vil det bety at de må lære seg å tenke og uttrykke seg på andre måter enn de er vant med.

«Native language has trained its speakers to pay different kinds of attention to events and experiences when talking about them”. (Slobin, 1996:89).

Mennesker konseptualiserer verden ved bruk av samme mentale skjemaer, men uttrykksmåten er forskjellig og er avhengig av språket. Andrespråksinnlærere må konsentrere seg om flere ting under produksjon av ytringen og må ta i bruk flere grammatiske kategorier som de ofte ikke kjenner til fra sitt førstespråk.

3 Bestemthet i norsk

Bestemthet er ikke bare et norsk fenomen, alle nordiske språk har bestemthet. Til forskjell fra mange språk, for eksempel russisk, er bestemthet en grammatikalisert kategori i norsk og uttrykkes grammatisk (morfosyntaktisk).

For innlærere er det ofte viktig å forholde seg til eget morsmål, spesielt i begynnelsen av innlæringsprosessen. Kjente grammatiske kategorier er alltid enklere å lære. Dersom bestemthet ikke er kjent for innlærere (russisktalende), oppleves den ofte som komplisert. For å forklare bruken av bestemthet for innlærere, må andrespråklæreren bruke flere innholds-kategorier, for eksempel: kjent – ukjent, generisk eller ikke-generisk etc. Valg av bestemt /ubestemt artikkel som er klassifiserende og karakteriserende, er også komplisert.

Norske substantiv bøyes i tall, kasus (genitiv) og bestemthet (Faarlund m.fl., 1997). Hagen nevner to bøyingskategorier for substantivet, nemlig numerus og bestemthet (Hagen, 2012). For russiske innlærere er ikke bøyning i tall og kasus noe problem, da norsk og russisk har mange like trekk. Russisk har godt utviklet tallbøyningssystem og seks kasus (med bøyingsformer for alle genus i singularis og pluralis).

Hvordan bestemthet uttrykkes i norsk: referanse og bestemthet

3.1.1 Innledningsvis om referanse

Bruk av bestemt eller ubestemt form i norsk er avhengig av hva vi refererer til og hvordan mottaker tolker og forstår budskapet. Referanse handler hva ord refererer til i verden/situasjonen, forholdet mellom hva vi sier og situasjonen vi befinner oss i, forhold mellom avsender og mottaker (i bredere perspektiv verden rundt oss). Vi refererer til virkeligheten på forskjellige måter, og hvordan vi refererer er ofte avhengig av en kommunikasjonssituasjon (kontekst). Ved definit (bestemt) referanse kan avsender og mottaker identifisere budskapet som formidles på grunn av sammenhengen (noe kjent fra før), ved indefinit referanse er disse elementene nye og ukjente. Ved anaforisk referanse refereres det til et substantiv som er blitt brukt tidligere i samtalen eller teksten, og dermed avgjør bruk av bestemt form. Ved deiktisk referanse vises det til en bestemt situasjon, og det forventes

riktig tolkning av hvilket element det refereres til. I tilfelle generisk referanse vises det til en hel gruppe, og substantivet kan stå både i bestemt og ubestemt form.

Det er hele substantivfrasen som er refererende, ikke det enkelte substantiv. Før jeg drøfter bestemthet som et semantisk begrep, vil jeg først definere substantivfrasen nærmere. Jeg kommer tilbake til bestemthet rett etter det, se 3.1.6.

3.1.2 Frase og kjerne

Frase er hierarkisk oppbygd og kan bestå av ett eller flere sideordnede ledd. Hovedordet i frasen kalles kjerne (Faarlund m.fl., 1997). Vinje kaller kjernen for hovedordet (Vinje, 2005). Det er kjernen som bestemmer syntaktiske forbindelser i en setning og styrer den. Kjernen kan derfor erstatte hele frasen. De andre ordene i frasen kalles for adledd (foranstilt eller etterstilt), og disse kan være determinativer (der substantivets artikkel inngår), adjektiv, eventuelt med tilhørende adverb, men også andre ting som relativsetninger (som-setninger) utgjør en del av substantivfrasen.

For å bevise hvor viktig substantiv er, foreslår Finn-Erik Vinje å fjerne alle substantivene i en skjønnlitterær tekst. Når man gjør det, blir det nesten ikke mulig å forstå hva teksten handler om. Beholder man bare substantivene i teksten og fjerner andre ord som hører til andre ordklasser, vil vi kunne forstå budskapet (Vinje, 2005). Kjernen kalles ofte det obligatoriske leddet i substantivfrasen, men vi har likevel flere tilfeller av kjerneløse fraser. Hagen skiller mellom anaforisk kjerneløshet (*de friske, de syke*); generaliserende (*det paradoksale i situasjonen*) og partitiv (refererer til en delmengde av en mengde *to flasker av den dyre vinen*) (Hagen, 2012: 380-381).

3.1.3 Substantivfraser eller nominalfraser

“Substantiver, adjektiver, pronomener og tallord kalles tradisjonelt for nomen. De kan beskrives i kategorier som tall (entall og flertall) og bestemthet, og de kan enten alene eller sammen med andre ord utgjøre en nominalfrase” (Vinje, 2005: 68).

Videre i oppgaven bruker jeg begrepet «substantivfrase». Substantivfraser har et substantiv som kjerne, og determinativene er som regel foranstilte. Substantivfraser kan vanligvis bli erstattet av pronomen.

Faarlund m.fl. (1997) skiller mellom ulike typer determinativer eller bestemmere: demonstrativer og kvantorer (blant annet artikkelen) (som refererer til identitet og kvalitet) og beskrivere (beskriver en egenskap ved kjernen). Vinje kaller dem for «bestemmelser» ved hovedordet (Vinje, 2005:187), han nevner også foranstilte og etterstilte attributter (attributt er bestemmelse i en nominalfrase). Jeg vil videre definere bestemmere og beskrivere som markører for bestemthet.

Vinje (2005) og Hagen (2012) skiller mellom definitive (bestemte) og indefinite (ubestemte) substantivfraser, mens Faarlund m.fl. definerer to typer til: substantivfraser med generisk referanse og substantivfraser uten bestemmere i ikke-referensiell bruk (Faarlund m.fl., 1997).

Definitte (bestemte) substantivfraser (Faarlund, 1997) eller nominalfraser (Vinje, 2005) viser til bestemte forhold (kontekst) eller noe vi kan referere til. Vi refererer til «gammel» informasjon, noe som er kjent fra før av teksten eller situasjonen, og substantivfrasene vil derfor brukes anaforisk (“*Jeg kjøpte forskjellige blomster, men rosene visnet fort*”). (Faarlund, 1997: 284). Likevel kan bestemthet i definitive substantivfraser være deiktisk, det skjer når en referent kan identifiseres ut fra talesituasjonen. (“*Denne boka har jeg ikke lyst til å lese*”).

Som oftest vil markører ved kjernen stå i bestemt form (og det er som oftest demonstrativer), men det kan være mange unntak. Det er for eksempel mulig å utelate den foranstilte artikkelen ved foranstilt adjektiv i bestemt form når foranstilt pronomen står i genitiv: “*norske Jens*”; med foranstilt possessiv pronomen “*min bil*”; markører for lengde, vekt etc.: “*et glass kaldt vann*”; og som epitet ved betegnelse av stilling eller posisjon: “*dronning Sonja*”.

Indefinitte (ubestemte) substantivfraser introduserer en ny referent, noe som ikke er kjent fra før. Til forskjell fra definitive nominalfraser kan ikke et substantiv i bestemt form være kjerne i indefinite substantivfraser. Denne typen frase er ubestemt innholdsmessig, og den mangler unik referanse. “*Jeg stikker innom en dag etter jobben*” (en eller annen dag)”.

Substantivfraser med generisk referanse refererer til hele arten, eller type, men ikke til en enkelt gjenstand. I slike fraser kan vi ha substantivet både i bestemt og ubestemt form, samt i naken form. “*En ulv er et rovdyr – ulven er et rovdyr; ulver er rovdyr – ulvene er rovdyr*”

Substantivfraser uten bestemmere i ikke-referensiell bruk opptrer i form av bøyningsendelser eller adledd. De har tellelig substantiv i kjerne (naken form av substantivet): «*Hun kjører bil til jobben*»¹.

Hagen beskriver de tre overnevnte typene av substantivfraser: definitte og indefinitte substantivfraser, samt substantivfraser med generisk referanse (Hagen, 2012).

Noen ledd kan stå foran kjernen, for eksempel demonstrativer og kvantorer da de ofte fungerer som foranstilt artikkel. Etter kjernen står det gjerne possessiver, preposisjonsfraser, leddsetninger mm. Det er viktig å si noen ord om foranstilte og etterstilte ledd i substantivfrasen før jeg berører referanse.

3.1.4 Foranstilte adledd

Hagen skiller mellom fire semantiske hovedtyper adledd:

- a) *totalkvantifiserende* representeres av totalkvantorer (all, begge, hele, hver, samtlige mm.);
- b) *definittmarkerende* adledd i substantivfraser med definittt referanse. De er representert med demonstrativer (disse, den etc.), possessiver (min, sin, hans osv.) og genitiv som gir frasen definittreferanse. Semantisk sett er genitiv mer bestemmende enn beskrivende. Formelt kan denne foranstilte genitivmarkøren være av to typer: «s» og «sin». Hagen nevner også tredje markør «til» som er etterstilt, se etterstilte adledd nedenfor;
- c) *delkvalifiserende* adledd betegner delmengde som i «to flinke studenter». Som delkvalifiserende adledd kan norsk ofte ha kvantorer (to, noen, flere), substantivfraser «tre kasser øl», den ubestemte artikkelen (en/ei/et); og
- d) *beskrivende*, altså adledd som beskriver referenten. Det kan være adjektivfraser, «attributiv sperre» eller denotasjonadledd med deiktisk adjektiv eller adverb (sånn, slik, så etc.).

3.1.5 Etterstilte adledd

Possessiver kan ofte stå etter kjernen i substantivfrasen. Substantivet vil da stå i bestemt form, og det blir et tilfelle av definittt referanse («*hytta mi*»). Genitiv som uttrykkes med preposisjonen «til». Etterstilt adledd kan også være lokaliserende («*Hytta mi i Hallingdal*»).

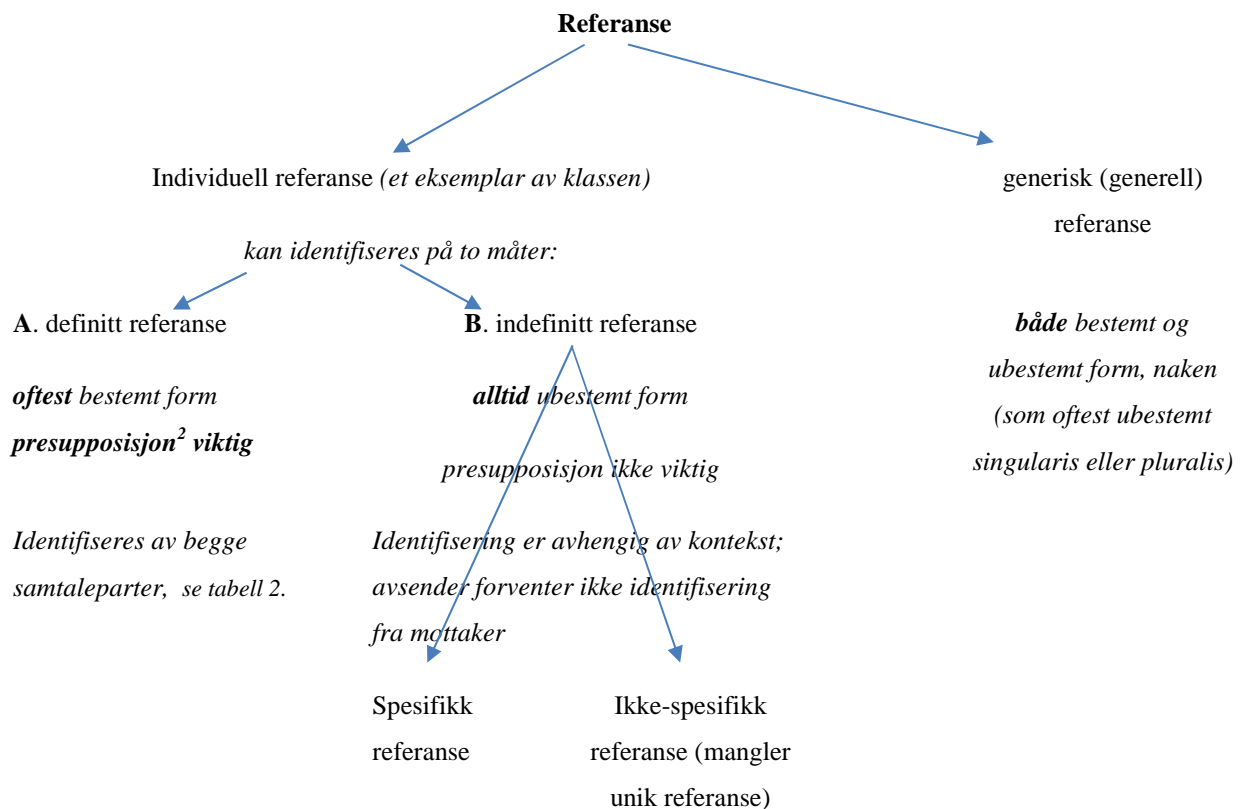
¹ Eksemplene gjengis fra Faarlund (Faarlund m.fl., 1997).

Semantisk kan sistnevnte ledd erstattes med predikativ relativsetning (“*Hytta mi SOM ER i Hallingdal*”). Setninger og infinitivfraser kan også være etterstilt. Setninger og infinitivfraser går utover rammene for denne oppgaven og vil ikke bli videre behandlet her.

3.1.6 Nærmere om referanse

Flere forskere plasserer referanse innen semantikken (Lyons 1977, Hagen 2012, Nordanger 2009). Når vi bruker språket i en kommunikasjonssituasjon, har vi minimum to samtalepartnere, en referent (person som ønsker å formidle noe) og en mottaker. Det er alltid noe som kommer til uttrykk i en kommunikativ situasjon, det kaller vi for ytring. Ytringen kan inneholde både ny og ukjent informasjon, og også kjent informasjon. Referenten vil alltid uttrykke sine individuelle (personlige) oppfatninger om ting eller egenskaper ved ting. Ytringen kan dermed være individuell eller generell (allmen kjent). Ved å produsere ytringer ønsker referenten å fortelle noe om karakteristiske trekk ved en ting eller en person, eller kanskje å beskrive noe. For at kommunikasjonen skal være vellykket, trengs det en felles ramme, felles diskursunivers «som er det felles «univers» som deltakerne i en språklig kommunikasjon opererer innenfor» (Faarlund m.fl., 1997:50). I en kommunikasjonssituasjon er det viktig i hvilken grad mottaker kan identifisere det som omtales. Jeg slutter meg til Hagen og skiller mellom referanse som semantisk begrep og bestemthet som grammatisk begrep (Hagen, 2012). Bestemthet som et grammatisk begrep vil bli omtalt senere i oppgaven, se under 3.2. Formelle trekk ved bruk av bestemthet i norsk. Jeg vil først gjøre rede for det semantiske.

Referanse kan fremstilles grafisk slik:

Tabell 1: Typer av referanser.

I utgangspunktet er det tabell fra Hagen, noe modifisert av meg (Hagen, 2012:51).

Denne tabellen er meget viktig for mitt arbeid, det er lettere å se sammenhengen og hva det refereres til.

3.1.7 Individuell referanse (definit og indefinitt referanse)

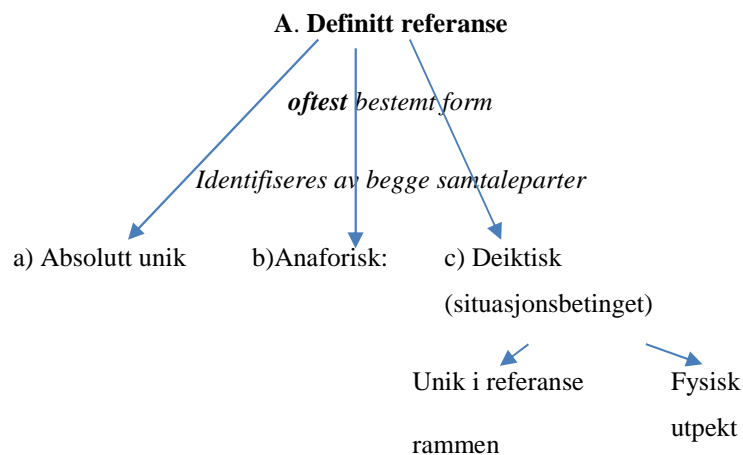
Både definit og indefinitt referanse er individuell, i den forstand at det er taleren som vurderer og bestemmer hva som skal sies, og hvilke referanser (og følgelig grammatiske trekk) som skal brukes ut i fra det taleren ønsker å uttrykke, og ut ifra hvordan mottakeren skal forstå denne referansen. Identifisering er nøkkelbegrepet som belyser forskjell mellom definit og indefinitt referanse.

² Presupposisjon er et viktig begrep i forbindelse med definitthet, se s. 15

3.1.7.1. (A.) definitt referanse: Når avsenderen går ut i fra at mottakeren vil identifisere budskapet basert på den informasjon som enten substantivfrasen, kontekst eller diskursunivers (den aktuelle kommunikasjonssituasjonen) inneholder, snakker vi om definitt referanse.

Presupposisjon er et viktig begrep i forbindelse med definitthet, for avsender regner med at innholdet i en ytring skal være kjent for mottaker (Faarlund m.fl., 1997:982). Det dreier seg ofte om kunnskap om ting avsenderen antar at mottakeren forstår ut i fra felles eller allmennkunnskap om virkeligheten. Nordanger bemerker at «enkelte kontekster for definitthet og bestemthesmarkering vil være mer kulturbestemte enn andre» (Nordanger, 2009:35). Det er vanlig å «reise på hytta i helga» i Norge.

«Forskjellen mellom tekstlig motivert definitt referanse og forholdet mellom presupposisjon og kultur, gir noen indikasjon på hvor skoen trykker når bestemthet skal innlæres med utgangspunkt i et morsmål som ikke markerer definitt referanse med grammatiske markører i det hele tatt» (Nordanger, 2009:35).

Tabell 2 Definitiv referanse, se også Hagen (2012).

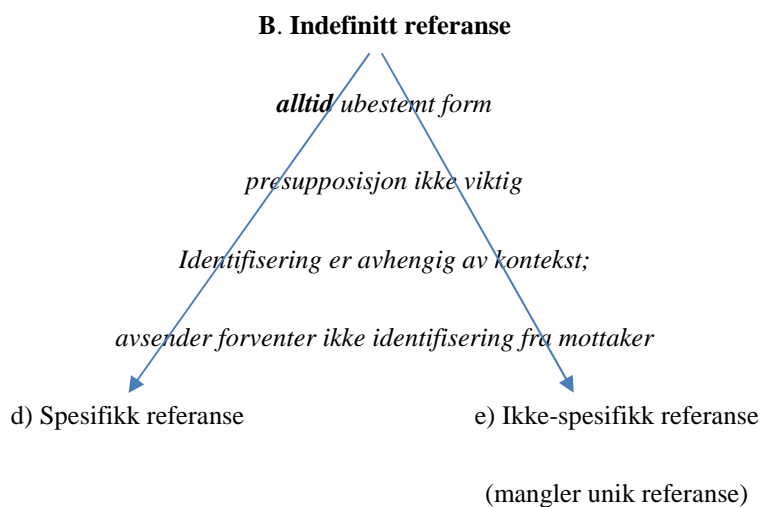
Definitthet uttrykkes ved a) *absolutt unik referanse* som refererer til bare ett eksemplar av arten (*Stortinget*) som kan oppfattes som *proprier* og står i bestemt form (Hagen, 2012), eller når referent kan bli entydig identifisert ut fra konteksten eller situasjonen innenfor en gruppe (*hvor la du avisen*), og unik størrelse (Faarlund m.fl., 1997).

Ved b) *anaforisk referanse* har substantivfrase samme referent som den forrige frasen inneholder, og det vises tilbake til det som allerede er blitt introdusert. Ny og ukjent

informasjon må presenteres først, før den definite substantivfrasen kan brukes. Situasjon eller kontekst er meget viktig ved bruk av anaforisk referanse.

c) *Deiktisk eller situasjonsbetinget definit referanse* er unik i en bestemt kommunikasjonssituasjon som er felles for både avsender og mottaker. Avsender kan også utheve referansen med bruk av demonstrativer (det huset). Som oftest brukes det bestemt form med definit referanse, fordi vi forventer av referenten kan bli identifisert både av avsender og mottaker.

3.1.7.2. (B.) indefinitt referanse: Substantivfraser med indefinitt referanse (se tabell 1) er også individuelle, men mangler unik referanse. Identifisering vil være avhengig av konteksten. Substantivfrasen skal stå i ubestemt form, da mottaker ikke kan identifisere referenten. Den er mindre merket enn bestemt form, og det kan ofte by på utfordringer for innlærere. Semantisk oppfattes indefinitt referanse som vag. Indefinitte fraser kan uttrykke spesifikk og ikke-spesifikk referanse.

Tabell 3. Indefinitt referanse

Ved d) *spesifikk referanse* kan avsender selv identifisere referansen (individualisere), men kan ikke forvente at mottakeren gjør det samme. *Jeg ser en jente som går*. Det er en spesiell jente for avsenderen, men likevel uidentifiserbar for mottakeren. En slik spesifikk referanse er ofte spesielt vanskelig for innlærer med russisk som morsmål både å oppfatte og å bruke riktig. For det første betyr den ikke så mye for valg av (u)bestemt form i norsk. For det andre, kan det være vanskelig å tolke ytringene:

«Line som ønsker å gifte seg med en trønder» (Faarlund m.fl., 1997:51) eller

«Kari traff en sympatisk ung mann i kantinen i dag» (Hagen, 2012:58).

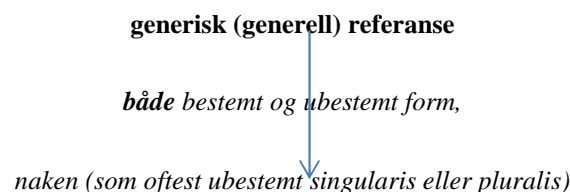
Dersom Line ønsker å gifte seg med en person hun kjenner og som er trønder, blir det spesifikk referanse. Hvis ønsket er å finne en eller annen fyr fra Trøndelag, er det ikke-spesifikk referanse. Hagen forklarer hvorfor ubestemt form av substantivet med individuell referanse skal brukes i dette tilfellet. Med ubestemt form understreker taleren at han eller hun ikke forventer at mottakeren vil kunne identifisere «en trønder» eller «en sympatisk ung mann». (Hagen, 2012:58).

Ved e) *ikke-spesifikk referanse* har vanligvis avsender ikke noen spesiell referent å vise til, men konteksten vil som oftest hjelpe til med å avdekke referenten. «Kari traff en sympatisk ung mann i kantinen i dag. Han heter Nils Olsen» (Hagen, 2012:58). Forskjellen mellom disse to referansene er pragmatisk.

Det som skiller indefinit referanse fra definit, er at den dreier seg om potensiell eksistens, og eksistensen avgjøres av konteksten. Presupposisjon er heller ikke aktuell for indefinitthet.

3.1.8 Generisk referanse

Generisk referanse³ viser til en hel kategori, type eller art, det refereres til noe som er almenn kjent.

Tabell 4. Generisk referanse

Generisk referanse uttrykkes ofte med *ubestemt pluralis*: «Japanske biler bruker lite bensin». «Alle japanske biler bruker lite bensin».

Kvantoren «alle» kan være markør for generisk referanse da den viser til generelle sammenhenger (substantivfrasen må være subjekt). Brukes det derimot andre kvantorer, vil

³ Eksempelene er fra Hagen og Faarlund (Faarlund m.fl., 1997:51-52 og Hagen, 2012:60).

ytringen referere til noe spesifikt. Det er ikke uvanlig at generisk referanse kommer til uttrykk ved bruk av *ubestemt singularis*: «*En japansk bil skal ikke ruste*». Ved generisk referanse kan også *bestemt form singularis*: «Hesten er et pattedyr» og naken form for substantiv brukes. Generisk referanse er ofte vanskelig for innlærere nettopp fordi det er så mange formelle trekk som kan tas i bruk, og som de bør tenke på før de snakker.

Kort oppsummering: Individuell og generisk referanse viser til ulike sammenhenger. Individuell referanse (definitthet og indefinitthet) viser til spesifikke forhold innenfor samme referanseramme, og det er taleren /avsenderen som bestemmer bruken. Presupposisjon er avgjørende for definitthet. Indefinit referanse dreier seg om potensiell eksistens, og eksistensen avgjøres av konteksten. Generisk referanse viser til kategori og «generelle regler».

Formelle trek ved bruk av bestemthet i norsk

3.1.9 Bestemmere i substantivfrasen

Som vi har sett, er artikkelen på norsk en undertype av ordklassen determinativ (en undertype av kvantor). Russisk har ikke noe som tilsvarer den norske artikkelen. Innlærere med russisk må tilegne seg en helt ny grammatisk kategori når de begynner å lære seg norsk. Det er en ubestemt og en bestemt artikkel på norsk.

3.1.10 Den ubestemte artikkelen

Den ubestemte artikkelen (en undertype av kvantor) er alltid foranstilt. Den har samme form som tallordet, men er trykksvak. Oftest er det tallelige substantiver som knytter ubestemt artikkel til seg. Den ubestemte artikkelen har to funksjoner: individuell betydning og generell betydning (Michalsen, 1993:27). Alkema deler individuell (individualiserende) betydning ved tallelig substantiv i to grupper. Den er a) bestemt “*Jeg har en bok som er 200 år gammel*” «en viss bok» eller b) ubestemt “*Jeg kjenner en familie i India*” i betydning «en eller annen» (Alkema, 1991:45). Den tredje funksjonen er generaliserende (generell hos Michalsen).

Den ubestemte artikkelen brukes ved introduksjon av noe nytt, som ikke har vært nevnt før, og ikke er kjent for mottakeren. Michalsen nevner at i flertall (som mangler artikkel) kan man bruke «noen» som har introduserende og avgrensede betydning: “*noen skulpturer*”.

I en generell (generaliserende) betydning må man ha artikkel, da det som oftest menes et eksemplar av en gruppe eller art, og artikkelen brukes med betydning «hvilken som helst». I entall brukes den ubestemte artikkelen også med sammenlikning “*Han går (pleier å gå) som en elefant*” (Michalsen, 1993:29). Substantivfrase uten artikkel oppfattes ofte som mer abstrakt enn den med artikkel. Artikkel brukes ikke i enkelte faste uttrykk som «svarte natta», «lyse dagen» hvor substantivet har samme betydning som adjektivet. Artikkel kan også utelates i predikativ med klassifiserende adjektiv.

3.1.11 Den bestemte artikkelen

Den bestemte artikkelen har en spesiell posisjon relatert til substantiv, mens dens form er relatert til adjektiv. I dobbel bestemmelse knytter substantivet en ekstra foranstilt artikkel til seg (“*den store bilen*”). Vi bruker den etterhengte bestemte artikkelen anaforisk, da vi går ut i fra at objekter vi snakker om er kjent både for mottaker og avsender. Den brukes ved ting eller begreper som allerede er kjent fra en bestemt situasjon eller gjennom andre sammenhenger (for eksempel kroppsdel).

Den bestemte artikkelen brukes også med gjenstander som finnes bare i ett eksemplar og derfor er kjent, for eksempel «*sola*», da brukes den «individualiserende» (Lundeby 1965:22). Den kan også stå ved substantiv som betegner masse: “*Vannet koker*” (spesifikk referanse). Norsk bruker den foranstilte artikkelen ved adjektivene, og den etterstilte ved substantivene (Lundeby kaller den «substantivartikkelen»).

3.1.12 Enkel og dobbel bestemmelse (overbestemt substantiv)

Enkel og dobbel bestemmelse (overbestemt substantiv): Enkel bestemmelse brukes som oftest i formell stil. Det er vanlig å bruke den med abstrakter og i flere faste uttrykk: “*den første kjærlighet, det glade budskap*”. Vi bruker enkelt bestemmelse når substantiv + adjektiv er proprier: “*Den røde plass*”. Enkel bestemthet brukes også i faste uttrykk: “*den tid den sorg*”. Flere norske institusjoner har enkel bestemmelse i navn: “*Det norske opera*”. Dersom substantiv brukes uten adjektiv, må substantivet stå i bestemt form. Dobbelt bestemmelse eller «overflødig demonstrasjon» (Lundeby, 1965: 9) brukes når konkret betydning er ønskelig: “*den røde plassen*” (som innholdsmessig ikke er det samme som “*Den røde plass*”). “*Den, det*” og “*de*” forstås vanligvis som bestemte artikler når de står ved adjektiv. Dobbelt bestemmelse har hele tre markører for bestemtheten: artikkel, adjektiv i bestemt form og

etterhengt etterstilt artikkel. Lundeby viser til fem typer overbestemthet: Påpekende pronomen den + substantiv i bestemt form; Påpekende pronomen denne + substantiv i bestemt form; adjektiv med artikkel + substantiv i bestemt form; determinativ pronomen + substantiv i bestemt form; substantiv i bestemt form + etterstilt eiendomspronomen.

Ved bruk av for mye enkel bestemmelse blir teksten tørr og offisiell, og ved overflødig bruk av dobbel bestemmelse vil teksten bli ensformig.

3.1.13 Opposisjon bestemthet – ubestemthet i norsk: Hva er grammatisk kategori?

I norsk er bestemthet grammatikalisert og markert, men det er langt fra tilfelle i russisk. I forskermiljøet finnes det ikke enighet om bestemthet i russisk. Noen hevder at bestemthet ikke finnes i russisk, eller ikke finnes som kategori. Andre forskere, særlige russiske, påpeker at bestemthet er en kategori i russisk, noen kaller den for en «skjult» kategori (Golovacheva, 1979; Ivanov, 1979; Katsitadze, 2007; Nikolaeva, 1979). I den sammenheng er det viktig å spørre seg: Hva er grammatisk kategori?

Det er grammatiske trekk som står i opposisjon til hverandre, for eksempel bestemt – ubestemt. Nomenet kan ikke stå i begge former samtidig, disse formene utelukker hverandre, vi kan bruke enten den ene eller den andre (“*en bil – bilen*”).

«En grammatisk kategori av den typen vi snakker om her, dvs. en morfosyntaktisk kategori, uttrykker vanligvis et aller annet semantisk forhold» (Lie, 1986:4).

Grammatiske former kan ikke bare brukes hver for seg. Hvordan vi bruker bestemte og ubestemte former er ofte avhengig av referansen i substantivfrasen. Det ville vært lett å tilegne seg bestemthet om vi hadde klart skille mellom det semantiske (referanse) og det grammatiske (formelle trekk ved bestemthet). Men det er dessverre ikke så enkelt. Bruken av bestemthet «er avhengig av en rekke faktorer: substantivets **betydning og funksjon**, de **syntaktiske forhold og stilarthen**» (Michalsen, 1993:25). Når flere faktorer er av betydning, må man ha tilstrekkelig språkkompetanse for å kunne velge den riktige «sterkeste» faktoren/regelen – om den er av den semantiske eller den formelle art. Selv om «*min bok*» blir bestemt semantisk, er det den formelle regelen som overstyrer: substantiv vil alltid stå i naken

form ved foranstilt possessiv. Det er ofte vanskelig for innlæreren med russisk som morsmål å skille mellom overordnede og underordnede regler i en gitt kontekst.

Bestemthet uttrykkes på ulike måter. Grammatisk skjer det som oftest ved bruk av ubestemt foranstilt artikkel eller etterhengt bestemt artikkel, fravær av artikkel (naken form), bestemt artikkel (enkel bestemmelse) og dobbel bestemmelse (foranstilt og etterhengt artikkel).

Disse bøyingsformene kan oppsummeres i følgende tabell (naken form kommer i tillegg):

	<i>ubestemt form</i>		<i>bestemt form</i>	
singularis	en (FIN) båt ei (FIN) jente et (FINT) tog		den/denne (FINE) båten den/denne (FINE) jenta det/dette (FINE) toget	singularis
	<i>ubestemt form</i>		<i>bestemt form</i>	
pluralis	(FINE) } båter } jenter } tog	de } disse }	(FINE) } båtene } jent } tog	pluralis

Tabell 5 Grammatiske trekk ved bestemthet

Norsk substantiv har to bøyingskategorier: numerus som har to trekk – singularis og pluralis, og bestemthet (Hagen, 2012: 50). I entall har substantivet tre former: naken (“båt”), med bestemt eller ubestemt artikkel (“en båt – båten”). I flertall har man artikkelløs ubestemt form (“båter”) og bestemt form (“båtene”). Flertall mangler bestemt artikkel (Michalsen 1993:24). De formelle (grammatiske) reglene ved bruk av bestemthet vil man finne i alle lærebøkene i norsk som andrespråk (eller fremmedspråk), de behandles derfor ikke her.

3.1.14 Hvordan uttrykkes bestemthet i artikkelløse språk

Det er vanlig å skille mellom artikkelspråk og artikkelløse språk når man snakker om bestemthet. Artikkel er et meget synlig element som uttrykker (u)bestemthet i artikkelspråk. I norsk har man en ubestemt artikkel og to former for bestemt artikkel, den foranstilte til adjektivet og den etterhengte til substantivet. (Se 3.2.1. Bestemmere i substantivfrasen).

Bestemthet kan uttrykkes på forskjellige måter i artikkelspråk og språk hvor artikkel ikke finnes. I artikkelspråkene er det først og fremst morfologisk (artikkel) og leksikalsk uttrykksmåte for bestemthet. Det kan sies at russisk ikke har uttrykt morfologisk bestemthet, men det kan hevdes at bestemthet i russisk uttrykkes på forskjellige plan – leksikalsk, syntaktisk og ved kommunikativt aspekt.

4 Bestemthet i russisk

Har russisk bestemthet?

Tradisjonelt syn på bestemthet i russisk er at bestemthet kan bli uttrykt i russisk ved hjelp av forskjellige midler. Enkelte forskere bemerker at «*один, какой-нибудь, какой-то*» (en, noen) kan nærme seg bruken av norsk ubestemt artikkel «*В один прекрасный весенний день / en vakker vårdag*» (Mathiassen, 1996).

I tillegg til de formelle elementene som uttrykker bestemthet – først og fremst determinativer, har man begynt å knytte andre språklige elementer til denne kategorien i de siste årene (Berkov, 2005; Revzin, 1990; Nikolaeva, 1990). Disse elementene kaller Nikolaeva (1990) og Revzin (1977) for kommunikative elementer (pronomen, adjektiv, beskrivende konstruksjoner, noen typer leddsetninger, preposisjoner, trykk etc.). Og Kramsky (1972) bemerker at artikkel er et av de midlene som uttrykker en viss bred kategori, nemlig bestemt – ubestemt kategori. Dersom man kun skal se på determinativene (som artikkel er en underklasse av) “vil vi forske bare på en del av dette problemet» (Nikolaeva, 1990:4). Selv om Mathiassen ikke alltid oppfatter disse elementene som markør for bestemthet i russisk, gir han flere eksempler på bestemthet knyttet til disse elementene (Mathiassen, 1996).

Det er enighet blant mange russiske språkforskere om at språktypologisk er bestemthet markert og ubestemthet er umarkert i russisk. Bestemthet har en vesentlig informasjonsmetningsgrad. Bestemthet og ubestemthet har funksjonell belastning på ulike plan: bestemthet identifiserer og binder teksten sammen, mens ubestemthet er markør for ny informasjon, det er en type kommunikativ pause, den klassifiserer. Det kan anses som felles trekk for norsk og russisk.

Bestemthet er viktig for begge språk – norsk og russisk, men kan organiseres på ulike måter. Opposisjonen bestemthet – ubestemthet uttrykkes semantisk i russisk og kan være svak eller «skjult», altså er dette ikke et grammatikalisert trekk i russisk.

De fleste forskere er enig i at bestemthet *kan* bli uttrykt i russisk. Noen bemerker at det er mangel på formelle uttrykk – for eksempel (Grønland 1992, Mathiassen 1996). Noen mener at «Det finnes språk som ikke skiller mellom bestemt og ubestemt form. Russisk er kanskje det viktigste» (Tor Guttu <http://riksmallsforbundet.no>).

Russisk hadde bestemthet før, men den forsvant i det moderne russiske språket. En av årsakene kan være et veldig bra utviklet kasussystem i moderne russisk. Bulgarsk, et nærbeslektet språk til russisk, har derimot mistet kasus, men beholdt bestemthet.

Grønland (1992) finner ikke bestemthetskategorien i russisk og begrunner dette med at russisk ikke har artikler. Likevel finnes det determinativer (artikkellignende partikler) i russisk, for eksempel «-to /- mo», og påpekende pronomen «*denne, dette, det, de / этом, эта, это, эти*» som har samme funksjon som bestemt artikkel i artikkelspråk. For å uttrykke ubestemthet bruker russisk også tallord «*en/один*» og pronomen «*noen*» i alle tre kasus og tall («*какой-то, какая-то, какой-то, какие-то*»).

I følge Grønland kan man uttrykke bestemthet gjennom kasus – akkusativ (bestemthet) og genitiv (ubestemthet), samt ordstilling (Grønland 1992:45). Mathiassen presiserer at bestemthet *kan* uttrykkes med akkusativ og genitiv «under visse betingelser».

«Imidlertid besitter russisk tilløp til «vikarierende» midler for å uttrykke opposisjonen *bestemt : ubestemt*. Således kan kasus *akkusativ* under visse betingelser uttrykke *bestemthet* она принесла нам конфеты «hun kom med godtene til oss», *genitiv ubestemthet*. <...> она принесла нам конфет «hun kom med godter til oss» (Mathiassen 1996: 20)

Revzin er blant de russiske språkforskere som forsket på bestemthet i russisk. Han nevner blant annet at «slike motsetninger som pluralis – ikke pluralis i en semantisk kategori på en side, og ubestemthet – bestemthet på en annen side, - er motsetninger som hver for seg kan konstruere en spesiell grammatisk kategori»⁴ (Revzin, 1977:156).

Denne opposisjonen kan bli uttrykt svakt eller ledsagende. «Det gjelder spesielt tilfeller når konteksten peker på bestemthet for pluralis («*alle, enhver / все, любые*») eller ubestemthet for entall («*noen, en eller annen / некий, какой-то*»). Flere russiske språkforskere hevder at bestemthet er en kategori i russisk, selv om den kan være «skjult» (Katsitadze, 2007) eller «svak» (Revzin,1977).

Tema-rema – nytt / gitt

Rema presenterer ny informasjon, mens tema er noe som er kjent fra før. I nøytrale setninger i norsk bruker man tema før rema. I russisk er tema – rema rekkefølgen den samme som i

⁴ Min oversettelse

norsk, men har enda større betydning i russisk med tanke på kommunikativt innhold. Tema – rema i artikkelspråk er delvis parallelt med opposisjonen bestemt – ubestemt. Tema i norsk står i bestemt form ved substantiv, mens rema vanligvis står i ubestemt form. Tema står vanligvis i begynnelsen av setningen, og rema er helt på slutten. Altermark framholder at det ikke alltid er lett å forholdet seg til tema – rema. Det kan bli vanskelig å avgrense dem (Altermark, 2003).

«Det er en klar *tendens*, ikke minst i russisk – der man ikke har holdepunkter i artikkelbruk for å orientere seg med hensyn til hva som er kjent/gitt og hva som representerer ny informasjon – til å la tema komme før rema, men også i norsk spores en klar tendens til en slik rekkefølge» (Mathiassen 1996:565).

Subjektets plass er vanligvis første plass i en setning (både i russisk og norsk). «Første leddet i en setning gir bildet av i hvilken rekkefølge vi tenker» (Henri Weil (1844 sitat gjengitt i Hasselgård, 2004). Et objekt i preverbal posisjon vil være bestemt. I postverbal stilling kan objektet være både bestemt og ubestemt. Bestemtheten kommer altså tydelig frem i russisk der hvor substantiv er avhengig av verb med slike betydninger som visuell oppfatning, berøring, lytting, hvordan man oppfatter fakta eller person.

“Официант *принес* мне чашку капучино, а Николаю пустую тарелку»// Kelneren *brakte* en kopp cappuchino til meg, og en tallerken til Nikolaj”. Substantivet «kopp» i dette eksemplet «kelneren brakte *en kopp* til meg» er knyttet til verbet «brakte».(Mathiassen, 1996).

4.1.1 Hvordan kan bestemthet uttrykkes i russisk?

De fleste forskere nevner kasus, tempus og ordstilling. Noen nevner også trykk. Noen av disse språkmidlene er mer frekvente enn de andre.

Seks tradisjonelle markører for bestemthet i russisk:

Vanligvis nevner man seks markører som uttrykker bestemthet i russisk. De er:

1) *Trykk*: Trykk eller betoning (Mathiassen 1996:13) er viktig både i norsk og russisk. Noe som kommer til uttrykk og er bestemt eller kjent, nevnt før, tematisk, er uten trykk.

Ubestemthet (ukjent, ny og rematisk) utheves med trykk. «*GUTTEN kom / МАЛЬЧИК*

пришел. Мальчик ПРИШЁЛ / En gutt KOM» (Mathiassen, 1996). Trykk er naturlig nok typisk for muntlig tale, og konteksten kan bestemme hvor trykket skal falle. Trykk i muntlig tale blir ikke diskutert i min oppgave.

2) *Kasus*: Russisk har 6 kasus - nominativ, akkusativ, genitiv, dativ, instrumentalis og lokativ, men kan videre deles opp til 8 kasus (Mathiassen 1996:15), hvor akkusativ og genitiv anses til å spille en viktig rolle i å uttrykke bestemthet – ubestemthet. «<...> kan kasus *akkusativ* under visse betingelser uttrykke bestemthet» (Mathiassen 1996:20)

Når det gjelder substantiv bøyning i russisk, skiller man mellom animata (levende) og inanimata (ikke-levende). (Se også Durst-Anderson, 2006). Flere forskere mener at det er naturlig å bruke kasus for å markere bestemthet i fravær av artikkel i russisk (Grønland, 1992; Boronnikova, 2006 og andre).

3) *Demonstrativer* (kalles på russisk for *artikkellignende partikler*): Artikkellignende partikler (“*en / один, - en, et / - то // det / это*”). I gammelrussisk finner man bestemthet uttrykt ved hjelp av den såkalte etterhengende partikkel (morfem som knyttes til substantivet (-“*ma*» (hunkjønn), “- *то*».

Dette morfemet brukes fortsatt i russisk talespråk. «Vil du gå på på kino? Пойдешь в кино?) – uttrykt ubestemt form, «kino» i generell, abstrakt betydning. «Vil du gå på kinoen? В кино-то пойдешь?) – «kinoen» brukt bestemt, i konkret betydning.

Det finnes verken bestemt eller ubestemt artikkel i russisk, men enkelte forskere mener at «*en / один, какой-нибудь, какой-то*» kan nærme seg samme funksjon som i norsk (“*i en vakker dag / в один прекрасный день*») - i denne setningen nærmer den seg ubestemt artikkel funksjonsmessig, men det er ikke det samme som artikkel i artikkelspråk. (Mathiassen 1996: 20)

4) *Aspekt*: Verbalsystemet i russisk er forenklet i forhold til norsk men tanke på tempus. Interessant for meg er at russisk har aspektopposisjon i verbet. Det mest karakteristiske trekk i russisk er at alle verb er morfologisk markert og er enten perfekte eller imperfektive. Aspekt markeres med suffiks eller prefiks (perfektiv «otkryl» – imperfektiv «otkryval»). Den ene formen uttrykker en helhetlig og avsluttet handling (*On sjel – Han har spist/han er ferdig*), mens den andre uttrykker prosess (*On el – Han spiste /Han holdt på å spise*). Imperfektive verb betegner en situasjon som kan vare i tid, altså gå gjennom flere tidsfaser som følger etter

hverandre. Situasjonene kan være av forskjellige aspekttyper – tilstand, prosess, eierskap over en egenskap osv. (Paducheva 1990; Cirkova 1992).

5) *Ordstilling*: Norsk er et typisk SVO språk (subjekt-verbal – objekt), mens russisk tillater OVS rekkefølgen i ikke-empatiske utsagn. Velutviklet kasussystem kan være en av årsakene til dette. «*Ее (записку) написала женщина*» som kan gjengis i norsk med passivkonstruksjon «*den (beskjeden) var skrevet av en kvinne*». Til forskjell fra norsk har russisk en relativt fri ordstilling, men det betyr ikke at russisk ikke har regler. Flere faktorer kan påvirke ordstillingen: kontekstuelle, grammatiske og stilistiske (Mathiassen 1996:563). Altermark nevner også at ordstillingen kan ha ulike funksjoner: kommunikative, grammatikalske og stilistiske (Altermark 2003:81).

6) *Kontekst og dens rolle*

Mathiassen påpeker at konteksten er viktig for begge språk, men den har kanskje større betydning i russisk (Mathiassen, 1996). I norsk som er artikkelspråk vil substantiv i bestemt form vise til foregående kontekst, mens ubestemt form viser til ny informasjon.

Kontekst er den informasjonen som er blitt tilgjengelig i en gitt situasjon. Kontekst har alltid venstreposisjon, altså plassert før det aktuelle utsagnet. Det er også viktig i hvilken grad personer som produserer en ytring identifiserer ytringen med seg selv eller med andre – det er viktig for kontekstbundne setninger. (Ivanov 1979). I artikkelspråk har substantiv i slike setninger avgjørende rolle for valg av ordstilling. Konteksten påvirker valg av bestemt/ubestemt form og valg av språklige midler for å uttrykke denne opposisjonen.

Noen andre grammatiske kategorier i russisk som uttrykker bestemthet

Numerus: Noen forskere mener at man kan uttrykke ubestemthet med pluralis og bestemthet med singularis (Revzin, 1977).

Pronomen: «Jeg» - uttrykk som har individualiseringsreferanse, og «du» - uttrykk med konkret referent status («*Нент бoka til meg // Принеси мне книгу*»). Uttrykk med «vi» - og «dere» kan ha både konkret og generaliserende referanse «*Vi skal til Paris // Мы поедem в Париж*» (konkret referanse) og «*Vi vil påpeke // Мы хотели бы указать*». I «vi» - uttrykk er generaliseringen sterk, forfatter inkluderer leseren i sin krets. Det anaforiske pronomen

(«*den, det, de // он, она, оно, они*») forsterker substantivet som er subjekt – både animatum og inanimatum.

Påpekende (demonstrative pronomener «*denne, dette, den, det // тот, этот*») har en sterk identifiserende funksjon (Golovacheva: 1979). Det er interessant å bemerke at påpekende pronomener brukes vanligvis ikke med navn, slektskap, yrke etc. Relativ pronomener «*som // который, чей*» virker også bestemmende.

Adverb: Nektende adverb kan uttrykke ubestemthet i russisk. “verken – eller”: «ни-« og не». «ни-« er svakere og må forsterkes med «не» (dobbel negasjon) «Я никуда не поеду» // «Jeg vil ikke reise noen steder».

Konklusjon: Det er tydelig at russisk bruker eksplisitte (pronomener, artikkellignende partikler) og implisitte eller skjulte måter for å uttrykke bestemthet i russisk (ordstilling, tempus, pluralis og kasus). Vi kan oppfatte bestemthet som en kategori i russisk da det finnes eksplisitt opposisjon mellom bestemthet og ubestemthet i russisk, selv om den ofte kan uttrykkes implisitt.

5 Informantenes bakgrunn, metode og analyse

Informantene

5.1.1 Informantenes bakgrunn

I utgangspunktet ønsket jeg meg 10 informanter. Jeg hadde avtale med alle ti. Tre av dem leverte altfor korte svar, svarte ikke på alle oppgaver, eller meldte tilbake at de ikke hadde tid. Jeg vurderer materialet som noe begrenset, men stort nok til å vurdere hvordan innlærere med russisk som morsmål tilegner seg bestemthet i norsk.

Informantene kommer fra tre forskjellige land, men alle har russisk som morsmål. Tre av dem kommer opprinnelig fra Ukraina, to fra de baltiske landene Estland og Latvia, og to kommer fra Russland. Man kan stille spørsmål om hvordan man kan beherske russisk på morsmålsnivå når man kommer fra andre land enn Russland. Det har en historisk forklaring. Tidligere var alle disse landene en del av Sovjetunionen, som eksisterte i 70 år. Alle som bodde i Sovjetunionen, måtte beherske russisk på et meget høyt nivå, da russisk var offisielt språk i landet. Dessuten var det stor folkevandring innen Sovjetunionen, folk reiste ofte til andre deler av det store landet for å bosette seg og for å få jobb. Mange etniske russere reiste for eksempel til den delen av Sovjetunionen som i dag er de selvstendige statene Estland og Latvia, for å bosette seg der. I dag bor det flere etniske russere i Latvia enn latviere. Det er derfor ingen overraskelse at informantene har russisk som morsmål. Det er en informant fra Latvia, en fra Estland, tre fra Ukraina og to fra Russland som har deltatt i denne undersøkelsen. Alle mine informanter har russiske foreldre, og de har alltid snakket russisk hjemme. De har gått på russisk skole.

Informant F07 ble tatt ut av undersøkelsen da han hadde tatt oppgavene useriøst. Hans svar på oppgavene korresponderer ikke med hans nivå.

5.1.2 Kjønn og alder

Seks av de sju informantene er kvinner. Flere menn ble spurt om de kunne tenke seg å delta, men kvinnene gav mer respons enn mennene. Alle informantene er voksne innvandrere i

alderen fra 30 til 52 år. Alle kom til Norge på grunn av familiegjenforening. Fire har norske ektefelle, mens de tre andre har ektefelle fra sine opprinnelsesland.

Fire snakker norsk hjemme, mens de tre andre snakker norsk «ute» - i butikk, på kurs og på jobb.

5.1.3 Botid

Jeg valgte informanter som har bodd i Norge i minst tre år. I de første tre årene i Norge får man midlertidig oppholdstillatelse, vanligvis på grunn av jobb eller familiegjenforening. I løpet av disse årene gjør man ofte et valg om man vil fortsette å bo i Norge eller flytte tilbake. De som har bestemt seg for å bo i Norge, er klar over at det er viktig å beherske norsk på høyere nivå. Man må kunne norsk for å etablere seg, finne jobb og for å delta i samfunnslivet. Etter tre år i Norge kan man søke om permanent oppholdstillatelse her i landet. Alle mine informanter har bodd i Norge mellom tre og sju år. Bestemthet er en kategori det tar tid å lære seg hvordan den brukes i norsk. Min undersøkelse av innlæringen av denne kategorien krever et visst språklig nivå. Derfor har jeg valgt innlærere med en viss lengde på sin botid. Tiden man trenger for å tilegne seg andrespråk er i meget stor grad avhengig av hvor ofte og hvor mye man bruker språket. Alle mine informanter er aktive språkbrukere.

5.1.4 Nivå i norsk

Alle informantene behersker norsk på høyere nivå. Alle sju begynte å studere norsk i løpet av sitt første år i Norge. Fem har lært norsk på norskkurs (AOF, Helsfyr voksenopplæring og Folkeuniversitetet). To av informantene har studert norsk på egen hånd, og har deretter gått på norskkurs på et senere tidspunkt. Tre av informantene har også gått på et norskkurs ved Nav som heter «Arbeid og kommunikasjon» for å lære bedre norsk. Kurset varte i 16 uker med undervisning i 6 timer fra mandag til fredag. Deretter gikk alle tre på forsterkningskurset mot norskprøve på nivå A2 – B1 (tidligere norskprøve 3) i 10 uker. De har bestått prøven.

Flere deltakere har gått på forskjellige kurs i Nav. Av sju deltakere har fem bestått norskprøve på nivå A2 – B1, én har norskprøve på nivå A1 – A2 (tidligere norskprøve 2), men er i jobb og synes å beherske norsk på norskprøve 3 nivå (min vurdering). En informant som deltok i undersøkelsen har bestått Bergenstesten.

5.1.5 Utdanning

Alle har høyere utdanning på fem år fra sine respektive hjemland. Informanten fra Estland tok høyere utdanning i Moskva, Russland. Hun studerte økonomi på russisk. Andre har ingeniør- og musikkutdanning, utdanning i økonomi og pedagogisk utdanning, og én er utdannet sykepleier.

5.1.6 Jobbsituasjon

Der er bare to som har inntektsgivende arbeid. Tre er jobbsøkere og to har praksisplass, den ene innen regnskap og den andre i barnehage.

5.1.7 Anonymitet

Alle informantene har gitt sitt muntlige samtykke til å delta i undersøkelsen. De vet at deres besvarelser behandles anonymt. Denne typen undersøkelse er ikke rapporteringspliktig ifølge NSD (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste AS). Alle informantene har fått muntlig informasjon om prosjektet, og om hva som forventes av dem. Alle informantene fikk beskjed om at det var et forskningsprosjekt om tilegnelsen av norsk som andrespråk.

5.1.8 Oppsummering, informantene

Informant	Alder	Land	Botid, år	Nivå i norsk	Utdanning	snakker norsk hjemme	Jobb
A 05	45	Ukraina	7	NP3	ingeniør	ja	praksisplass
B 04	52	Ukraina	3	NP2	pedagog	nei	jobber i barnehage
C 03	30	Estland	4	NP3	økonomi	ja	praksisplass
D 01	40	Ukraina	7	NP3	sykepleie	ja	i jobb
E 02	40	Russland	7	NP3	musikk	ja	arbeidssøker
F 07	35	Latvia	5	NP3	økonomi	nei	arbeidssøker
G 06	37	Russland	4	Bergentesten	økonomi	nei	arbeidssøker

*NP – norskprøve 3. Den heter i dag norskprøve på nivå A2 – B1 i henhold til Det felles europeiske rammeverket for språk.

5.1.9 Oppgaver

For å teste hvordan informantene behersker bestemthet i norsk, valgte jeg fem oppgaver. Alle ble testet i muntlig og skriftlig språkbruk. Det var en muntlig og fire skriftlige oppgaver.

Grammatikkoppgavene jeg valgte, laget jeg ut fra Ellingsen m.fl. (2014); Mac Donald K. (2009), Lønn C. (2015), men bearbeidet dem noe ut fra mitt formål. Alle oppgavene ble skrevet ned og foreligger som vedlegg 1 til denne masteroppgaven.

5.1.10 Begrunnelse for valg av oppgaver:

Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv». Under muntlig produksjon har man mindre tid til å tenke og formulere utsagn, det er spontan tale. Innlærere generelt kan ofte utvikle reseptive ferdigheter (lytte -og leseferdigheter) og produktive (snakke og skriveferdigheter) forskjellig. Det er interessant å se om det er noen forskjell i beherskelsen av bestemthet i norsk i muntlig og i skriftlig språkbruk. Samtalene med informantene var av ulik lengde og varte i 2 – 6 minutter. Alle informantene fikk noe tid til å gå gjennom spørsmålene før lydopptaket startet (for spørsmålene se vedlegg 1). Disse spørsmålene er ment som hjelp for informantene når de forteller om seg selv. Uttalen er ikke analysert i oppgaven. Jeg har kun analysert bruk av bestemt form versus ubestemt form i substantivfraser. Alle opptakene ble transkribert, jeg transkriberte alt som ble sagt, ikke bare det som var relevant for problemstillingen. Dette ble gjort for å få et helhetlig bilde av teksten fordi konteksten er viktig for å avgjøre formen substantivet ble brukt i. Opptakene ble transkribert ortografisk etter skriftnormen. Dersom det forekom feil i uttalen til informantene, ble det transkribert slik det ble sagt.

Oppgave 2 er en fritekstoppgave. Fritekstproduksjon gjør det mulig å vurdere hvordan innlærere bruker norsk skriftlig og hvilke grammatiske konstruksjoner de velger. Det er som nevnt over forskjell på muntlig produksjon (spontan tale) og skriftlig produksjon (tid til å tenke seg om og rette opp). Disse forskjellene kan være interessante for min problemstilling.

I utfyllingsoppgavene (3 og 4) settes det rammer for hva man skal besvare. I oppgave 3 må man fylle ut substantiv i riktig form, og i oppgave 4 må adjektiv og substantivformene kongrueres. Alle forekomster er gjennomgående nummerert med samme nummer for alle informantene (se oppgaveteksten), slik er det enklere å referere til samme eksempler.

Oppgave 5 «Beskriv hva du ser på bildene – på to språk»: Emnet er oppgitt, og informantene kan konsentrere seg om innholdet og grammatikken. Informantene kan ha variasjoner i ordforrådet. Jeg valgte derfor en serie med bilder hvor hendelsen foregår i en buss, det er en vanlig situasjon for mange av oss.

Jeg har valgt å analysere denne oppgaven samlet for alle informantene, se under. De ble bedt om å beskrive en tegneserie først på norsk, så på russisk. Tekstene på hvert språk ble skrevet med 2 dagers mellomrom. Målet var å sammenligne informantenes språkbruk på to ulike språk. Jeg vil drøfte hvilke språklige midler innlærerne bruker på russisk der hvor de bruker bestemt eller ubestemt form på norsk. Er det noen sammenhenger her? Kan det forekomme transfer? Bruker man relativsetninger eller presentasjonssetninger? Bruker informantene unngåelsesstrategier, blir uttrykksmåten på norsk forenklet i forhold til russisk? Kan det trekkes noen paralleller?

Analyse av oppgaver

5.1.11 Innledende kommentar:

I oppgave 1 - 4 analyserer jeg hvordan informantene bruker bestemthet i norsk, mens i oppgave 5 vil jeg sette søkelyset på bruk av bestemthet i to språk, norsk og russisk. Det blir dermed sammenligning av den grammatiske kategorien bestemthet i norsk, mens det er den semantiske i de russiske svarene.

Jeg har transkribert alle tekster ved gjennomlytting for hver enkelt informant, men bare avvikene er trukket ut (se vedlegg 1 for hele teksten). Skrivefeil som informantene gjorde, er ikke rettet opp – jeg gjengir her informantenes skriftlige produksjon nøyaktig slik de skrev. Gjengivelsen står i kursiv, mine kommentarer og korrekte former er skrevet med henholdsvis vanlig skrift og i anførselstegn. Jeg registrerer feil i ortografi hos informantene, men analyse av skrivefeil gjør jeg ikke her. Det er brukt for å klargjøre hva informantene sannsynligvis har ment. Jeg har også registrert avvik i form, for eksempel bruk av entall for flertall. De er analysert kun i de tilfellene som er interessante for bestemthet.

5.1.12 Undersøkelse og analyse

5.2.2.1. Informant A05:

A05: Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak.

Lydopptaket er på 3 min 30 sek. og består av 225 ord. Det er den korteste teksten av alle sju som informantene innleverte. Følgende avvik er registrert og transkribert. Alle de nevnte avvikene er det kun tilfeller av underproduksjon i denne oppgaven, se vedlegg: Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 1:

Forekomst (1) *hele tid* – på riktig norsk skal det brukes bestemt form «hele tiden», og uttrykket har totalitetsbetydning (Faarlund m.fl., 1997:218). Hagen klassifiserer hele som totalkvantifiserende adledd (Hagen, 2012). «Hele» er bestemt form av «hel», og brukes med tellelige substantiver som står i bestemt form entall (Mac Donald, 2014:59).

I forekomsten (2) *andre skole* mangler det foranstilt ubestemt artikkel da det skal brukes ubestemt form. Det er også brukt feil form av adjektivet, som skal stå i form «annen» - «det var en annen skole». Det følger ut fra konteksten. Det er noe vakling i bruk av disse formene, og de kan ofte brukes om hverandre. «Annen/andre» kan brukes i betydning «rekkefølge» og «ikke det samme (som)». Det brukes som oftest ordenstall «andre» ved uttrykk for «rekkefølge» «*det er andre gang jeg hører dette*». (Golden m.fl. 2008: 277), mens «annen» i betydning som «ikke det samme (som)». (Golden m.fl. 2008:37, 251 og 277). Innlæreren blander disse to formene. I forekomst (3) *det er så avslappende land* mangler det foranstilt ubestemt artikkel «et». Grammatiske regler tilsier at det nesten alltid skal stå foranstilt ubestemt artikkel i adjektiv + substantiv fraser (unntatt enkelte tilfeller som faste uttrykk mm.). Ved karakterisering er det vanlig å bruke ubestemt artikkel (Michalsen, 1993:31). Informanten har en uheldig formulering: *fordi jeg er ikke språklig jente* (4). Informanten ønsker kanskje å fortelle at hun ikke er flink i språk. Mest sannsynlig ønsket informanten å bruke ubestemt form i substantivfrasen (men med feil valg av adjektiv, i og med at «språklig» ikke brukes slik informanten har tenkt her).

A05: Oppsummering: muntlig oppgave (1): Informanten har 4 avvik i bestemthet, alle tilfeller er underproduksjon. Det er ikke registrert noen overproduksjoner. Informanten bruker både enkle og utbygde fraser. Det er brukt kun 5 fraser adjektiv + substantiv. Jeg har også registrert en uheldig formulering *språklig jente*.

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
49	4	0	0	0	4	8,1 %

* Av forekomster der det skal være bestemthetsmarkering

A05: Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppgave. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 2

Informanten skrev en lang tekst på 360 ord. Det er den lengste teksten av alle. Innlæreren gjør få feil med hensyn til bestemthetsmarkering i substantivfrasene, men jeg finner disse:

Underproduksjonene:

Forekomst (1): *og sommer er dessverre snart over*: Innlæreren bruker naken form for substantiv feil, det skal brukes bestemt form entall «sommeren». Innlæreren beskriver en bestemt sommer med henvisning til dato, det er kjent informasjon, og da er det riktig å bruke bestemt form entall «sommeren» med etterhengt artikkel. Det bør nevnes at informanten bruker riktig form «i sommer» i andre avsnitt.

Forekomst (2) *dette år*: Den formelle regelen sier at det alltid skal brukes bestemt form etter demonstrativene med deiktisk referanse (Faarlund m.fl., 1997:305). Her er det avvik fra den formelle regelen – når man refererer til det året som beskrivelsen gjelder for, skal det brukes uttrykk «i år». Ubestemt substantiv med ikke-spesifikk referanse brukes ofte i lovtekster etc. (Faarlund m.fl., 1997:309). Det er en arkaisk / dansk måte, som finnes i noen sammenhenger også i norsk.

Forekomst (3) *disse dager*. Det er underproduksjon av bestemthet. Historisk kommer denne formen fra dansk og brukes ofte i dag i generelle beskrivelser, lover, regler og politiske taler. I dagligtale er det derimot mer vanlig å bruke dobbelt bestemmelse «disse dagene».

Forekomst (4) *På vei fra flyplassen så vi mange eksotiske buttkiker. Den ene var finere enn den neste i rekke...* Informanten skriver om eksotiske butikker, og formen «i en rekke» bør brukes.

Det er mest vanlig å bruke ordenstall når man forteller om rekkefølge (Golden m.fl. 2008:277). «Den neste i rekken» er vanlig uttrykk i norsk. Slik informanten formulerer seg, er det vanskelig å bestemme om det skal være «rekken» eller «en rekke».

A05: Oppsummering: Skriftlig oppgave (2): av 61 substantivfraser har informanten 4 avvik. Det er registrert fire tilfeller av underproduksjon og ingen overproduksjon. Flere fraser består av to eller flere ledd, og informanten viser god forståelse for grammatikk.

Tabell A05 oppgave 2

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
61	4	0	0	0	4	6,5 %

* Av forekomster der det skal være bestemthetsmarkering

A05: Utfyllingsoppgave (3): Fyll ut riktig form av substantiv.

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 3

Informanten har følgende underproduksjon:

I den første forekomsten er det inkonsekvent bruk av bestemt form for substantiv foran possessiv pronomen i *glass og koppene mine* (4,5). Andre eksempler på underproduksjon er (17) *de største fjorder i Norge*. I bestemt form i frase med adjektiv kreves det som hovedregel dobbel bestemmelse.

Jeg velger å se nærmere på denne forekomsten selv om det er bruk av flertall. Det kan være lurt for lærer i norsk å understreke viktigheten av denne lille regelen for innlærere. *Mange av turistene* (37): Avvik *mange av turistene* er interessant. Hvis det kommer et substantiv uten preposisjon, krever mengdeadjektivet «mange» ubestemt form av substantivet «mange turister». Ved bruk av preposisjon «av» skal man bruke bestemt form «mange av turistene». (Golden m.fl. 2008 : 42). «Også i enkelte tilfeller der substantivfrasen refererer til en eller flere innenfor en mengde, er det mulig å slutte seg til hva som er utelatt ut fra den språklige sammenhengen» (Faarlund m.fl. m.fl. 1997:241). Informanten kan ha blandet to former i

ubestemt flertall *turistene* – det kan antas at informanten har blandet bøyningsformen med bøyningsformen for «lærer - lærere». (Men det kan også vurderes som skrivefeil).

I forekomst (41) *debatter om homofili* bør det brukes bestemt form entall «debatten», da innholdet i debatten er spesifisert. «Debatten om homofili raser i det moderne samfunnet i dag». Forekomst (48) *helsesystem*: Det er et tilfelle med deiktisk referanse, det er underforstått at det er helsesystemet i Norge det er snakk om, og bestemt form av substantivet skal brukes. I forekomst (49) *Samfunn som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg* trenger vi foranstilt ubestemt artikkel, da «samfunn» er brukt karakteriserende og det er en somsetning. I VO + relativsetninger når predikatet har relativsetning som attributt, skal man alltid bruke ubestemt artikkel. (Michalsen 1993:34).

Overproduksjon:

Hva slags politiske systemet (6) og hva slags samfunnet (47): I følge formelle regler for bestemthet kan man ikke bruke bestemt form etter spørreordene «hva slags» (Faarlund m.fl., 1997:299, Golden m.fl., 2008). I forekomst *etter regnet kommer alltid sola (33,34)* er det beskrivelse av naturforhold (generaliserende betydning, eller begrepsform) (Michalsen 1993:24), og naken form for substantiv bør brukes «etter regn kommer alltid sol». Forekomst *en dyktig snnekeren (51)*: substantivet kan ikke ha både foranstilt ubestemt artikkel og etterstilt bestemt artikkel. Det kan være riktig å bruke foranstilt ubestemt artikkel her. Selv om man karakteriserer og beskriver en funksjon, vil beskrivelsen av person være mer viktig enn funksjon (Michalsen 1993:31, Golden m.fl. 2008:40).

A05: Oppsummering, utfyllingsoppgave (3): av 54 forekomster er det registrert 11 avvik som utgjør 20,3 %. Det er seks forekomster av underproduksjon. Fem er overproduksjoner.

Tabell A05 oppgave 3

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	6	5	0	0	12	22,2 %

A05: Utfyllingsoppgave (4): Fyll ut riktig form av adjektiv + substantiv. Se vedlegg:

Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 4

Underproduksjon:

Forekomst (8): «*Vi har noen fine biler der borte*», *sier bilselger*. «Bilselgeren» skal brukes i bestemt form. Vi trenger ikke å nevne et substantiv før for å kunne bruke det i bestemt form. Det er logisk slutning (Michalsen, 1993:40). I forekomst (11): *denne gammel billen*: skal adjektiv «gammel» brukes i bestemt form. Det er et formelt trekk ved det norske språk, man skal alltid bruke bestemt form av adjektiv i dobbel bestemmelse. Det er et eksempel på underproduksjon i forekomst (17) – *se på lekkre lakken!* Dette tilfelle ser også ut til å følge regelen om logisk slutning. Utsagnet er påpekende, og bruk av dobbelt bestemmelse er nødvendig i dette tilfelle. Se også Informant B04, oppgave 4. I forekomsten (25) *vakkre smilen til Nita* uttrykkes det tilhørighet. Ved uttrykk av tilhørighet brukes det bestemt form «det vakre smilet til Nita». Forekomst (28): *Norge er blitt kåret til best land i verden*. Ved superlativ skal alltid bestemt form brukes: «det beste landet». Semantisk sett uttrykker superlativet noe som er kjent og som er eksklusivt, og følgelig finnes bare i ett eksemplar.

Jeg fant én forekomst med overproduksjon (2) i *dårlig været*. Vi bruker som oftest «dårlig vær» i generell betydning. Men «det dårlige været» er riktig da det er snakk om en bestemt situasjon. Determinativ («det») mangler i informantens uttrykk og adjektivet heller ikke følger bestemt form-bøyning.

Vakling: I forekomsten (30) *Kan en økonomisk krise ramme Norge?* kan både ubestemt og bestemt form brukes: «en økonomisk krise» eller «den økonomiske krisen». På grunn av manglende kontekst kan vi oppfatte denne setningen generelt og bruke ubestemt form. Setningen kan også beskrive en reell situasjon som vi opplever i dag. Utfyllingsoppgavene brukes over tid, og det vil derfor være naturlig å bruke «krise» i en generell betydning. Jeg tar med dette tilfellet fordi det kunne vært brukt både med ubestemt (som her) og med bestemt form.

Fast uttrykk: forekomst (39) *Kvinnen er fri som en fugl* er fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det er noe som må læres, for dette uttrykket er spesifikt.

A05: Oppsummering, utfyllingsoppgave 4: av 56 forekomster er det registrert 8 avvik som utgjør 14, 2 %. Seks av dem er underproduksjon, kun én overproduksjon og ev vakling er registrert hos denne informanten.

Tabell A05 oppgave 4

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
56	6	1	1		8	14,2 %

5.2.2.2. Informant B04

B04 Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak.

Lydopptaket er på 3 min 06 sek. og inneholder 325 ord. Følgende avvik er registrert av meg ved transkribering av lydopptaket. Avvik gjelder bruk av bestemthet i substantivfraser: Se vedlegg: Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 1

Underproduksjon:

Forekomst (3) *Jeg har utdanning fra hjemlandet mitt. Det er pedagogisk universitet.* Samme regel gjelder her som i eksemplet under (4). Denne formen *pedagogisk universitet* er skulle vært «et pedagogisk universitet». På norsk heter det Lærerhøyskole.

Når innlærer forteller om *stor tragedie* (4), er det ny informasjon, og foranstilt ubestemt artikkel skal brukes, i dette tilfelle «en stor tragedie». Det er generisk referanse, og ved bruk av ubestemt form entall for tellelige substantiver skal det som regel brukes foranstilt ubestemt artikkel. «tragedie» er tellelig, og man må bruke ubestemt artikkel (Michalsen 1993:26 – 27).

Overproduksjon:

Det er tre overproduksjoner: (2) *mine foreldrene* og (5) *i mitt hjemlandet*. Etter possessiver kan kun naken form for substantiv brukes (2) og (5). Denne regelen er ikke ennå automatisert hos informanten, men er på vei til å bli det. Forekomst (7): *dette landet har vakker natura*. Det er litt uklart hvilken form har informanten ønsket å bruke, men jeg anta at det var entall. «Natur» er utellelig og brukes vanligvis uten artikkel. (Michalsen 1993:26).

Andre avvik:

Frasene kan være riktige grammatisk, men det er forskjell mellom hva man skriver og hva man mener. *Jeg har en stor bror* (1) er grammatisk korrekt, men det er ikke høyden, men slektskap, informanten vil fortelle om Da bør man bruke «storebror» på norsk. (For kontekst se informantens besvarelse i vedlegg). Innlæreren har avvik i ordformen *min planleg* (8), mens det sikkert var ment «min plan». Det som er interessant å bemerke er at innlæreren vekselvis bruker riktig form av substantiv med possessiv pronomen – i noen tilfeller er det avvik, mens i andre forekomster er det riktig. Eksempler: *mine foreldrene* – men i påfølgende setning *foreldrene mine, broren min, sønnen min. Jeg har utdanning fra hjemlandet mitt - men stor tragedie i mitt hjemlandet* (Se vedlegg B04, oppgave 1).

Avvik i flertall: Det kan diskuteres hvorvidt *om kvelden* (6) er avvik i *Om kvelden på tirsdager og torsdager etter jobb lærer jeg* (6). Jeg synes at flertall «om kveldene» er bedre å bruke siden vi bruker flertall i ukedager. Se også kommentarer for A05.

B04 Oppsummering muntlig oppgave (1): Det er 68 substantivfraser i opptaket. Det er registrert 8 avvik i teksten, to av dem er underproduksjoner (3, 4). Det er 2 overproduksjoner og fire andre avvik. Innlærer bruker utbygde fraser, har variert språkbruk.

Tabell B04 oppgave 1

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Andre avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
68	2	2	4	8 = 11,7%

B04 Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppagave er på 319 ord. Mange av substantivfrasene brukt av informanten er riktig grammatisk når de fremkommer i denne tabellen. Det er viktig å bemerke at jeg analyserer en sammenhengende tekst skrevet av informanten om sommerferien hennes, ikke enkelte substantivfraser. Kontekst spiller en viktig rolle her. Hele teksten finner man i vedlegg til denne oppgaven (Informant B04, Oppgave 2).

Følgende avvik er registrert med hensyn til bestemthetsmarkering av substantivene:

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 2

Underproduksjon:

Av tolv avvik er det fire forekomster av underproduksjon (1,2,3 og 7): *Koselig temaen* (1): I denne forekomsten er det to avvik. Det er vanligvis ikke mulig å bruke adjektiv sammen med substantiv uten foranstilt ubestemt artikkel eller dobbelt bestemmelse. «Tema» har artikkel «et», det skal stå «et veldig koselig tema» her. I forekomsten (2) skal bestemt form brukes fordi tema er forhåndsbestemt og regelen om logisk slutning skal brukes i «skrive om sommerferien». *På samme stedene* (3): Samme brukes ofte for å uttrykke likhet eller sammenligning av kvalitet, størrelse eller klasse (Mac Donald 2014:49). «Samme» kan ofte stå sammen med substantiv i naken form. I denne forekomsten skulle det vært brukt en vanlig relativsetning med «som» og dobbelt bestemmelse «på de samme stedene». I forekomst (7) skal det brukes bestemt form fordi informanten beskriver én konkret årstid.

Overproduksjon:

Det er registrert 2 forekomster av overproduksjon (5 og 8). *Om turen* (5): Det er ny informasjon, og «tur» skal stå i ubestemt form «om en tur». Det er ikke mulig å kombinere possessiv pronomen med dobbelt bestemmelse: *min den første overraskelsen* (8). Bare en av formene kan brukes på samme tid, og med valg av possessiv, skal det ikke brukes bestemt, men ubestemt form av substantivet.

Andre avvik:

Jeg har registrert seks tilfeller av unorske konstruksjoner: tre av dem i forbindelse med årstider (4,6, og 9) og én om tid. *Sommertid* (4) blir vanligvis forbundet med den tiden når man stiller klokka en time fram. Det er best å bruke «sommeren» i dette tilfelle: «For meg er sommeren den beste årstiden her i Norge.». Det samme vil være riktig for *vintertid* (9). Forekomst (6) *En sol sommerdag*. Substantivfrasen er uvanlig på norsk. Det ville vært best å bruke et adjektiv «en solrik sommerdag». I forekomstene (11) og (12) er det forskjell mellom hva man sier og hva man mener. Med «i høst» og «i vår» mener man å si at handlingen foregår nå eller i framtid og man bruker derfor «i høst» og «i vår». Preposisjon med substantiv i bestemt form har mer generell betydning «om høsten, om våren». Og en kunne dermed sett for seg at bestemt form av substantivet burde vært valgt. Forekomst (10) *alle fire årtidet* er mest sannsynlig bare en ortografisk feil.

B04 Oppsummering skriftlig oppgave 2: Informanten har tolv avvik i bruk av bestemthet i substantivfraser, fire underproduksjoner, to overproduksjoner og seks andre avvik.

Informanten bruker flere unorske konstruksjoner og har flere avvik spesielt når det brukes fraser med tid.

Tabell B04 oppgave 2

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Andre avvik	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
50	4	2	0	6	12	24 %

B04 Utfyllingsoppgave (3): Fyll ut riktig form av substantiv, se vedlegg:

Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 3

Av 51 forekomster er det registrert 8 avvik i bruk av bestemthet i substantivfraser, noe som utgjør 15,6 %.

Underproduksjon:

Forekomst (37): *mange av turister*: Ved bruk av preposisjon «av» skal man bruke bestemt form «mange av turistene». (Golden m.fl. 2008: 42). (Omtalt tidligere, se A05 oppgave 3 for mer utfyllende kommentar). Forekomst (44): *legge meg på sofa i møbelforretningen*. Når man konsentrerer seg om karakterisering bør ubestemt artikkel «en» brukes i substantivfraser «en sofa». Forekomst (51): Man kan ikke utelate artikkel som informanten gjør her: *dyktig snekker*. Beskrivelsen av person er her viktigere enn funksjon, derfor skal det være ubestemt artikkel «en dyktig snekker» (Michalsen 1993:31, Golden m.fl. 2008:40).

Overproduksjon:

Forekomst (14): *Norges eldste byen heter Tønsberg*. Etter genitiv kan kun ubestemt form av etterfølgende substantiv brukes. Det er det formelle trekket ved det norske språk (Golden m.fl. 2008:44, Ryen 1984:107.) Forekomst (45): *Oslo ... legevakten...* Den formelle regelen sier at man skal bruke naken form for substantiv etter egennavn. I dette tilfelle refereres det til et institutt som er kjent for alle – både avsender og mottaker. Siden vi kan identifisere Oslo legevakt entydig, vil bruk av bestemt etterhengt artikkel være redundant (Faarlund m.fl., 1997:286). Forekomst (49): *Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg*. I

relativsetninger er første del vanligvis introduserende eller generaliserende, og det er derfor riktig å bruke ubestemt form i dette tilfelle «et samfunn som dette». I VO + relativsetninger når predikatet har relativsetning som attributt, skal man alltid bruke ubestemt artikkel.

(Michalsen 1993:34), se også A05 oppgave 3.

Andre avvik:

I forekomst (36): *diverse eksamen* signaliserer formen om ubestemt flertall, formen «eksamener» er riktig. Adjektivet «diverse» signaliserer flertall og det kan se ut til at det krever ubestemt form av substantivet, på linje med demonstrativer «slike», «visse» m.fl. Ubestemt substantiv skal brukes når diverse, mange, visse brukes som kvantorer (Faarlund 1997:299). Forekomst (40): *Vikingenes begravelser ble markert på spesielt vis* – Det er litt uklart, men kanskje ubestemt form med foranstilt artikkel, «et spesielt vis», bør brukes her fordi det er ny informasjon. Men frasen kan også brukes uten artikkel. Det er sannsynligvis et fast uttrykk man bør lære seg. Hadde man hatt «måte» her, ville det vært feil å bruke «på spesiell måte», da ville det vært obligatorisk med artikkel «på en spesiell måte». Kildene om slike fraser viser ikke til noen forklaring på dette eksemplet.

B04 Oppsummering utfyllingsoppgave 3: av 54 forekomster er det registrert 8 avvik som utgjør 14,8 %. Det er registrert tre underproduksjoner, tre overproduksjoner og to andre avvik

Tabell A05 oppgave 3

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Andre	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	3	3	0	2	8	14,8 %

B04 Utfyllingsoppgave (4): Fyll ut riktig form av (adjektiv) + substantiv. I denne oppgaven finner jeg 10 avvik i informantens besvarelse: Se vedlegg: Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 4

Underproduksjon:

Forekomst (17): «Se på den lekke lakken!» er riktig her på grunn av regelen om logisk slutning (Michalsen 1993:40). Denne forekomsten er omtalt tidligere, se Informant A05 oppgave 4. Jeg vil likevel komme med litt mer utfyllende kommentar her. Golden kaller slike uttrykk for «uttrykk for følelser». (Golden m.fl. 2008:241, 244) I følge Faarlund m.fl. er utropssetninger særstilte, det finitte verbet står i imperativ i spisstilling (Faarlund m.fl. 1997:953). I «bydesetninger» (sjekk om det sies noe om at det er undertype av imperativsetninger) som de heter, er det ikke formen, men den kommunikative funksjonen som er viktigst (Faarlund m.fl. 1997:864, 953). Slike uttrykk forekommer som oftest i talespråk og vanligvis uten subjekt som er underforstått. Jeg analyserer ikke syntaks i min oppgave, men i dette tilfelle er syntaksen tett knyttet til den kommunikative funksjonen, og jeg finner det derfor forsvarlig å nevne det her. Forekomst (25) *Samir tenker på vakkert smil til Nita* (riktig det vakre smilet) er omtalt tidligere, se Informant A05 Oppgave 4.

Forekomst (29): *fremmed begrep*: («et fremmed begrep» er riktig). Tellelige ord i entall med generell betydning bør ha ubestemt artikkel ved sammenlikning. I dette tilfelle sammenliknes situasjonen som har vært før med situasjonen i nåtid. (Michalsen 1993:29). Forekomst (37): *god situasjon*: «en god situasjon» skal være riktig form da denne formen har individuell betydning og brukes beskrivende (Michalsen 1993:27). Forekomst (40): *utdannelsen*: (bør stå «den utdannelsen»). Substantivet brukes i en spesifikk betydning, og dobbel bestemmelse er å foretrekke (Michalsen 1993:45). Forekomst (56): *Stedets tradisjonell byggeskikk*: I substantivfraser med genitiv må man alltid bruke bestemt form av adjektivet (Golden m.fl. 2008:44, Ryen 1984:107).

Overproduksjon:

Forekomst (2): *kort trikketuren*. Det er ikke riktig å bruke bestemt form med etterhengt bestemt artikkel når substantivet står sammen med adjektiv. Den riktige formen her skal være «en kort trikketur», det vet vi ut fra oppgaveteksten. Forekomst (34): *de vanskelige årene*. Ved bruk av dobbelt bestemmelse har substantiv abstrakt betydning. Her brukes uttrykket i konkret betydning «vanskelige år» (Michalsen, 1993:45). Forekomst (54): *Den alternative medisinen*: «Medisin» kan brukes både i konkret og abstrakt betydning avhengig av konteksten. I denne konteksten tenkes det at «medisin» er singular abstrakt og bør derfor brukes i naken form (Michalsen 1993:38): «alternativ medisin».

Underproduksjon: Fast uttrykk: Forekomst (2): Avvik i bruk av faste uttrykk «dårlig vær / i det dårlige været», diskutert tidligere, se Informant A05 Oppgave 4.

Overproduksjon. Fast uttrykk: Forekomst (39) *fri som fugl*: Riktig form «fri som fuglen». Det er fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det er noe som må læres for dette uttrykket er spesifikt. Frasen er omtalt tidligere, se A05 oppgave 4.

B04 Oppsummering utfyllingsoppgave 4: av 56 forekomster er det registrert tolv avvik: åtte underproduksjoner og fire overproduksjoner som utgjør 19,6 %. Av

Tabell B04 oppgave 4

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet *
56	8	2	0	2	12	19,6 %

5.2.2.3. Informant C03:

C03 Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 1. Lydopptaket er på 3 min 23 sek. og består av 236 ord. Det er den nest korteste teksten av alle. Følgende avvik er registrert ved gjennomlytting og transkribert av meg.

Underproduksjon:

Forekomst (3): *Baltiske sjøen*: På norsk heter det «Østersjøen». I denne forekomsten skal den foranstilte bestemte artikkelen «den» brukes «Den baltiske sjøen». Forekomst (5):

programmer: Ubestemt form er riktig brukt her da det er introduksjon av ny informasjon, men det er brukt ubestemt flertall istedenfor ubestemt entall med foranstilt ubestemt artikkel «et program» (ny informasjon).

Overproduksjon:

Forekomst (1) *ei dattera*: Norsk grammatikk tillater ikke bruk av ubestemt artikkel og den foranstilte bestemte artikkelen samtidig. I denne forekomsten presenteres det ny informasjon, og det er riktig å bruke foranstilt ubestemt artikkel «ei datter». Forekomst (2) *En bachelor grader*: Informanten blander ubestemt form «en bachelor» med flertall «grader». «Bachelorgrad» skal skrives i ett ord, det bør brukes naken form av substantivet fordi substantivet er klassifiserende og personen knyttes til en bestemt gruppe (Golden, 2008:40). Forekomst (4): *Regnskaps- og medarbeider kurset* skal stå i naken form, det er et fast preposisjonsuttrykk «å gå på kurs». Vi kan utelate artikkel når vi har tett forbindelse mellom verb og substantiv, og når det uttrykkes «alminnelig, daglige situasjoner eller handlinger» (Alkema, 1993:3, Michalsen og Golden).

C03 Oppsummering, muntlig oppgave (1): Av 33 forekomster er det 5 avvik. To underproduksjoner, tre overproduksjoner.

Tabell C03 oppgave 1

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
33	2	3	0	0	5	15,1 %

C03 Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppagave, 262 ord. Følgende avvik er registrert:

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 2. Informanten har mye underproduksjon:

Enkel bestemmelse: I forekomstene (1,2,3,8, 9,10 og 11) bruker informanten ubestemt form der hvor bestemt form skal brukes. I forekomster (*trær (1), blomster (2), fugler (3)*) beskrives det en bestemt situasjon og enkel bestemmelse skal brukes (trærne, blomstene, fuglene). I Forekomst (8) *Mdiva-området*: Informanten bruker egennavn som skal stå i bestemt form «Malteser-ordenen», det samme gjelder for forekomst (10) *Malteser orden*. I forekomst (11) *hus-museum* skal man bruke bestemt form «hus-museet». Selv om det er første gang museet er presentert og det er ny informasjon, spesifiseres og avgrenses den av frasen (12) «av en aristokratisk familie». Samme regel gjelder også for forekomst (4) *barn* hvor bestemt form «barna» må brukes.

Underproduksjon i ubestemt form adjektiv + substantiv: (6, 7, 8a, 12 og 14): *varm sjø* (6), *fint været* (7), *gamle hus og festning* (8a,) *aristokratiske familie* (12), *hyggelig og fantastisk opplevelse* (14). Informanten ignorerer foranstilt ubestemt artikkel i ubestemt entall.

Informanten sløyfer ubestemt artikkel konsekvent, det kunne kanskje oppfattes som transfer fra russisk hvor man ikke har ubestemt artikkel. I forekomst (12) kan både ubestemt entall «en aristokratisk familie» og ubestemt flertall «aristokratiske familier» brukes. I forekomst (8a) trenger man ubestemt foranstilt artikkel i entall eller flertall. Ubestemt foranstilt artikkel i entall kan også oppfattes som tallord «en festning».

Underproduksjon av dobbelt bestemmelse: *berømt museet* (9) og *den utrolige tur* (15). I den ene forekomsten (9) er det underproduksjon av den foranstilte bestemte artikkelen «det», mens i den andre (15) mangler det den etterhengte bestemte artikkelen «en». Det ser ut som om informanten ikke er trygg på bruk av dobbel bestemmelse.

Andre underproduksjoner: Forekomst (4): *hele familie*: «Hele» er bestemt form av «hel», brukes med tellelige substantiver i bestemt form entall (Mac Donald, 2014:59). Omtalt tidligere, se også A05 Oppgave 1. Forekomst (5) *det best*: Superlativ betegner noe unikt, brukt deiktisk og har relativ betydning. (Michalsen 1993:41). Forekomst (13) *drømmer mine*: Det formelle trekket ved det norske språket er at det alltid skal brukes bestemt form av substantiver med possessiver når substantivet er foranstilt - som i denne forekomsten. Ved etterstilt substantiv skal ubestemt form brukes «min drøm» (Golden m.fl. 2008:44): Se også andre avvik for possessiver: Informant A05, oppg. 1 og 3, B04, oppg. 1 og 2 og denne informanten C02 i denne oppgaven 2, samt oppg. 3 nede.

C03 Oppsummering, skriftlig oppgave 2: Av 45 forekomster er det 16 avvik. Alle er underproduksjoner: I enker bestemmelse (1,2,3,8, 9,10 og 11); adjektiv + substantiv (6, 7, 8a, 12 og 14), dobbelbestemmelse (9) og (15) + 3 andre avvik (med hele, superlativ og possessiv)

Tabell C03 oppgave 2

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet

						*
45	16	0	0	0	16	35,5%

C03 Utfyllingsoppgave (3): Fyll ut riktig form av substantiv:

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 3 Det er registrert to underproduksjoner:

I forekomst (1) *kjøkken* bruker informanten naken form for substantiv. I denne setningen refereres det til en person som har dette kjøkkenet, og det er riktig å bruke bestemt form. Informanten er inkonsekvent ved bruk av ubestemt form med «hva slags». I det første tilfelle brukes det bestemt form *Hva slags politiske systemet* (6), men senere i samme oppgave bruker informanten ubestemt form riktig i samme situasjon *Hva slags samfunn ønsker vi* (nr. 47, se oppgaveteksten i vedlegg 1 til denne masteroppgaven). Det er ikke mulig å bruke bestemt form etter «hva slags». (Faarlund m.fl., 1997:299; Golden m.fl., 2008). Forekomster med «hva slags» er kommentert tidligere, se Informant A05 oppgave 3.

Overproduksjon:

Forekomst (8): *Naboen min er innvandreren*: I følge regelen skal det brukes ubestemt form uten artikkel. Personen har tilknytning til en bestemt gruppe – innvandrergruppe. Predikativet med kategorisering bruker ikke ubestemt artikkel (Michalsen 1993:30). Forekomst (13):

Besteforeldrene må stille opp: Det er ikke alltid lett å vurdere hvilken form av substantivet man skal ha i generell betydning. Bruk av naken form av tellelige substantiv er ofte vanskelig for innlærere. Man bør bruke naken form av substantivet. «Besteforeldre» har introduserende funksjon og kan brukes i naken form (Alkema 1993:9).

Forekomst (33, 34) *etter regnet kommer alltid sola* (33, 34) beskriver naturforhold og bør stå i naken form (Michalsen 1993:24), se A05, oppg. 3. Forekomst (49) *Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg*: er brukt karakteriserende og det er en som-setning. I VO + relativsetninger skal man alltid bruke ubestemt artikkel, se også A05 oppg.3 og B04 oppg.3.

Forekomst (14 og 46) Overproduksjon med genitiv: *Norges eldste byen og å ivareta folks sikkerheten* (46). Etter genitiv kan kun ubestemt form av etterfølgende substantiv brukes. Det

er det formelle trekket ved det norske språk. To avvik ved bruk av substantiv sammen med possessiv: *min situasjonen* (21), *din veien* (29).

Vakling:

Forekomst (26 og 42): *det norske språk* (26), *det moderne samfunn* (42): Det kan diskuteres om «det norske språk» er riktig brukt i dette tilfelle, men denne formen brukes som oftest med ikke-spesifikk referanse brukes ofte i lovtekster etc. (Faarlund m.fl., 1997:309). Siden det er en grammatikk oppgave, forventes det at informantene skal bruke dobbelt bestemmelse i denne setningen for å vise at de behersker formelle regler for bruk av dobbelt bestemmelse. Se også kommentar til A05 oppgave 2. Avvik ved bruk av flertall: *diverse eksamen* (36). Ubestemt substantiv skal brukes når diverse, mange, visse brukes som kvantorer (Faarlund 1997:299). Forekomst (41) *debatter om homofili raser i det moderne samfunn*. Det bør det brukes bestemt form entall «debatten», da innholdet i debatten er spesifisert. For samme avvik se A05, oppg.3.

Uheldig formulering – utelatt relativisering (51): *snekeren dyktig: Kjenner du en snekker (*som er)så dyktig som kan påta seg...* Hvis objektet bestemmes av en relativsetning, bruker vi som oftest ubestemt artikkel. Så artikkelbruk «en snekker» skal være riktig med etterfølgende relativsetning som delvis er utelatt (Alkema 1993:8).

C03 Oppsummering, utfyllingsoppgave (3): Av 54 forekomster er det registrert 16 avvik som utgjør 29,6 %. De fleste avvik i fritekstopp-gaven var underproduksjon (16), mens i utfyllingsoppgaven er de fleste avvik overproduksjon. Det er kun 2 underproduksjoner av 16 avvik.

Tabell C03 oppgave 3

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Andre avvik	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	2	10	3	1	16	29,6 %

C03 Utfyllingsoppgave (4): Se vedlegg: Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 4

Underproduksjon:

Forekomst (5 og 18): *meget godt tilbudet (5) og trygget kjøpet (18)*: Det ser ut som informanten gjør et forsøk på å bruke bestemt form entall. I så fall er foranstilt bestemt artikkel utelat. Men dobbel bestemmelse kan ikke brukes i dette tilfelle. Tellelige ord med individuell betydning brukes vanligvis med ubestemt artikkel (Michalsen 1993:27). Mens i forekomst (26) bruker informanten riktig form *en fin kjøretur* (se C03 oppgave 4 i vedlegget). Det ser ut som om bruk av ubestemt form entall og dobbel bestemmelse ikke er automatisert hos denne informanten. Forekomst (17): *Og se på lekkre lakken*: Omtalt tidl., se A05 og B04 oppg. 4. Forekomst (25) er kommentert tidligere, se A05 og B04 oppg.4. Forekomst (36): *nye fattigdommen*: Utellelige ord i entall med generell betydning bør ha ubestemt artikkel ved sammenlikning. (Michalsen 1993:29). For en annen forekomst med sammenlikning se også B04 oppg.4. Forekomst (39): *fri som fugl*: fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det er noe som må læres for dette uttrykket er spesifikt. Omtalt tidligere, se A05 og B04, oppg. 4.

Forekomst (40): *utdannelse*: Når setning har spesifikk betydning, er det vanlig å bruke dobbel bestemmelse er å foretrekke (Michalsen 1993:45). Se også B04 oppg.4. Forekomst (53): *et bilde av situasjon*: Det bør brukes bestemt form entall med etterhengt artikkel fordi «situasjonen» ble beskrevet tidligere og det refereres til den. Forekomst (56): *Stedets tradisjonell byggeskikk*: I substantivfraser med genitiv må man alltid bruke bestemt form av adjektivet (Golden m.fl. 2008:44, Ryen 1984:107), se også B04 oppg.4.

Overproduksjon:

Forekomst (16) og (23): *nesten nye vinterdekkeren og billige forsikringen*: Begge forekomster brukes i generell betydning. I (16) er det sammenligningsforhold og dermed ubestemt flertall skal være riktig å bruke. I entall med generell betydning (23) kan vi bruke foranstilt ubestemt artikkel «en» eller bruke naken form. Forekomst (24): *sitt eget selskapet*: «Egen» står alltid i ubestemt form etter possessiver, mens substantiv skal stå i naken form (Golden 2008:44). «Egen» regnes som determinativ og brukes som «forsterker» (Faarlund m.fl. ,1997:227-228). Forekomst (28) og (34) er omtalt tidligere i oppgaven, se A05 for (28) og B04 for (34) oppg. 4.

Avvik i tall: Forekomst (7, 13, 14 og 19): *noen god bil (7), noen rød (13) og blå bil (14), noen ubehagelig overraskelse*: I disse forekomstene er det avvik i bruk av flertall. Siden trekket

ikke er automatisert, vil jeg også ta disse eksemplene i oppgaven. Vi bruker «noen» ved introduksjon av flere ting av samme art eller gruppe. «Noen» i slike tilfeller virker mer avgrensende enn flertallsformen og «på en måte fungerer som ubestemt artikkel i flertall» (Michalsen, 1993:28).

C03 Oppsummering, utfyllingsoppgave 4: Det er registrert 18 avvik, de fleste av dem (9) er underproduksjoner, 5 overproduksjoner, samt fire avvik i tall.

Tabell C03 oppgave 4

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Avvik i tall	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
56	9	5	0	4	18	32,1%

5.2.2.4. Informant D 01:

D01 Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 1. Lydopptaket er på 6 min 30 sek. og består av 552 ord. Det er det lengste opptaket. Følgende avvik er registrert ved gjennomlytting og transkribert av meg:

Underproduksjon:

Forekomst (6): *det andre store by*: Det er litt vanskelig å forstå hvilken form av substantivet informanten hadde tenkt å bruke. Det kan være «den andre store byen» eller for eksempel «den neststørste byen». Det bør uansett brukes dobbel bestemmelse her med foranstilt bestemt artikkel og adjektivet skal stå i bestemt form. Forekomst (7) *ganske stor by* og *veldig varm dag* (9) mangler ubestemt foranstilt artikkel «en» som kreves i ubestemt form «adjektiv + substantiv». Det er et formelt trekk i norsk, artikkel er derfor obligatorisk å bruke.

Overproduksjon:

Forekomst (1): *helt ny grammatikkssystemet*. Innlæreren bruker bestemt etterhengt artikkel med adjektiv i foranstilt posisjon. Dette avviket er av formell type. I ubestemt form krever «adjektiv + substantiv» foranstilt ubestemt artikkel. Det kan være at innlæreren brukte bestemt form av substantivet pga. en annen regel som sier at når bestemt form av «hel»

brukes med entall av tellelige substantiver, må substantivet stå i bestemt form «hele grammatikksystemet». Forekomst (2): *de stilene vi skulle skrive*: Denne frasen kan oppfattes som kulturell kjent informasjon uten at det er nevnt i konteksten tidligere. Slik jeg oppfatter det og slik jeg tolker konteksten, viser ikke «stilene» tilbake til noe, det er verken anaforisk eller deiktisk referanse, det er presentert som ny informasjon. Det bør brukes ubestemt flertall. Ved bruk av ubestemt artikkel vil frasen se ut slik «Stiler vi skulle skrive». Denne frasen er ikke idiomatisk, og det er ikke vanlig at nakne substantiv står i temaposisjon.

Forekomst (3) *forskjellige tradisjonere* er av samme art. Ubestemt form flertall bør brukes fordi det ikke er kjent informasjon heller. Forekomst (5): *en østdelen av Ukraina*. Det riktige ville vært å bruke adjektiv «den østlige delen» i bestemt form. Bruk av foranstilt ubestemt artikkel sammen med den etterhengte bestemte artikkelen er semantisk feil.

Forekomst (8): *80 % stillingen*. Etter grunntall (kvantorer) skal alltid nakent substantiv brukes. Tallordet står alene i denne forekomsten og brukes substantivisk.

Avvik i flertall: Forekomst (4): *noe problemer*: Flere innlærere bruker «noen – noe» feil. «Noe» brukes med utellelige substantiver uansett kjønn, men «noen» brukes med flertall. I en annen forekomst brukte innlæreren formen «noen» riktig «*jeg liker noen programmer*» - det tyder på at bruk av adjektivet enda ikke er automatisert, men at systemet er under utprøving på dette området.

D01 Oppsummering muntlig oppgave (1): Informanten snakker sammenhengende, bruker lange setninger med flere forekomster av bestemthet, har variert språk.

Av 91 forekomster er det 9 avvik. Tre underproduksjoner, fem overproduksjoner og avvik i bruk av artikkel. Informanten har brukt relativt høyt antall adjektiver, hele ni ganger.

Tabell D01 oppgave 1.

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Flertall	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
91	3	5	0	1	9	9,8 %

D01 Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppgave, 256 ord. Det er ikke registrert avvik ved bruk av bestemthet. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 2 – ingen avvik.

D01 Oppsummering, skriftlig oppgave (2): Ingen avvik i bestemthet er registrert.

Tabell D01 oppgave 2

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
51	0	0	0	0 %

D01 Utfyllingsoppgave (3): se vedlegg: Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 3

Underproduksjon:

Forekomst (41) *Debatter er det eneste tilfelle av underproduksjon.* Det bør det brukes bestemt form entall «debatten», da innholdet i debatten er spesifisert. Informant A05 og C04 har samme avvik i denne oppgaven.

Overproduksjon:

Hun begynte å spille gitar som et barn (12) «Et barn» er brukt i generell betydning i dette eksemplet. Man tenker ikke på et bestemt barn, men på et hvilket som helst «eksemplar av arten». (Michalsen 1993:28-29). Det er ofte vanskelig for innlærere å bruke substantiv i riktig form – med eller uten artikkel når substantiv brukes i generell betydning.

Etter regnet kommer alltid sola (33, 34). Man beskriver naturforhold og nakent substantiv skal brukes da dette er generaliserende betydning, eller begrepsform (Michalsen 1993:24). Se samme avvik hos informant A05 og C03. *Da jeg kom hjem og la meg ned på sofa følte jeg meg verre (43).* Vi kan bruke regelen om utelatelse av artikkelen når verb og substantiv knyttes sammen «til en betydningshelhet» og når det «uttrykker alminnelige, dagligdage situasjoner eller handlinger» (Golden m.fl., 2008:41; Alkema, 1993:3). «Sofaen (*min)» skal være riktig form. *Da jeg måtte legge meg på sofaen i møbelforretningen (44).* «På en sofa *av mange» bør brukes her, det introduseres noe nytt og tidligere ukjent (Golden m.fl., 2008:40). Dette er et interessant eksempel i og med at det er i kontrast til det rett over. *Samfunnet som*

dette er et samfunn mange ikke ønsker seg (49). Man må bruke foranstilt ubestemt artikkel, da «samfunn» er brukt karakteriserende og det er en som-setning. I VO + relativsetninger når predikatet har relativsetning som attributt, skal man alltid bruke ubestemt artikkel. (Michalsen 1993:34). Se også informant A05 (brukt naken form «samfunn», B04 og C04 (brukt bestemt form med bestemt etterhengt artikkel «samfunnet».

D01 oppsummering, utfyllingsoppgave (3): Av 54 forekomster er kun 7 avvik registrert. Det er det beste resultatet blant alle informantene.

Tabell D01 oppgave 3

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	1	6	0	0	7	12,9 %

D01 Utfyllingsoppgave (4): Fyll ut riktig form av (adjektiv) + substantiv, se vedlegg:

Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 4

Underproduksjon:

Forekomst (36): *ny fattigdom*. Bestemt form «den nye fattigdommen» bør brukes her da det er deiktisk referanse, og både leser og tilhører bør kjenne situasjonen. Regelen om logisk slutning (Michalsen 1993:40) kan brukes i dette tilfelle for å forklare bruk av bestemt form. Se også C03 opp. 4. Forekomst (39): *fri som en fugl*: Riktig form «som fuglen», fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det er noe som må læres for dette uttrykket spesifikt. Se også informant A05, B04 og C03. Forekomst (40): *utdannelsen*. «Den utdannelsen» skal være riktig form. Substantivet brukes i en spesifikk betydning, og dobbel bestemmelse er å foretrekke (Michalsen 1993:45). Se også informant B04 (brukt «utdannelsen») og C03 (brukt «utdannelse»).

Overproduksjon:

Forekomst (45): *Takk for at du ga meg det nye slippet med fiolette blomster!* (45) Dette tilfelle er omtalt av Alkema, og artikkelen har som tittel et lignende tilfelle «han kjøper.. nytt slips

med dristig blomstermotiv» (Alkema 1993). Etter verb som betyr anskaffelse av gjenstander vi har mange av eller kan anskaffe, brukes artikkel «et nytt slips».

D01 Oppsummering, utfyllingsoppgave (4): av 56 forekomster er det registrert 4 avvik som utgjør 7,1 %. Det er registrert tre underproduksjoner, spesielt i de tilfellene hvor dobbelt bestemmelse skulle bli brukt og en overproduksjon:

Tabell D01 oppgave 4

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
56	3	1	0	(1)	4	7,1 %

5.2.2.5. Informant E02:

E02 Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak. Lydopptaket er på 4 min og består av 416 ord. Det er det nest lengste opptaket. Følgende avvik er registrert ved gjennomlytting og transkribert av meg. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 1

Underproduksjon:

Forekomst (2): *Bergenstest*: Innlæreren bruker «Bergenstest» uten den etterhengte bestemte artikkelen. Det kan tenkes at informanten oppfatter det som genitiv «Bergens + test». Ved særskriving av dette ordet vil meningen forandre seg, og fokus vil bli flyttet til eierforholdet. Da ville den formelle regelen at etter genitiv skal alltid naken form av substantivet brukes, være riktig (Golden 2008:18). Men i dette eksemplet menes det noe annet, nemlig navn på prøven, og det fremstår som egennavn. Det er interessant å bemerke at informanten bruker riktig form senere i stilen: *Jeg har tatt Bergenstest. Bergenstesten er kjempevanskelig*. Denne regelen er enda ikke automatisert, men informanten utprøver systemet. Forekomst (3): *det er veldig stor by*: Det er nødvendig å bruke formell regel i dette tilfelle som sier: I ubestemt form entall ved adjektiv + substantiv skal alltid foranstilt ubestemt artikkel brukes, «en veldig stor by». Forekomst (5): *mennesker er snille*: Det er deiktisk bruk av bestemthet og bestemt form i flertall skal være riktig å bruke «menneskene». Riktignok har innlæreren ikke nevnt

mennesker før, men det vises til Norge i denne setningen. Michalsen kaller for «den aktuelle situasjonen» (Michalsen 1993:41).

Overproduksjon:

Forekomst (1): *en sangpedagog*: Når man har fokus på yrke (ikke person som utøver yrke), er det kategori som er viktig, altså funksjonen, men ikke et enkelt menneske. Dette fremheves med naken form av substantiv (Alkema 1993:11). Denne funksjonen uttrykkes ofte med predikativ, og artikkel utelates. «Sangpedagog» skal derfor brukes uten artikkel. Jeg vil også nevne ustabil bruk av ubestemt og naken form av innlæreren. Senere i teksten bruker informanten riktig form: *Jeg er jobbsøker*. Men i neste oppgave når informanten skriver om sin sommerferie, forekommer det avvik igjen: *Jeg jobbet som en sanger* (se forekomst 4 i oppgave 2 nede). Forekomst (4): *turist*: er av samme art. Michalsen nevner en regel som kan hjelpe mange innlærere – det kan ofte stilles spørsmål «hva gjør hun (her?)» - Svaret vil da som oftest inneholde naken form for substantivet (Michalsen 1993:30) «... du er turist» er riktig å bruke.

Vakling: Forekomst (6): *mat eller maten?* Naken form er abstrakt, mens bestemt er konkret. Ved bruk eller ikke-bruk av artikkel vil man fremheve kategori eller funksjon (Alkema 1993:11). Det fremgår ikke av konteksten hva informanten mente å uttrykke her, men det *kan* være riktig å tro at bruk av substantivet er kategoriserende, og da kan det være riktig å bruke naken form «mat». Likevel kan begge formene oppfattes som riktige.

E02 Oppsummering, muntlig oppgave (1): Av 60 forekomster er det 6 avvik. Tre underproduksjoner, to overproduksjoner og seks tilfeller av vakling.

Tabell E02 oppgave 1

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
60	3	2	1	0	6	10 %

E02 Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppagave, 294 ord. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 2. Følgende avvik er registrert:

Underproduksjon:

Forekomst (5): *varme havet*: Deiktisk bruk av substantivet krever bestemt form: «det varme havet». Det er utpekende, og demonstrativt pronomeren viser til bestemt form. I slike tilfeller bør dobbel bestemmelse brukes (Michalsen 1993:41).

Forekomst (2) *et av de vakreste steder*, (6) *ingen av disse land*: Vi bør bruke dobbel bestemmelse med foranstilt artikkel (de, disse) som adjektiv krever, og etterhengt artikkel i flertall «ene» når det pekes på noe meget konkret (Michalsen 1993:45). Golden bemerker at enkel og dobbel bestemmelse brukes ofte om hverandre (Golden m.fl. 2008:46). Men det er mer vanlig å bruke dobbel bestemmelse i daglig tale og enkel bestemmelse brukes mer abstrakt. Se også A05 oppg.2 –forekomst 2, E02 oppg. 2 forekomst 2 og D01 oppg. 3 forekomst 4. Forekomst (7): *hjerter mitt*: Brudd på den formelle regelen som sier at substantivet alltid skal stå i bestemt form foran possessiver. Det kan også være skrivefeil

Overproduksjon:

Forekomst (3): *den første gang*: Ordenstall i en rekkefølge brukes som oftest i ubestemt form (Golden m.fl., 2008:277). Artikkelen brukes ikke når det er snakk om motsetningsforhold (Alkema, 1993:4). «Første gang» kan tenkes brukt i motsetning til andre gang, men det kan også oppfattes som fast uttrykk siden den brukes så ofte. Forekomst (4): *Jeg jobbet som en sanger*: Her er det fokus på yrke, se for kommentar samme informant E02, oppgave 1 forekomst (1).

Avvik årstider: Forekomst (1) *i sommer*: Bestemt form «sommerferien» skal brukes. Det vises til juli i et bestemt år og det er konteksten som bestemmer. I et annet tilfelle bruker informanten riktig form *Litt kaldt om vinteren* (i generell betydning). I dette tilfelle skal man bruke «om sommeren» da det menes noe som kommer gjentatte ganger. Derimot når det nevnes den aktuelle årstiden for en samtaleperiode, noe som skjer en gang og ikke vil gjenta seg, brukes substantiv i ubestemt form med preposisjon «i» - «i sommer» (Golden 2008:223).

Det er registrert sju avvik, fire underproduksjoner, to overproduksjoner og en vakling.

E02 Oppsummering, skriftlig oppgave (2):

Tabell E02 oppgave 2

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Andre avvik	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
53	4	2	0	1	7	13,2 %

E02 Utfyllingsoppgave (3): Fyll ut riktig form av substantiv. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 3. Følgende avvik er registrert:

Underproduksjon:

Forekomst (11) *husets fire vegg*: Det er avvik av en formell karakter, og kun én form er mulig: foranstilt substantiv i genitiv (s) + numerus + nakent substantiv (her i flertall) (Golden 2008:44). Genitiv gir uttrykk for tilhørighet (Golden 2008:258). Dette eksemplet ønsker jeg å nevne her, da det kan peke på to ting: feil bruk av artikkel (kanskje informanten tenkte på artikkel «et») eller utelatt suffiks for ubestemt flertall (informanten utelater ofte etterhengt bestemt artikkel der hvor dobbel bestemmelse skal brukes). Forekomst (37) *mange av turister*: Etter «av» skal substantivet stå i bestemt form «turistene». Uten «av» bruker vi ubestemt form «mange turister». Ved bruk av preposisjon «av» skal man bruke bestemt form «mange av turistene». (Golden m.fl. 2008 : 42). Omtalt tidligere, se også A05 og B04 oppgave 3.

Overproduksjon:

Forekomst (13) *besteforeldrene* – riktig form ubestemt entall. Man bør bruke naken form av substantivet. «Besteforeldre» har introduserende funksjon og kan brukes i naken form (Alkema 1993:9). Se også C03 oppg.3, forekomst 13 for mer utfyllende kommentar.

Forekomst (28) *med åpne seilen* – adjektiv i flertall kongrueres ikke med «seil» i bestemt form entall. Konteksten tilsier at ubestemt flertall vil være riktig her «med åpne seil».

Forekomst (30) *Det kan komme uværet*: «været» er noe som er allment kjent og det er deiktisk referanse (Michalsen 1993:41). Men når man beskriver naturforhold vil det bli generaliserende betydning, eller begrepsform (Michalsen 1993:24), og naken form for substantiv bør brukes. Det er interessant å nevne at innlæreren bruker riktige former i samme setning (*kuling (31) og storm (32)*).

Vakling i form:

Forekomst (26) *det norske språk*: Bestemt form skal brukes, det er generell bruk. Skal man bruke enkel eller dobbel bestemmelse? Det er jo alminnelig kjent, vi må bruke demonstrativt pronomen (foranstilt artikkel) og bestemt etterhengt artikkel. Det kan forekomme vakling (Golden, 2008:46). Vakling i formen «det norske språk» - «det norske språket» oppstår på grunn av tidligere dansk påvirkning. Norsk talemål har dobbel bestemmelse, mens dansk har den ikke. Den forkortede formen oppstår gjerne i egennavn (Det hvite hus) og ved abstrakter (Mac Donald, 2014:21). Det henger kanskje mer med stil. Denne eleven bruker denne «danske formen» relativt konsekvent – også der hvor det ikke er riktig *de vakreste steder* i oppgave 1 forekomst 2. Når regelen ikke er automatisert av informanten, ville det kanskje vært fornuftig å konsentrere seg om dobbel bestemmelse i undervisningen. Se også E02 oppgave 2 forekomst 2. Forekomst (50) *bake en kake* – eller «bake kake»? Begge formene er mulige, men forskjell i semantikk. *Bake kake* Vi kan utelate artikkel når vi beskriver alminnelige handlinger som ofte finner sted (Alkema, 1993:8; Golden m.fl., 2008:41; Hvenekilde 1984:114). Når objektet har generell betydning og det er mer eller mindre fast verbalforbindelse, bruker vi naken form for substantivet (Michaelsen 1993:30). *Bake en kake* er tellelig substantiv i individuell betydning (Michaelsen 1993:27)

Utelat relativsetning: Forekomst (51): *Kjenner du en snekker (*som er) så dyktig som kan påta seg...* Hvis objektet bestemmes av en relativsetning, bruker vi som oftest ubestemt artikkel. Så artikkelbruk «en snekker» skal være riktig med etterfølgende relativsetning som delvis er utelat (Alkema 1993:8).

E02 Oppsummering, utfyllingsoppgave (3): Av 54 forekomster er det 8 avvik. To underproduksjoner, tre overproduksjoner (se (30) hvor informanten først bruker bestemt form (overproduksjon), så naken form. Det er to tilfeller med vakling og utelat relativsetning.

Tabell E02 oppgave 3

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Andre avvik	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	2	3	4	1	8	14,8%

E02 Utfyllingsoppgave (4): Se vedlegg: Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 4

Underproduksjon:

I forekomst (5) *meget godt tilbud*: Tellelige ord med individuell betydning brukes vanligvis med ubestemt artikkel (Michalsen 1993:27). Se også kommentar til C03 oppgave 4 forekomst (5) *meget godt tilbudet*. Forekomst (17): *lekkert lakk*: Se på den lekke lakken!» skal være riktig her på grunn av regel om logisk slutning (Michalsen 1993:40, Golden m.fl. 2008:241, 244, Faarlund 1997:953). Denne forekomsten er omtalt tidligere, se Informant A05, B04, C03 oppgave 4.

I (25) *vakker smil*: Ved uttrykk av tilhørighet bør vi bruke bestemt form «det vakre smilet til Nita». Se også A05, B04 og C03 oppg.4 nr. 25. (28) og (31): *det beste land* (28) og *de slitne husmødre*(31): Man må bruke dobbel bestemmelse i (28), men kan velge dansk / arkaisk form også. Ubestemt substantiv med ikke-spesifikk referanse brukes som oftest generelt, i lovtekster etc. (Faarlund m.fl. 1997:309). Denne informanten har konsekvent utelatt bruk av dobbel bestemmelse i alle forekomster, men bruker den riktig i forekomst (26) *det norske språk*. (39): *fri som en fugl*: er fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det bør man bare vite. Ingen av informantene har klart å bruke riktig form i denne setningen (A05, B04, C03, D01 og E02). (40): *utdannelsen*: Substantivet brukes i en spesifikk betydning, det er bedre å bruke dobbel bestemmelse (Michalsen 1993:45). Se også B04, C03, D01 for avvik.

Forekomst (56) *stedets tradisjonell vegg*: Det er et formelt trekk i det norske språket at påfølgende adjektiv skal stå i bestemt form mens substantiv i naken form (for flere kommentarer, se denne informanten E02 Oppg. 4 nr. 1).

Overproduksjon:

I forekomst (23) *billige forsikringen*: bestemt form av adjektivet med etterhengt bestemt artikkel i entall for substantivet som er helt ugrammatisk på norsk .Konteksten krever ubestemt entall «en billig forsikring» eller naken form. Se også C03.

(45): *nye slipsen*: Etter verb med betydning anskaffelse, brukes ubestemt artikkel «et nytt slips». (Alkema, 1993). Se også D01. Forekomst (51): *mediedekningen* (51): kan bære både konkret og abstrakt betydning avhengig av konteksten. I denne oppgaven menes det singular abstrakt og bør derfor brukes i naken form (Michalsen 1993:38): «mediedekning» og «alternativ medisin». (52) *et skjevt bildet* : De er umulig å bruke foranstilt og etterhengt bestemt artikkel på norsk. (riktig: et skjevt bildet).

Vakling: (30): *økonomisk krise*: I denne forekomsten kan både ubestemt og bestemt form entall brukes: «en økonomisk krise» eller «den økonomiske krisen». På grunn av manglende kontekst kan vi velge mellom generell bruk og bruke ubestemt form, eller oppfatte den som en reell situasjon i dag. Se også A05, E02 Oppg. 4 nr. 30.

E02 Oppsummering, utfyllingsoppgave (4):

Tabell E02 oppgave 4

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
56	8	4	1	0	13	23,2%

5.2.2.6. Informant G06

G 06 Muntlig oppgave (1): «Fortell om deg selv», lydopptak. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 1. Lydopptaket er på 2 min 33 sek. og består av 247 ord. Det er det nest korteste opptaket. Følgende avvik er registrert ved gjennomlytting og transkribert av meg. Informanten har fire avvik, to underproduksjoner og to overproduksjoner.

Underproduksjon:

Forekomst (3) *Bergenstest*. Det ser ut som informanten er usikker på bruk av bestemthet i proprier. I neste setning oppgir hun riktig bestemt form: *Den vanskeligste på Bergentesten*

Den andre underproduksjonen er knyttet til deiktisk referanse *arkitektur* i Norge (4). Når hun liker norsk arkitektur, er det deiktisk referanse, og bestemt form skal brukes.

Overproduksjon:

I forekomst *jenta* (1) og (2) *daterna* må man bruke ubestemt form med foranstilt ubestemt artikkel. Informanten presenterer ny informasjon, det er indefinitt referanse.

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
40	2	2	0	0	4	10 %

Tabell G06 oppgave 1

G 06 Skriftlig oppgave (2): Fritekstoppagave på 236 ord. Den korteste teksten av alle. Se vedlegg: Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 2. Følgende avvik er registrert:

Tilfeller av underproduksjon:

I forekomst (1) bruker informanten nakent substantiv *sommerferie*. Ut fra oppgavens kontekst følger det at innlæreren beskriver ferien hun har tatt, så det bør brukes bestemt form med etterhengt artikkel «sommerferien». Samme kommentar gjelder for forekomst *ferie* (3), «ferien» er riktig. I forekomst *utrolig vakker og varm sjø* (4) introduserer innlæreren ny informasjon. «Sjø» er et tellelig ord i entall og skal brukes med ubestemt artikkel «en vakker og varm sjø» (Michalsen 1993:27). I forekomst (6) *rundt innsjø* presenterer innlæreren kjent informasjon, og bestemt form er nødvendig å bruke «innsjøen».

Overproduksjon:

I forekomst (2) ser vi semantisk forskjell, «dette året» betyr ikke det samme som «i år». Ut fra konteksten er det riktig å bruke «i år» (fast uttrykk om tid). I forekomst (5) *en tur*, er det tett forbindelse mellom verb og adverbial, det trengs derfor ikke artikkel her. Forekomst *til slutten* (7) er fast uttrykk, og den riktige formen skal være «til slutt».

G 06 Oppsummering, skriftlig oppgave (2): Informanten har 7 avvik. Det må bemerkes at innlæreren har brukt elleve adjektiver som er relativt mye sammenlignet med andre innlærere.

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
39	4	3			7	17,9 %

G 06 Utfyllingsoppgave (3): Se vedlegg: Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 3

Underproduksjon:

Forekomst (2): *en lampe*: «lampa» er riktig form, det er deiktisk referanse fordi «lampa» er en del av den aktuelle situasjonen (Michalsen, 1993:41). Forekomst (37): *Mange av turistene*. Ved bruk av preposisjon «av» ved substantivet skal bestemt form brukes «mange av turistene». (Golden m.fl., 2008 : 42). Omtalt tidligere, se (A05, B04, E02, G06-3-37).

Da jeg kom hjem og la meg ned på sofa følte jeg meg verre (43). «Sofaen (*min)» skal være riktig form, se også D04 -3-43.

Forekomst (49): *Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg*. I VO + relativsetninger når predikatet har relativsetning som attributt, skal alltid ubestemt artikkel brukes. (Michalsen 1993:34), se også A05 oppgave 3.

Overproduksjon:

Forekomst (8): *Naboen min er en innvandrer*: Når personen har tilknytning til en bestemt gruppe (her: innvandrergruppe), skal substantivet brukes i naken form. Predikativet med kategorisering bruker ikke ubestemt artikkel (Michalsen 1993:30), se også

Forekomst (14): *Norges eldste byen heter Tønsberg*. Etter genitiv kan kun ubestemt form av etterfølgende substantiv brukes. Det er det formelle trekket ved det norske språk.

Vakling:

Forekomst (40): *Vikingenes begravelser ble markert på spesielt vis* – Uklart tilfelle, det kan tenkes at bestemt form med foranstilt artikkel «et spesielt vis» bør brukes her fordi det er ny informasjon. Det kan også brukes uten artikkel. Det bør være et fast uttrykk man bør lære seg, se også B04.

Forekomst (50) *bake en kake* – eller «bake kake»? Begge formene er mulige, men forskjell i semantikk. *Bake kake*: Vi kan utelate artikkel når vi beskriver alminnelige handlinger som ofte finner sted (Alkema 1993:8, Golden m.fl. 2008:41; Hvenekilde 1984:114).

G 06 Oppsummering, utfyllingsoppgave 3:

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
54	4	2	2	0	8	14,8 %

G 06 Utfyllingsoppgave (4): Se vedlegg: Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 4.

Underproduksjon:

Forekomst (17): *lekker lakk*: «Se på den lekke lakken!» skal være riktig her på grunn av regel om logisk slutning (Michalsen, 1993:40, Golden m.fl., 2008:241, 244; Faaarlund m.fl., 1997:953). Denne forekomsten er omtalt tidligere, se Informant A05, B04, C03 oppgave 4. Forekomst (25) *Samir tenker på et vakkert smil til Nita* (riktig det vakre smilet) er omtalt tidligere, se Informant A05 Oppgave 4. Alle informanter har avvik i «det vakre smilet til Nita», omtalt tidligere. Forekomst (28): *Norge er blitt kåret til best land i verden*. Ved superlativ skal alltid bestemt form brukes «det beste landet». Semantisk sett uttrykker superlativet noe som er kjent og som er eksklusivt - finnes bare i ett eksemplar, A05, E02. Forekomst (40): *utdannelsen*: (bør stå «den utdannelsen»). Substantivet brukes i en spesifikk betydning, og dobbel bestemmelse er best å bruke (Michalsen, 1993:45). Forekomst (56): *Stedets tradisjonell byggeskikk*: I substantivfraser med genitiv må man alltid bruke bestemt form av adjektivet (Golden m.fl., 2008:44).

Overproduksjon:

Forekomst (5): *meget godt tilbudet* (5): Tellelige ord med individuell betydning brukes vanligvis med ubestemt artikkel (Michalsen 1993:27).

Forekomst (24): *sitt eget selskapet*: «Egen» står alltid i ubestemt form etter possessiver (Golden 2008:44). «Egen» regnes som determinativ og brukes som «forsterker» (Faarlund m.fl. 1997:227-228), se også C03, E02. I (26): *åpent temaet*: blander innlæreren adjektiv i ubestemt form med substantivet i bestemt form entall. Det skal brukes ubestemt form med foranstilt ubestemt artikkel ved bruk av tellelig ord første gang. Forekomst (34): *vanskelige året*: Det kan se ut som feil i ortografien – bruk av adjektivet i bestemt form sammen med substantivet i bestemt form med etterhengt artikkel. Forekomst (45): *nytt slipset*: Etter verb som betyr anskaffelse av gjenstander vi har mange av eller kan anskaffe, brukes artikkel «et

nytt slips». (Alkema, 1993). Forekomst (51) og (54): *mediedekningen* (51) og *en alternativ medisin* (54): kan bære både konkret og abstrakt betydning avhengig av konteksten. I denne oppgaven menes det singular abstrakt og bør derfor brukes i naken form (Michalsen, 1993:38): «mediedekning» og «alternativ medisin».

Vakling under visse betingelser: (31): *de slitne husmødre*(31): Man må bruke dobbel bestemmelse i (28), men kan velge dansk / arkaisk form også.

Fast uttrykk: Forekomst (39) *Kvinnen er fri som fugler* er fast uttrykk og «fuglen» bør stå i bestemt form. Det er noe som må læres, for dette uttrykket er spesifikt.

G 06 Oppsummering, utfyllingsoppgave (4):

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
56	5	7	1	1	14	25 %

Oppgave 5- Kontrastiv analyse av bruk av bestemthet i norsk og russisk basert på beskrivelsen av bilder i en tegneserie:

5.1.13 Noen innledende kommentarer:

Jeg har valgt å analysere bildebeskrivelser som informantene har skrevet, i et eget avsnitt. Grunnen til det er at jeg vil konsentrere meg om å sammenligne bruk av bestemthet i substantivfraser som de samme informantene har skrevet på norsk og russisk. Informantene beskrev samme tegneserie først på norsk, så på russisk. Det gikk cirka 2 dager mellom beskrivelsene.

De fleste forskere nevner 6 grammatiske markører for bestemthet i russisk (trykk, kasus, determinativer, aspekt, ordstilling og kontekst). Noen nevner også tall, pronomen og adverb. (se kapittel 4 bestemthet i russisk).

Ved analyse bør alltid uttrykksmåten og innholdet vurderes. Selv om mange språk ikke har bestemt artikkel, skiller disse språkene mellom bestemthet og ubestemthet. Det vil være interessant å se om det kan være noen sammenhenger mellom uttrykksmåten av samme eller omtrent samme innhold på norsk og russisk. Det kan finnes «distinksjoner» her som kan brukes i opplæringen på norsk (Lie 1993:39). Det er en viktig observasjon, og jeg prøver å gjøre et forsøk på å finne slike «distinksjoner» i russisk og norsk. Jeg valgte følgende kriterier for sammenligning: 1) Kan bestemthet på begge språk uttrykkes likt med likt innhold? 2) Hvor ofte uttrykkes bestemthet på norsk uten at russisk har markør for bestemthet? 3) Finnes det noen tilfeller når bestemthet uttrykkes på russisk uten at det finnes tilsvarende form på norsk?

Informant A 05: Begge tekster består av et likt antall setninger, 13 på norsk og 13 på russisk. Den norske teksten inneholder 169 ord, mens den russiske har 151 ord.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk:

Fordi hun sintes om gutten (8) – влюблена в этого мальчика (8). Informanten brukte demonstrativt pronomen for å markere bestemthet i russisk. På norsk bruker informanten etterhengt bestemt artikkel, gutten ble omtalt tidligere. På russisk kommer bestemthet til uttrykk ved bruk av determinativet. Det er deiktisk referanse.

Den kjekkeste gutten på skolen (10) – был самым красивым мальчиком в школе (10). Ved bruk av superlativ brukes det bestemthet på norsk når uttrykket har relativ betydning, og sammenligning er viktig (deiktisk referanse) (Michalsen, 1993: 41). Grammatisk er dobbel bestemmelse brukt. På russisk oppfattes superlativ som markør for noe som er unikt, og det ser ut som denne grammatiske kategorien kan brukes for å uttrykke bestemthet på russisk.

Den lille søtte gutten(11) –этом милый мальчик (11). Dobbelt bestemmelse på norsk (treddobbel markering, Michalsen, 1993: 44), og demonstrativt pronomen «denne / этот» som markerer bestemthet på russisk. Dette er eksempel på en spesifikk referanse.

Bestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk: Det var en gang da skolebussen kjørte elever... (1). (Spesifikk referanse, man viser til en spesifikk referent). I en russisk setning er det samme innhold, men det finnes ingen markør i russisk for å uttrykke bestemthet:

Однажды школьный автобус...(1)

Der hvor subjektet står på første plass i bestemt form (subjekt + verbal): *Bussen var nesten full (3)*, *Bussen kjørte sakte (4)*, *Jenta ble litt forvirret (6)*, brukes det heller ingen markør på russisk, men det er underforstått at vi snakker om en bestemt jente, hun er kjent fra beskrivelsen tidligere (anaforisk referanse).

Ubestemt på norsk, bestemt på russisk: Han satt seg ved siden av en søtt jenta som hadde rødt, langt hår (3). - *Он сел рядом с девочкой, которая имела рыжие, длинные волосы (3).*

På norsk skal ubestemt artikkel brukes. Personen introduseres for første gang. Michalsen kaller det for «individuell betydning» (Michalsen, 1993:27), og bruk av ubestemt foranstilt artikkel er obligatorisk. På russisk brukes det relativt pronomeren som viser tilbake til subjektet og har sterk identifisering, og kan brukes som markør for bestemthet i russisk. Det er kanskje derfor informanten prøvde å bruke både foranstilt ubestemt artikkel og den etterhengte bestemte artikkelen på norsk.

Siden hun traff han første gang på skolen (9) Etter ordenstall brukes som regel ubestemt form på norsk, på russisk brukes det et annet uttrykk med demonstrativt pronomeren *с того момента (9)* som vil tilsvare «siden den gang» på norsk.

Nektende adverb «aldri» (10): «*чтобы автобус никогда не останавливался*»

Markert bestemthet

A 05	Antall setn.	Bestemt	Ubestemt
norsk	13	20	10
russisk	13	7	1

Informant B 04: Denne informanten har elleve relativt korte og enkle setninger på norsk og sju setninger på russisk. Den norske teksten inneholder 124 ord og den russiske 94. Det er stor forskjell i innholdet, og det er kun tre forekomster som lar seg analysere.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk:

På bilden kan jeg se en buss (1) – На этих картинках (1). I setningen skrevet på norsk brukes det deiktisk referanse da bildet er kjent i denne situasjonen. På russisk ble det brukt demonstrativt pronomen i flertall med nærliggende betydning.

Bestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk:

Legger hodet sin på skulderen av den andre (2) – прилег на плечо к девочке (2)

Uttrykksmåten i disse frasene er forskjellig, men innholdet er ganske likt. Det er deiktisk referanse både på norsk og russisk. «Skulderen» brukes i bestemt form med den etterhengte bestemte artikkelen da den refererer til jenta.

hvorfor begynte jenta som sitter ... (3) – теперь настала очередь девочке думать (3)

Enkel bestemmelse på norsk, ingen markør for bestemthet i dette tilfellet på russisk.

Ubestemt på norsk, bestemt på russisk: Ingen forekomster.

B 04	Antall setn.	Bestemt	Ubestemt, (markert i russisk)
norsk	11	9	11
russisk	7		2

Informant C 03 Denne informanten har tjuetre setninger på norsk og tjuen setninger på russisk. Den norske teksten inneholder 208 ord, og den russiske har 134 ord. Informanten bruker varierte setninger med flere adjektiver. Det er store variasjoner i innholdet i tekstene. Denne informanten har skrevet russisk tekst med latinske bokstaver, hun har ikke russisk tastatur på sin PC. For meg var skrivemåten ikke viktig, og det går greit å skrive på russisk med andre bokstaver enn kyrilliske.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk: Altermark bemerker at man som oftest har ordstilling subjekt + verbal på russisk når det brukes bestemt artikkel på norsk (Altermark, 2003). Det er flere forekomster som svarer til denne påstanden, men det går ut over tema for min oppgave.

Bestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk: Jeg ser på bilden en vei i en by (1) Na kartinke ja vizhu ulicu v gorode (1). «på bilden» er deiktisk referanse, «en vei» og «en by» er ny, ukjent informasjon og substantivene brukes derfor i ubestemt form på norsk.

Ubestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk Det er en hvit bus med rød strek (2)...kjører gjennom veien (3). - Belyj avtobus s krasnoj polosoj (2) edet po trasse (3).

Bestemt på russisk: Det er som nevnt stor variasjon i gjengivelse av det som skjer på bildene i tegneserien. Noen forekomster i den russiske teksten er ikke uttrykt i den norske teksten. Jeg vil nevne dem likevel da de disse forekomstene demonstrerer bruk av bestemthet på russisk:

*Мальчик с золотыми волосами и девочка с красными волосами (18) * Gutten med det gyldne håret og jenta med det rødet håret* er påpekende og brukes bestemt. På russisk er beskrivelsen karakteriserende og skiller gutten og jenta fra andre. Spesifikk referanse.

*Глаза его закрыты (19) * øynene hans er lukket:* I denne forekomsten uttrykkes bestemthet ved hjelp av ordstilling. «øynene hans» er en uvanlig konstruksjon på russisk, vanligvis brukes «hans øyne», så denne ordstilling brukes individualiserende. I russisk er det både pronomen «hans» og ordstilling som markerer bestemthet.

C 03	Antall setn.	Bestemt	Ubestemt, (markert i russisk)
norsk	23	18 + 3 nakent	27
russisk	21	4	0

Informant D 01 Denne informanten har sju setninger på norsk og åtte setninger på russisk. Den norske teksten inneholder 112 ord og den russiske 70.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk: Jeg ser en hvit og rød buss ... på det første bildet (1) На первой картинке я вижу бело-красный автобус (1); På det andre bildet (4) - На второй картинке (4). Det brukes dobbel bestemmelse på norsk med tredobbel markering. Ved bruk av ordenstall på russisk vil man ofte få bestemt uttrykk.

...som sitter inn i busen (6) этого автобуса (6): anaforsk referanse på norsk og demonstrativt pronomener «denne/этого» på russisk krever bruk av bestemt form på norsk og er også semantisk bestemt på russisk. Uttrykksmåten er forskjellig, men innholdet er omtrent likt.

legger han hodet hans (11) på skuldrene til jenta (12) опускает свою голову своей соседке на плечо (12) I forekomsten (11) og (12) uttrykkes bestemthet ved bruk av eiendomspronomen «sin / свой», det er spesifikk referanse.

Ubestemthet uttrykt på norsk som også er markert på russisk:

fire unge mennesker (5) четырех пассажиров (5); kanskje skolebarn (8) наверно школьников (8); tre gutter (9) трех мальчиков; to gutter У двух мальчиков (10).

I alle disse forekomstene er det brukt ubestemt pluralis som også er markør for ubestemthet i russisk.

Ubestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk: Jeg ser en hvit og rød buss (2) вижу бело-красный автобус (2). Presenterende setning, ny og tidligere ukjent informasjon. grønt lys (3) зелёный свет (3) - fast uttrykk på norsk.

Ubestemt på norsk, bestemt på russisk: одну девочку (9) i følge Revzin (1977) kan meningen i ytringen settes sammen også ved opposisjon ubestemthet for pluralis og bestemthet for singularis.

D 01	Antall setn.	Bestemt	Ubestemt, (markert i russisk)
norsk	7	12	12
russisk	8	5	0

Informant E 02 Denne informanten har 14 setninger på norsk og 9 setninger på russisk. Den norske teksten inneholder 146 ord, og den russiske har 109 ord.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk: Ingen forekomster

Ubestemt på norsk og på russisk: tre gutter og ei jente (1), четыре пассажира (1).

Ubestemthet er markert med flertall på norsk og på russisk.

Bestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk: Flere forekomster av enkel bestemthet i *byen (3), med jenta (4), gutten (5)*. Bestemthet er ofte kontekstavhengig, den kommer ikke til uttrykk på russisk. På russisk er det ofte kontekst som gir bestemthet til ting eller personer (Mathiassen, 1996).

Bestemthet brukt på russisk: I den russiske teksten til denne informanten finner jeg flere uttrykt med ordenstill: *на первой картинке (9), на второй картинке (10) * på det første bildet, * på det andre bildet*. Ordenstill sammen med etterfølgende substantiv markerer bestemthet på russisk. Jeg fant også en forekomst på russisk hvor ordstilling er brukt som markør for bestemthet: *на светофоре горит зеленый свет (7) * Trafikklyset har grønt lys*.

Demonstrativt pronomen «denne/этот» brukes ofte som markør for bestemthet i russisk: *этого автобуса (8) *denne bussen*. Deiktisk referanse.

Noen eksempler på bestemthet hvor relativsetninger blir brukt som markør: *лица которых мы не видим (10) *ansiktene som vi ikke ser; мальчик который едет с девочкой (11) *gutten som kjører med jenta*

E 02	Antall setn.	Bestemt	Ubestemt, (markert i russisk)
norsk	14	23	15
russisk	9	5	

Informant G 06: Denne informanten har 14 setninger på norsk og 9 setninger på russisk. Den norske teksten inneholder 146 ord, og den russiske har 109 ord.

Bestemthet uttrykkes både på norsk og russisk:

dette bildet (1) – эти картинки (1): Bestemt form med foranstilt bestemt og etterhengt bestemt artikkel på norsk og demonstrativt pronomen «disse/эти» på russisk. Deiktisk referanse.

Ubestemt på norsk og på russisk: med numerus: to personer (2) двумя молодыми людьми (3). Flertall på russisk er markøren for ubestemthet.

Bestemthet uttrykt på norsk, ingen markør på russisk: drar fra skolen (4), kommer på bussen (5) -; skulderen hennes (8)

*Bestemthet brukt på russisk: Flere forekomster av de anaforiske pronomenene han og hun med forsterkende betydning. у этой истории (6) *denne historien, в один замечательный день (7) * en vakker dag (i følge Revzin uttrykker singularis bestemthet på russisk)*

G 06:	antall setn	Bestemt	Ubestemt, (markert i russisk)
norsk	14	7	14
russisk	9	3	1

5.1.14 Oppsummering:

Av 216 forekomster (bestemthet /ubestemthet) brukt av innlærere i denne oppgaven, fant jeg 195 forekomster i norske tekster og kun 20 forekomster i tekster skrevet på russisk.

Bestemthet på norsk ble uttrykt hele 111 ganger mot 16 ganger på russisk (9,7 %). Av 87 var det kun fire forekomster på russisk.

Kontrastiv analyse Oppgave 5- Kontrastiv analyse av bruk av bestemthet i norsk og russisk basert på beskrivelsen av bilder i en tegneserie

Materialet er nok begrenset, men målet mitt var å se om det er mulig å finne noen sammenhenger mellom måtene bestemthet uttrykkes på norsk og russisk. Ved likt innhold ble det brukt forskjellige markører for bestemthet. I russisk brukte mine informanter demonstrativer, pronomen, nektende adverb og pluralis. Noen brukte ordstilling og aspekt,

superlativ ble brukt en gang. Det er interessant å legge merke til at dobbel bestemmelse på norsk som oftest gjengis med demonstrativer på russisk.

Kontekst er viktig både i russisk og norsk. Mathiassen (Mathiassen, 1996) mener at konteksten spiller en stor rolle i russisk, kanskje større enn i norsk på grunn av friere ordstilling i russisk. Altermark hevder at konteksten ofte kan tolkes forskjellig (Altermark, 2003:82). Det er ofte vanskelig å vurdere hvor tema slutter, og hvor rema begynner. Likevel er kontekst viktig for å kunne vurdere referanseforhold i en substantivfrase.

Uttrykksmåten (hvordan virkelighetsbeskrivelsen kommer til uttrykk i språket) er veldig forskjellig. Russisk har ingen grammatiske markører for blant annet definititt eller indefinititt referanse (Nordanger, 2009). Russisk bruker andre markører som for eksempel pragmatisk ordstilling. Tema-rem (kjent/ukjent) er en av slike markører som bidrar til indentifisering av spesifikk – ikke-spesifikk referanse. Durst-Andersons Supertypeteorien beskriver ulikheter på det kognitive og det språklige (2006). Han deler språkene i tre grupper: virkelighetsorienterte, avsenderorienterte og mottakerorienterte avhengig av hvordan språkene forholder seg til virkeligheten. Russisk som virkelighetsorientert språk lager en språklig kopi av virkeligheten, og ytringen forstås ut fra virkeligheten. Norsk som mottakerorientert språk er konsentrert om forholdet mellom kjent – ukjent, og tempus og bestemthet står i fokus. Denne teorien kan bidra til bedre forståelse på hvilke uttrykksmåter man bruker for å uttrykke samme innhold.

6 Oppsummering og drøfting

Oppsummering: analyse av informantenes produksjon:

I dette kapitlet oppsummerer jeg mine funn fra delkapittel 5.2. «Analyse av oppgaver». Jeg hadde fem oppgaver til analyse: muntlig oppgave transkribert av meg (1), skriftlig oppgave (2), og de to utfyllingsoppgavene (3) og (4). I oppgave (3) måtte informantene bruke riktig form av substantiv i bestemt eller ubestemt form, mens i utfyllingsoppgave (4) var det flere forekomster hvor informantene måtte bruke adjektiv + substantiv. I oppgave (5) har jeg gjort en liten kontrastiv analyse av bruk av bestemthet i norsk og russisk. Oppgave (5) behandlet jeg separate (se delkapittel 5.3. og 5.4. for analyse og oppsummering)

Forklaring på noen begreper jeg har brukt: Med «vakling» mener jeg at både bestemt og ubestemt form kan brukes i noen tilfeller. Manglende kontekst kan blant annet bidra til forskjellige oppfatninger av semantiske forbindelser. I «andre avvik» har jeg samlet avvik knyttet til bruk av flertall og avvik i formene knyttet til årstider, samt andre ugrammatiske uttrykk som er aktuelle for denne undersøkelsen.

6.1.1 Oppsummering, oppgave 1:

Muntlig oppgave (1), avvik i bruk av bestemthet: Resultatene fra tabell viser at informantene har i gjennomsnitt 10, 5 % avvik i riktig bruk av bestemt form. Informant **A05** har kun underproduksjoner knyttet til bruk av adjektiv og ordenstall. Informanten viser kreativitet og lager en egen substantivfrase «språklig jente». Informant **B04** har to underproduksjoner knyttet til bruk av adjektiv, fire ugrammatiske uttrykk som er registrert som «andre avvik». To underproduksjoner er knyttet til bruk av possessiver, og det er registrert flere forekomster av overproduksjon. Hos informant **C03** finner jeg avvik kun med substantiv. **D04** har tre underproduksjoner i bruk av adjektiv. Informanten har også fire overproduksjoner i bruk av substantiv, en i adjektiv og ett avvik i bruk av flertall. **E02** har to underproduksjoner med substantiv, én med adjektiv, to overproduksjoner i bruk av substantiv og en vakkende form av substantivet. **G06** har avvik kun i substantivbruken.

Tabell 6.1.1. Oppsummering: Muntlig oppgave (1), avvik i bruk av bestemthet:

Informant	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	Andre avvik	Antall forekomster	Sum avvik	% avvik *
A05	4	0	0	0	0	49	4	8,1%
B04	2	2	0	0	4	68	8	11,7 %
C03	2	3	0	0	0	33	5	15,1 %
D01	3	5	0	0	1	91	9	9,8 %
E02	3	2	1	0	0	60	6	10 %
G06	2	2	0	0	0	40	4	10 %
<i>Sum:</i>	<i>16</i>	<i>14</i>	<i>1</i>	<i>0</i>	<i>5</i>	<i>341</i>	<i>36</i>	<i>10,5 %</i>

*Av forekomster der det skal være bestemthetsmarkering

6.1.2 Oppsummering, oppgave 2

Skriftlig oppgave (2), avvik i bruk av bestemthet: Gjennomsnittlig avvik i prosent i denne oppgaven er 15,3 %. **A05** har 3 underproduksjoner i bruk av substantiv. Det er registrert overproduksjon av bruk av adjektiver og spørreord i substantivfraser. **B04** har nest størst avvik i prosent i substantivfraser. Underproduksjon er av ulik art: bruk av adjektiv, brudd på regel om logisk slutning, generisk referanse. Av overproduksjoner er det registrert bruk av deiktisk referanse og flere avvik under kategorien «andre» knyttet til avvik i bruk av årstider. **C03** har flest avvik knyttet til underproduksjon ved bruk av adjektiv, substantiv, enkel og dobbel bestemmelse, faste uttrykk, superlativ og possessiv. Informanten har ingen overproduksjoner. **D01** har ingen avvik. **E02:** De fleste avvik som er registrert, er underproduksjoner med adjektiv. Overproduksjoner har sammenheng med bruk av ordenstill, yrke og årstider. **G06:** Denne informanten har de fleste avvik knyttet til bruk av anaforisk og deiktisk referanse, samt fast uttrykk.

Tabell 6.1.2. Oppsummering, skriftlig oppgave (2):

Informant	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	Andre avvik	Antall forekomster	Sum avvik	% avvik *
A05	4	0	0	0	0	61	4	6,5 %
B04	4	2	0	0	6	50	12	24 %
C03	16	0	0	0	0	45	16	35,5 %
D01	0	0	0	0	0	51	0	0 %
E02	4	2	0	1	0	53	7	13,2 %
G06	4	3	0	1	0	39	7	17,9%
<i>Sum:</i>	<i>32</i>	<i>7</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>299</i>	<i>46</i>	<i>15,3 %</i>

6.1.3 Oppsummering: Utfyllingsoppgave 3:

Gjennomsnittlig avvik i prosent i denne oppgaven ligger på 18, 2 %. Informant **A03** har underproduksjoner i substantivfraser med substantiv, og overproduksjon ved bruk av adjektiver, spørreord og generisk bruk. **B04**: Det er registrert underproduksjoner i substantivfraser med substantiv og adjektiv. Overproduksjon har sammenheng med bruk av superlativ og egennavn. **C03**: Underproduksjonene knyttet til bruk av substantiv og spørreord; overproduksjonene er knyttet til beskrivelse av yrke, bruk av genitiv og flertall; deiktisk og generisk referanse. **D01**: Informanten har avvik (underproduksjon) knyttet til deiktisk referanse, overproduksjon er knyttet til generisk bruk. **E02**: Informanten har to underproduksjoner i flertall, overproduksjoner i bestemt flertall og deiktisk bruk. Innlæreren har avvik i dobbel bestemmelse som kan oppfattes som vakling (se også 3.2.4.) **G06**: Denne innlæreren har avvik (underproduksjon) knyttet til substantiv og bruk av deiktisk referanse. Overproduksjonene er knyttet til yrke. Denne informanten har to interessante avvik som jeg har plassert under «vakling», blant annet «bake (en) kake».

Tabell 6.1.3. Oppsummering: Utfyllingsoppgave 3:

Informant	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	Andre avvik	Antall forekomster	Sum avvik	% avvik *
A05	7	5	0	0	0	54	12	22,2 %
B04	3	3	0	0	2	54	8	14,8%
C03	2	9	2	0	3	54	16	29,6 %
D01	1	6	0	0	0	54	7	12,9%
E02	2	4	2	0	1	54	8	14,8%
G06	4	2	2	0	0	54	8	14,8%
Sum:	19	27	6	0	0	54 (324)	59	18,2 %

6.1.4 Oppsummering: Utfyllingsoppgave 4:

Gjennomsnittlig avvik i prosent i denne oppgaven er 20, 5%. Det høye tallet har kanskje sammenheng med vanskelighetsgraden. Denne oppgaven hadde kanskje høyest vanskelighetsgrad, den er beregnet for innlærere med ferdigheter i norsk på nivå B1 – B2. Det er registrert følgende avvik for informantene:

Informant **A05** har underproduksjon ved bruk av regel knyttet til logisk slutning og dobbel bestemmelse. Overproduksjon er registrert ved bruk av faste uttrykk. Det er også registrert et tilfelle som jeg har plassert under «vakling», da substantivet «krise» kan brukes i naken form

eller med dobbel bestemmelse. Vakling kan oppstå fordi vi mangler tydelig kontekst i denne oppgaven. Jeg valgte dobbel bestemmelse som riktig form, se min argumentasjon tidligere i denne oppgaven (3.2.3. og 3.2.4., samt analyse av oppgave 3 hos alle informantene). Jeg behandler derfor kun avvik av dobbel bestemmelse. **B04**: Hos denne informanten er det registrert avvik knyttet til bruk av regel om logisk slutning, dobbel bestemmelse og faste uttrykk. Overproduksjon er knyttet til dobbel bestemmelse, generisk bruk. Informant **C03** har underproduksjon av dobbel bestemmelse, fastuttrykk, bruk av adj + genitiv i substantivfraser og generisk bruk. Overproduksjon finner jeg ved generisk bruk og avvik i tall. **D01**: Underproduksjonen er knyttet til bruk av dobbel bestemmelse og fast uttrykk. **E02**: Her har jeg registrert underproduksjonen er knyttet til bruk av dobbel bestemmelse og faste uttrykk, bruk av substantivfraser med adjektiv. Overproduksjon er knyttet til generisk bruk. Det er også registrert en vakling (krise). **G06**: Underproduksjon hos denne informanten er registrert ved bruk av dobbel bestemmelse og fast uttrykk; bruk av genitiv. Overproduksjon er knyttet til referanse. Tabell 8.1.4. viser disse resultatene samlet.

Tabell 6.1.4. Oppsummering: Utfyllingsoppgave 4:

Informant	Underproduksjon	Overproduksjon	Vakling	Fast uttrykk	Andre avvik	Antall forekomster	Sum avvik	% avvik *
A05	7	1	(1)	(1)	0	56	8	14,2 %
B04	8	4	0	(1)	0	56	12	21,4 %
C03	9	5	0	0	4 (tall)	56	18	32,1 %
D01	3	1	0	(1)	0	56	4	7,1 %
E02	8	4	1	0	0	56	13	23,2 %
G06	5	7	1	1	0	56	14	25 %
<i>Sum:</i>	<i>40</i>	<i>22</i>	<i>2</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>56 (336)</i>	<i>69</i>	<i>20,5 %</i>

6.1.5 Oppsummering, avvik i prosent per informant

Som det fremkommer av tabellen 8.1.5., har de fleste informantene avvik i egen produserte tekster (Oppg. 1 og 2). Som regel er det flere avvik i utfyllingsoppgavene (Oppg. 3 og 4). Unntak er informant **B04** og **C03** som gjør flere feil i stiloppgaven, henholdsvis 24 % og 35,5% (oppg.2). Disse informantene har kortest botid i Norge, informant B04 har bodd i Norge i tre år og informant C03 i fire år. Den ene er i jobb, mens den andre har praksis plass. Informant **D01** har minst avvik, faktisk 0 % avvik i egenprodusert tekst (stil om sommerferie). Innlæreren har bodd i Norge i sju år, er i jobb og er gift med en nordmann. Informant **G06** har bestått Bergenstesten og har bodd i Norge i fire år. Hun snakker ikke norsk hjemme og er

arbeidssøker. Uten at jeg vil gjøre det til noe hovedpoeng, kan disse resultatene tentativt tolkes slik: De som er brukere av norsk både muntlig og skriftlig i jobb og familie, har i mitt materiale få språklige avvik med hensyn til bestemthet. Dette kan henge sammen med motivasjon og integrering, som ifølge Lund (1997) er viktige faktorer for tilegnelse av målspråknormen

Tabell 6.1.5. Oppsummering: Avvik i prosent per informant:

Informant	Avvik i %				Botid	Arbeid
	Opp. 1	Opp. 2	Opp. 3	Opp. 4		
A05	8,1	6,5	22,2	14,2	7	praksis
B04	11,7	24	14,8	21,4	3	jobb
C03	15,1	35,5	29,6	32,1	4	praksis
D01	9,8	0	12,9	7,1	7	jobb
E02	10	13,2	14,8	23,2	7	ledig
G06	10	17,9	14,8	25	4	ledig

6.1.6. Oppsummering: Sum oppgaver 1 – 4: Avviket totalt sett i disse oppgavene er 16, 1 %.

Tabell 6.1.6. Oppsummering: Sum oppgaver 1 – 4:

Informant	Under produksjon	Over produksjon	Vakling	Fast uttrykk	Andre avvik	Antall forekomster	Sum avvik	% avvik *
Alle	107	76	9	3	9	1.300	210	16,1 %

7 Drøfting om bruk av bestemthet i norsk:

Innledende kommentarer:

I denne delen vil jeg drøfte i hvilken grad innlærere mestrer kategorien bestemthet i norsk. Bestemthet i norsk er grammatikkalisert, og er markert semantisk og morfosyntaksisk (formelle trekk) i forhold til ubestemthet (Se kapittel 3 bestemthet i norsk). I russisk er bestemthet ikke uttrykt grammatisk, det kan gjøre det ekstra vanskelig å lære seg å bruke bestemthet riktig når man har russisk førstespråk og lærer seg norsk som andrespråk (Se også kapittel 4 bestemthet i russisk).

Likevel kan man finne noen få felles trekk i norsk og russisk. I begge språk refererer vi til noe som er kjent (bestemt) og noe som er ukjent (ubestemt). Som oftest plasserer vi kjent informasjon i begynnelsen av setningen, mens ukjent som oftest er plassert til høyre for kjernen (Lie 1993:37). Men tema-remå kommer ulikt til uttrykk i begge språk (se også kapittel 4 om kontekst).

Målet med denne undersøkelsen har vært å vurdere hvilke utfordringer voksne innvandrere med russisk som førstespråk møter når de tilegner seg bestemthet i norsk mellomspråk ved å finne ut hva slags avvik de har i hvilke kontekster.

Underspørsmål har derfor vært som følger:

- I hvor stor grad har voksne innlærere med russisk som morsmål avvik knyttet til bestemthet når de skriver norsk?
- Hvordan bruker innlærere foranstilt og etterhengt artikkel i singularis og pluralis – bestemt og ubestemt, det vil si, forekommer det overproduksjon eller manglende bruk av bestemthet (underproduksjon)?
- Forekommer transfer (tverrspråklig påvirkning fra russisk) og hva slags transfer finner vi eventuelt?

- Kan det forekomme forenklinger i formidling av budskapet i målspråket? I hvilken grad finnes det omformuleringer for eventuelt å unngå bruk av bestemthet på norsk?
- Riktig bruk av bestemthet: Hva er mest utfordrende for russiske innlærere?

Hvordan bruker innlærere med russisk som første språk bestemthet i norsk?

Jeg søker å trekke noen konklusjoner om avvik basert på informantenes produksjon, men må innrømme at bildet er ganske sammensatt. Mens jeg jobbet med informantenes besvarelser, la jeg merke til gjennomgående avvik som syntes å være felles for flere av informantene. Jeg konstaterer at alle informanter har avvik (unntatt D01, oppgave 2). Alle har både underproduksjoner og overproduksjoner ujevnt fordelt fra oppgave til oppgave. De fleste underproduksjoner er knyttet til semantisk bruk av ubestemt artikkel, substantivfraser med adjektiv, dobbel bestemmelse og beskrivelse av natur og tid. Det er flere avvik i bruk av grammatiske trekk. Totalt sett har mine informanter mest underproduksjon (107 forekomster eller 8, 2%), og det er noe mindre overproduksjoner (76 forekomster eller totalavvik på 5, 8%). Noen overproduksjoner er avvik av de formelle trekk ved det norske språk, for eksempel bruk av etterhengt bestemt artikkel etter spørreord, genitiv, possessiv og fast uttrykk. Flere er semantiske (overbruk når substantivfrasen er introduserende eller karakteriserende). Overbruk finner jeg også når det er brukt tellelige substantiv med individualiserende betydning.

Jeg vil også bemerke at flere former produsert av informantene er riktig grammatisk sett når de er løsrevet fra kontekst. Kontekst spiller en meget viktig rolle både i norsk og russisk (Mathiassen, 1996; Faarlund m.fl., 1997), og forekomstene kan ikke vurderes riktig uten kontekst.

Jeg velger derfor å drøfte bruk av bestemthet i norsk produsert av russiske innlærere ved å gå gjennom følgende underpunkter: tilegnelse av ubestemt artikkel og ubestemt form; bestemt form og dobbel bestemmelse. Jeg vil si noe om avvik i bruk av bestemt form i flertall, kommentere avvik i bruk av de formelle reglene, blant annet ved bruk av spørreord, i uttrykk knyttet til natur og tid, samt vakling. Til slutt vil jeg behandle transfer.

Jeg bygger med andre ord min drøfting på bestemthet basert på våre virkelighetsoppfatninger (Slobin, Faarlund, Michalsen, Lund, Durst-Andersons m.fl.). Det ser ut som referanse er et av de viktigste momentene man bør konsentrere seg om. Formelle trekk i norsk kan i flere tilfeller overstyre bruk av riktig form semantisk sett, så formelle regler blir også behandlet her.

Jeg ser i dette arbeidet bort fra feil i kongruensbøyning der hvor det er brukt riktig bestemt eller ubestemt form. Jeg behandler ikke avvik i genus som også kan by på mange problemer for innlærere i seg selv. Jeg drøfter heller ikke avvik i bruk av flertallsformer. Jeg slutter meg til Michalsen (1993) og Hagen (2012) som anser entallsformen som utgangspunkt strukturelt sett. Entallsformene har flere variasjoner og er mer frekvente.

Jeg vil likevel tillate meg å gi noen eksempler på avvik i bruk av flertall da akkurat disse tilfellene kan være viktige å ta med seg i norskundervisningen i klasserommet.

Hva ser ut til å forårsake avvik i bruk av ubestemt artikkel i norsk?

Russisk er et artikkelløst språk og bruk av artikkel, spesielt ubestemt foranstilt artikkel, er kanskje mest vanskelig å tilegne seg. Den ubestemte artikkelen har som oftest karakteriserende funksjon, den fremhever egenskaper. Ved klassifiserende betydning sløyfer man ubestemt foranstilt artikkel. Ubestemt form har to markører i norsk: naken form (for eksempel *kvinne*) eller ubestemt foranstilt artikkel i entall (for eksempel *en kvinne*).

Å tilegne seg denne kategorien er meget utfordrende for russiske innlærere. Det er flere tilfeller av utelatt ubestemt artikkel i materialet mitt. Bruk eller ikke-bruk av ubestemt artikkel er veldig ofte avhengig av konteksten, og, som vi har sett, er det mange, ofte semantisk betingede, regler som styrer hva som er rett form.

Det er for eksempel vanskelig å forstå hvorfor man skal bruke «sofaen» i eksemplet nede (43), mens «en sofa» skal være riktig i (44). Fem av seks informanter har avvik i disse forekomstene:

Da jeg kom hjem og la meg ned på sofa følte jeg meg verre (D01-3-43)⁵. Da jeg måtte legge meg på sofaen i møbelforretningen (D01-3-44).

⁵ D01-3-43 bør leses som: informant D01, oppgave 3, forekomst 43.

Det ser ut som informantene har en tendens til å sløyfe foranstilt ubestemt artikkel, spesielt om de er i tvil om artikkelen bør brukes eller ikke:

Det er pedagogisk universitet (B04-1-3), på grunn av stor tragedie (B04-1-3), Før var likestilling fremmed begrep (B04-4-29). Kvinner i Norge har god situasjon (B04-4-37), meget godt tilbud (E02-4-5).

Der hvor den foranstilte ubestemte artikkelen bør utelates, derimot, finner vi flere forekomster med artikkel i informantbesvarelsene: Ved fokus på funksjon (yrke eller hva personen gjør), eller bestemt gruppe, utelates den ubestemte artikkel. Men innlærere bruker ubestemt artikkel i slike kontekster: *Naboen min er en innvandrer (C03-3-8), Naboen min er innvandrer (D06-3-8). Jeg er utdannet som en sangpedagog (E02-1-1). ... hvis du er en turist (E02-1-4).* Mens noen prøver å unngå bruk av artikkel, har andre overproduksjon: *koselig temaen (B04-2-1), om turen (ny informasjon, «om en tur» skal brukes) (B04-2-5), i kjøkken (C03-3-1).*

Det klassiske eksemplet som kan nevnes her, er: *Takk for at du ga meg et nytt slips med fiolette blomster!* i oppgave 4 – forekomst 45. Innlærere foreslår mange varianter: *det nye slipset (D01), nye slipsen (E02), nytt slipset (G06).* Vi har en regel i norsk som sier at etter verb som betyr anskaffelse av gjenstander, må ubestemt foranstilt artikkel brukes (Alkema, 1993). Hvorfor er det slik at tre informanter har brukt den riktige formen, selv om de har avvik i andre forekomster? Hva kan være årsaken til det? Det kan være at i fravær av ubestemt artikkel i russisk, føler man behov for å markere gjenstanden «et slips». Russisk refererer til virkeligheten annerledes enn norsk. For en russisktalende er det umulig å gi et «ubestemt slips» i gave til en bestemt person. «Slipset» blir derfor definert.

En vanlig regel ved bruk av bestemthet er at tellelige ord vanligvis får ubestemt artikkel, og at utelleglige brukes i naken form. Tellelige ord med individuell betydning brukes vanligvis med ubestemt artikkel *meget godt tilbud: meget godt tilbudet.* Flere av mine informanter har enda ikke automatisert regelen om bruk av ubestemt artikkel i norsk. De bruker *et skjevt bildet, ei dattera,* selv om det er umulig å bruke foranstilt og etterhengt bestemt artikkel på norsk.

Det ser også ut at riktig bruk av bestemt form heller ikke er lett, for eksempel i egennavn (entydig identifisering): *Oslo legevakten (B04-3-45).*

Det ser også ut at innlærere har utfordringer med definitte substantivfraser med anaforisk og deiktisk referanse. Presentering av ny informasjon forutsier bruk av indefinitte

substantivfraser først, før man kan skifte over til de definitte. Definitte substantivfraser har kontekst som bør tolkes, og avsenderen bør legge den til rette for mottakeren.

Dobbel bestemmelse: Mine informanter har mange forekomster som mangler markører for bestemthetsbøyning. I mitt materialet er det flest underproduksjoner. Innlærere bruker: *nye fattigdommen* (C03-4-36) eller *ny fattigdom* (D01-4-36), mens «den nye fattigdommen» bør brukes i dette tilfelle. *Utdannelsen* (B04, D01, E02-4-40) eller *utdannelse* (C03-4-36) istedenfor «den utdannelsen». Innlærere har ikke oppfattet spesifikk betydning i denne setningen og unnlater å bruke dobbel bestemmelse. Informant C03 har ikke lært dette trekket, og har konsekvent utelatt dobbel bestemmelse i alle forekomster.

Det å skille mellom konkret og abstrakt betydning kan også bli utfordrende: I forekomsten: *Den alternative medisinen:* kan «medisin» brukes både i konkret og abstrakt betydning avhengig av konteksten. I denne konteksten tenkes det at «medisin» er singular abstrakt og derfor bør brukes i naken form «alternativ medisin». I forekomst *debatter om homofili* (A05-3-41 m.fl.) oppfatter innlærere ikke at «debatten» er spesifisert og bør brukes i bestemt form.

Mange hevder at dobbel bestemmelse med tre markører er lettere å tilegne seg. Man kan spørre seg: Kanskje dobbel bestemmelse er lettere å tilegne seg nettopp fordi den er så uvanlig? Men det ser ikke sånn ut. Det er kanskje utfordrende fordi den mangler semantisk funksjon. Det kan også forekomme vakling i formene for dobbel bestemmelse, se nede, og mange innlærere stiller seg spørrende til bruk av bestemt form.

Avvik i bruk av flertall i norsk:

Lund mener at semantisk funksjon for flertall og dets hyppige bruk kan gjøre det lettere å mestre riktig bruk av trekket. Det kan sies at flertall mangler ubestemt artikkel, og at «noen» kan oppfattes som artikkel i flertall i visse tilfeller (Lund, 1997; Michalsen, 1993). Jeg har ikke sett på flertallskategorien systematisk, men har noen interessante funn å vise til. Her kan læreren forvente avvik i bruk av formene.

Mengdeadjektiv: *Mange av turistene* (A05, B04, E02, G06-3-37). Mengdeadjektivet «mange» krever ubestemt form av substantivet «mange turister». Ved bruk av preposisjon «av» skal bestemt form av substantivet brukes «mange av turistene». Jeg har også registrert noen formavvik som kan tyde på at flertall ikke er så enkelt å tilegne seg. En av informantene brukte flertall *turistene* (A05, B04, E02, G06-3-37) – det kan være både avvik i

bøyningsformen og skrivefeil. *Forskjellige tradisjonene* (D01-1-3) er feil bruk av bestemt form.

I forekomst *diverse eksamen* (B04, C03-3-36) signaliserer adjektivet «diverse» om ubestemt flertall, og formen «eksamener» er derfor riktig. Ubestemt substantiv skal brukes når “diverse, mange, vise” brukes som kvantorer.

Andre avvik i flertall: *noe problemer* (D01-1-4): Flere innlærere bruker «noen – noe» feil. «Noe» brukes med utelleglige substantiver uansett kjønn, men «noen» brukes med flertall. Jeg har også registrert avvik hvor mine informanter brukte den bestemte formen entall for bestemt flertall: *nesten nye vinterdekkene og billige forsikringen noen god bil, noen rød og blå bil* (C03-4-7), *noen ubehagelig overraskelse* (C03-4-19). «Noen» i slike tilfeller virker mer avgrensende enn flertallsformen.

Avvik i bruk av formelle regler for bestemthet

Adjektivet ser ut til å være vanskelig å tilegne seg for russiske innlærere. Norsk adjektiv har to former – bestemt og ubestemt og klare grammatiske regler for bruk av disse formene. Jeg har ikke mange adjektiver i mitt materiale, selv om jeg kunne forvente flere forekomster i de skriftlige oppgavene 1 og 2: fortell om deg selv (1) og fortell om din ferie (2). Kan det kanskje oppfattes som unngåelse der man er usikker på hvordan den riktige bruken skal være? Man kunne tro at formelle trekk er lette å lære og å huske, men de må også automatiseres, også bruk av den foranstilte ubestemte artikkel foran adjektivet. *Det best for meg å reise til varm sjø* (C03-2-6). *Det er veldig stor by* (E02-1-3). Se ellers avsnitt 3.2.4. over om dobbel bestemmelse hvor det ofte brukes ubestemt form av adjektivet.

Bruk av adjektiv med genitiv: *Stedets tradisjonell byggeskikk*: I substantivfraser med genitiv må man alltid bruke bestemt form av adjektivet «tradisjonelle». Fire av seks informantene har avvik (B04, C03, E02, G06-4-56). Det krever kanskje høyere abstraksjonsnivå (Lund), bruk av disse formene har ingen semantisk betydning, og det kan være årsaken til at tilegnelsen er problematisk.

Forekomst: *hele familie*: «Hele» er bestemt form av «hel» og brukes med tellelige substantiver i bestemt form entall. Dette eksemplet er interessant fordi både det semantiske og det formelle peker mot bruk av etterhengt bestemt artikkel, men innlæreren gjør feil uansett.

Possessiver: Bruk av formen er avhengig ikke bare av betydning, men også av grammatiske trekk. Man kunne derfor forvente at bruk av possessiver med substantiver vil være uten avvik. Likevel har flere informanter avvik fra denne regelen: *sitt eget selskapet, mine foreldrene, mitt hjemlandet*. Det er ikke mulig å kombinere possessiv pronomen med dobbelt bestemmelse som noen informanter gjør: *min den første overraskelsen, drømmer mine, min situasjonen, din veien*. Dette trekket kan lett læres: possessiv + substantiv: substantiv vil alltid brukes i naken form. Når substantivet står foran possessiver, skal det stå med etterhengt bestemt artikkel.

Jeg har registrert avvik ved bruk av bestemthet ved spørreord: *Hva slags politiske systemet og hva slags samfunnet*. I følge formelle regler for bestemthet kan man ikke bruke bestemt form etter spørreordene «hva slags». Man kunne også forvente at denne regelen kunne bli automatisert av informantene da de behersker norsk på høyere nivå.

Natur og tid: Det er ofte vanskelig for innlærere å vurdere om disse brukes generaliserende eller har konkret betydning. I forekomst *Det kan komme uværet* er «været» noe som er allment kjent og det er deiktisk referanse. Men når man beskriver naturforhold vil det bli generaliserende betydning og substantivet skal stå i naken form. Det er interessant å registrere at innlæreren bruker riktige former i samme setning *Det kan komme uværet* i form av *kuling og storm*.

I forekomst *etter regnet kommer alltid sola* er det beskrivelse av naturforhold som også har generaliserende betydning, og «etter regn kommer alltid sol» er riktig å bruke.

«I sommer» vs «om sommeren». «Om sommeren» har generaliserende betydning, mens «i sommer» er konkret. Man kunne forvente at dette trekket er automatisert, men flere deltakere gjør feil i disse frasene.

Vakling: Forekomst: *det norske språk (oppgave 3, 26), det moderne samfunn (oppgave 3, 41) mm.*: Det kan diskuteres om «det norske språk» er riktig brukt i dette tilfelle, men denne formen brukes som oftest med ikke-spesifikk referanse i lovtekster eller i abstrakt betydning etc. Det er ulike tilnærminger til denne formen. (Se også 3.2.4. i denne oppgaven). Noen mener den er arkaisk, men mange mener at den brukes i mer abstrakt betydning, mens dobbel bestemmelse er typisk for dagligtale (Faarlund, Golden m.fl.). Siden denne var brukt i er en grammatikkoppgave, forventes det at informantene skal bruke dobbel bestemmelse i denne setningen for å vise at de behersker formelle regler for bruk av dobbel bestemmelse.

Paulsen nevner at alle tilfeller av underproduksjon hos hennes informanter var ved avvik fra bestemt form ved anaforisk referanse. Det har jeg også. Men jeg har også flere eksempler på deiktisk referanse (noe som gjøres kjent ut fra en gitt situasjon), spesielt i tekster som informantene produserte selv (oppgave 1 og 2).

Lie (1993) og Støren (2007) har flest underproduksjoner hos sine informanter, mens Paulsen har liten forskjell mellom under- og overproduksjoner. Mine resultater ser ut til å være mer sammensatte.

Transfer: Det viste seg å være vanskelig å undersøke transfer på grunn av vage måter å uttrykke bestemthet på i russisk. Jeg har noen funn, men det er vanskelig å avgjøre om det er transfer eller ikke. Overproduksjon av demonstrativer og possessive kan anses som transfer fordi de gir uttrykk for definitthet. Det er kanskje det eneste tydelige tegn på transfer jeg kan nevne ut fra mitt materialet. Nordanger framholder at det kan forekomme transfer som påvirker tilegnelsen av definit referanse.

«Morsmålet påvirker tilegnelsen av definit referanse, samtidig som transfer viser seg på ulike måter avhengig av morsmålsbakgrunnen. Med andre ord gir førstespråket ulike utgangspunkt i språklæringen» (Nordanger, 2009:104).

Jeg viser også til 3.2. Formelle trekk ved bruk av bestemthet i norsk i denne oppgaven.

Noen pedagogiske konklusjoner

«Å lære seg et fremmed språk vil si å lære seg både reglene i det nye språksystemet og reglene for hvordan språket brukes i forskjellige situasjoner. En språkelev har ofte som mål å oppnå en lingvistisk og en kommunikativ kompetanse som ligger nær opp til de innfødte språkbrukernes kompetanse» (Golden 1984: 160).

Man kan være flink med å lære reglene, men det er vanskelig å huske alle. Det er dessuten mange regler, og i visse tilfeller kan grammatiske regler overstyre de semantiske. Innlæreren bør ta stilling til for eksempel artikkel. Deretter må man bestemme seg om man skal bruke bestemt eller ubestemt form. Ved bruk av adjektiv med substantiv vil man få en enda mer komplisert oppgave, da adjektivet med substantivet må kongrueres, og man må velge bestemt

eller ubestemt form av adjektivet. Dobbel bestemmelse skaper, som vi har sett, store problemer for innlærere med russisk som morsmål. For å bruke bestemthet riktig, er det viktig å tenke blant annet på om substantivet er tellelig eller utellelig.

Det ser ut som ubestemthet er mer utfordrende å tilegne seg enn bestemthet. For meg ser det ut som bruk av ubestemt artikkel og naken form av substantivet er mest krevende.

Resultatene i oppgaven kan bidra til didaktikken gjennom å dele problemet opp i didaktisk relevante kategorier: Det er på den ene siden de formmessige uttrykkene blant annet hvordan paradigmet ser ut i alle former som er mulige å uttrykke. Så er det de semantisk orienterte reglene (for eksempel det å tilhøre en gruppe krever valg av ulike former). Dette er kanskje den viktigste og vanskeligste delen, for reglene er mange og relativt intrikate, som gjennomgangen i denne oppgaven har vist.

Konteksten er meget viktig da innlæreren må vurdere informasjonsstrukturen i en setning, og dermed også velge former i substantivfrasene ut fra blant annet hva som er kjent informasjon, og hva som ikke er kjent.

En lærer som har innlærere av norsk med russisk som morsmål, kan ha nytte av å vite hvordan det tilnærmet samme bestemthetsinnholdet ofte uttrykkes i russisk. Man kan kanskje bruke forskjellen mellom et virkelighetsorientert (russisk) og mottakerorientert (norsk) språk. Man kan forvente at det er meget sannsynlig at unngåelsesstrategier kan forekomme. Læreren kan forvente at bruk av ubestemthet vil føre med seg flere avvik.

Læreren bør også være forberedt på at bestemthet uttrykt i norske substantivfraser er komplisert for innlærere på alle nivåer, nemlig formmessig kompleks; semantisk styrte regler for valg av form er en intrikat samling. Kontekst og tolkning av konteksten er også viktig for valg av rett form på rett sted. På denne måten vil læreren selv bli bedre forberedt på å bruke tid og la innlærerne arbeide aktivt med alle sidene ved problemkompekset. Jo mer disse trekkene blir automatisert hos hver enkelt innlærer, jo enklere blir det å bruke bestemthet riktig.

Og helt til slutt vil jeg minne om «et velkjent læringsprinsipp: Vi tar utgangspunkt i det kjente for å utforske det ukjente». (Golden 2001:1)

Litteraturliste

- Alkema, H. (1991). Ubestemt artikkel på norsk og nederlandsk: likheter og forskjeller. *NOA Norsk som andrespråk*, nr. 15, (45-71)
- Alkema, H. (1993). Han kjøper ikke ny dress, men nytt slips med dristig blomstermotiv. Om naken form av substantivet på norsk. *NOA Norsk som andrespråk*, nr.16, (1-21)
- Altermark, T.V. (2003). Fortellende og presenterende setninger i russisk og norsk. *NOA Norsk som andrespråk*, nr. 24, (81-107)
- Andenæs, E. (1984). Morsmålet, mellomspråk, målspråk – hvordan lærer vi nye språk? I Hvenekilde A. & Ryen E. (Red.), *Kan jeg få ordene dine, lærer? Artikler om norsk som andrespråk, språkfunksjoner, tospråklighet, tokulturell undervisning* Landslaget for norskundervisning (LNU). Oslo: Cappelen, 36-52
- Andresen, H.S. (2006). *Ikke vanskelig? Om innlæring av negasjon i norsk i et markerthetsperspektiv*. (Masteroppgave i norsk som andrespråk. Institutt for lingvistiske fag, Universitetet i Oslo). Oslo: Universitetet i Oslo.
- Berggreen H., Tensfjord K. (2011). *Andrespråklæring*.(2.utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk
- Berkov V.P. (1994). *Norvezskaya leksikologija*. SPb.: Universitetet i St. Petersburg
- Berkov V.P. (2005). *Kratkij spravochnik på grammatike norvezskogo jazyka* Moskva: Vyssjaja sjkola
- Boronnikova N. (2006). *K probleme opredelennosti-neopredelennosti subjekta vyskazyvanija* (*K проблеме определенности / неопределенности субъекта высказывания*). Universitetet i Perm, tilgjengelig på <http://philologicalstudies.org/dokument/2006/vol1/8.pdf>
- Boronnikova N., Ovchinnikova E.(2009). Otsenochnaia semantika neopredelennogo mestoimeniia eden v makedonskom iazyke, *Slavianovedenie*, nr. 5, (86-95)
- Cirkova, R. (1992). Aksjonsart i russisk – aspekt i russisk. *NOA Norsk som andrespråk*, nr. 15
- Cummins, J. (2000). *Language, Power and Pedagogy. Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Durst-Andersen, P. (2006). Dansk som andetsprog i en ny sprogtypologi. I *Norand. Nordisk tidsskrift for andrespråksforskning* (2), (7-32). Fagbokforlaget
- Eckman, F. (1977). Markedness and the Contrastive Analysis Hypothesis 27, År : 1977,1201 Nr. : 2, (315 – 330)

- Ellingsen E. og MacDonald K. (2014). *Stein på stein. Arbeidsbok*. Cappelen Damm
- Faarlund, J.T. (2007). A mentalist interpretation of grammaticalization theory". Th. Eythorsson (red.): *Grammatical change and Linguistic Theory. The Rosendal Papers*. Amsterdam
- Faarlund, J.T., Lie S. & Vannebo K.I. (1997) *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget
- Golden A. (1998). *Ordforråd, ordbruk og ordlæring i et andresspråksperspektiv*, Ad Notam Gyldendal
- Golden, A. (1984) Hva vil det si å kunne et ord? Hvenekilde. A. (1984). Ubestemt artikkel I Hvenekilde A. & Ryen E. (Red.), *Kan jeg få ordene dine, lærer? Artikler om norsk som andrespråk, språkfunksjoner, tospråklighet, tokulturell undervisning* Landslaget for norskundervisning (LNU). Oslo: Cappelen, 160 - 170
- Golden A., Mac Donald K. & Ryen E. (2008). *Norsk som fremmedspråk. Grammatikk*.Oslo: Universitetsforlaget
- Golden, A. (2001). Hvem er det som har hodet fullt av ideer, hjertet på riktig stide, tar hånd om de lovende studentene og har beina godt plantet på jorda? Menneskets kropp som kikdefomene i metonymiske og metaforiske uttrykk. I Golden A. og Uri H. (red). *Andrespråk, tospråklighet, norsk. Festskrift til Anne Hvenekilde*, boka er produsert i samarbeid med Unipub forlag. (1-16)
- Golden, A., Mac Donald, K., Michalsen, B.A. & Ryen, E. (1990). *Hva er vanskelig i grammatikken. Sentrale emner i norsk som andrespråk*. Oslo: Universitetsforlaget
- Golovacheva A.V. (1979). Identifikasija i individualizatsija v anaforicheskih strukturah. I: Nikolaeva T. M. *Kategorija opredelennosti - neopredelennosti v slavjanskich i balkanskich jazykach*, Moskva, Nauka (175 – 204)
- Grønland, E. (1992). Hva er vanskelig for russisktalende studenter i norsk grammatikk. *NOA Norsk som andrespråk, nr. 15*, (s.39-55)
- Hagen, J.E. (2012). *Norsk grammatikk for andrespråklærere*. Oslo: Gyldendal.
- Hagen, J.E. og Tenfjord K. (red.) (1999): *Andrespråksundervisning. Teori og praksis*. Ad Notam Gyldendal.
- Hansen, A. (1927): *Bestemt og ubestemt substantiv*. Bidrag til dansk substantivsyntaks. I. Arnold Busck. København.
- Hasselgård, H. *Ordstilling og tekstbinding i oversettelse fra engelsk til norsk, Reports of the project Languages in Contrast, No. 26, desember 2004* (www.hf.uio.no/german/sprak)

- Hvenekilde, A. (1984). Ubestemt artikkel. I Hvenekilde A. & Ryen E. (Red.), *Kan jeg få ordene dine, lærer? Artikler om norsk som andrespråk, språkfunksjoner, tospråklighet, tokulturell undervisning* Landslaget for norskundervisning (LNU). Oslo: Cappelen, (112 – 115)
- Ivanov, V.V (1979). Kategorija opredelennosti – neopredelennosti i shiftery, I: *Nikolaeva T. M. Kategorija opredelennosti - neopredelennosti v slavjanskich i balkanskich jazykach, Moskva, Nauka* (s. 90 – 119)
- Jarvis, S. (2007). Theoretical and Methodological Issues in the Investigation of Conceptual transfer. I *VIAL – Vigo International Journal of Applied Linguistics* 4. (43-71)
- Jarvis, S. & Pavlenko, A. (2008). *Crosslinguistic Influence in Language and Cognition*. New York & London. Routledge.
- Katsitadze, I.M. (2007). K voprosu ob implisitnykh i eksplisitnykh snosobakh vyrazenija kategorii onredelennosti / neopredelennosti v russkom jazyke. I: *Gumanitarnyje i sosialnye nauki. nr. 5*
- Knjazev, Ju.P. (1979). Neitralizatsija morfoloicheskih protivopostavljenij v rjadu smeznykh javlenij grammatiki. I: *Nikolaeva T. M. Kategorija opredelennosti - neopredelennosti v slavjanskich i balkanskich jazykach, Moskva, Nauka* (268 – 289)
- Kramsky, J. (1972). *The Article and the Concept of Definiteness in Language*. Paris. Mouton. The Hague
- Laake, S. (2007) *Nomenfrasen i norrønt og norsk. En diakron analyse* (Masteroppgave Institutt for lingvistiske og nordiske studier). Oslo: Universitetet i Oslo
- Lie, S. (1993). *Kontrastiv grammatikk med norsk i sentrum* (2. utg), Oslo: Novus
- Lie, L. (1993). *Nominalfraser i norsk mellomspråk*. (Hovedoppgave ved Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Avdeling for nordiske språk og litteratur), Universitetet i Oslo
- Lie, Svein (1986). Morfologi - noen tendenser i nyere forskning. I *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 1/2
- Lund, K. (1997). *Lærer alle dansk på samme måte? En lengdeundersøkelse af voksnes tilegnelse af dansk som andetsprog*. Special-pædagogisk forlag. Tarm Bogtryk & Offset A/S.
- Lundeby, E. (1965) *Overbestemt substantiv i norsk og de andre nordiske språk*. Scandinavian University Books
- Lyons, J. 1983. *Semantics*. Cambridge. Cambridge UP. første utgave 1977.
- Lønn, C. (2015). *Det går bra! Arbeidsbok*. (4. utg.), Fagbokforlaget

- Mac Donald, K. (2014). *Norsk grammatikk for læreren*. Cappelen Damm
- Mac Donald, K. (2009). *Norsk grammatikk* (arbeidsbok)
- Mac Donald, K. (1997). *Spørsmål om grammatikk : når norsk er andrespråk* . Cappelen Oslo
- Kapstad, M. (2006). *Faste uttrykk i russisk og norsk med henblikk på russiskundervisning for nordmenn* (Masteroppgave i russisk språk ved Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske spark). Oslo: Universitetet i Oslo
- Mathiassen, T. (1996). *Russisk grammatikk*, Universitetsforlaget
- Michalsen, B.A. (1993). *Substantivet. Om bruk av artikler på norsk. En semantisk innfallsvinkel. NOA Norsk som andrespråk (nr. 16) (23-47)*
- Mitchell., Myles F. & Marsden, E. (2004) *Second Language Learning Theories*. Third Edition, Routledge
- Nikolaeva, T.M. (1979). Aksentno-prosodicheskiye sredstva vyrazenija kategorii opredelennosti – neopredelennosti. I: *Nikolaeva T. M. Kategorija opredelennosti - neopredelennosti v slavjanskich i balkanskich jazykach, Moskva, Nauka* (119 – 175)
- Nordanger, M. (2009). *Keiserens nye klær? Lingvistisk og konseptuell transfer i markeringen av grammatikalisert definitt referanse i russiskspråklige og engelskspråkliges norske mellomspråk - en studie basert på ASK*. (Masteroppgave, Universitet i Bergen).
- Paducheva, E.V. (1990). The Aspect and the Lexical Meaning of the Verb (Вид и лексическое значение глагола (от лексического значения глагола к его аспектуальной характеристике). I: *Russian Linguistics*, Vol. 14, No. 1, (1-18)
- Paulsen, G. (2009) *Bestemt om bestemthet? Om voksne innlæreres bruk av kategorien bestemthet i norsk*. (Masteroppgave Institutt for lingvistiske og nordiske fag). Oslo: Universitetet i Oslo
- Poljaković, A. (2013). *Tilegnelse av definitt referanse i norsk mellomspråk. Konseptuell transfer i et andrespråks- og et fremmedspråkperspektiv* (Masteroppgave ved Avdelingen for skandinaviske studier). Universitetet i Bergen
- Pospelov, N.S. (1970): O sintaksicheskoy variante kategorii opredelennosti - neopredelennosti v sovremennom russkom jazyke. I: *Issledovanija po sovremennomu russkomu jazyku*. Moskva
- Ragnhildstveit, S. (2009). *Genustildeling og morsmålstransfer i norsk mellomspråk. En korpusbasert studie* (Masteroppgave Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier). Bergen: Universitetet i Bergen

- Revzin, I.I. (1977). *Sovremennaja strukturnaja lingvistika : problemy i metody*. Moskva. Nauka
- Ryen, E. (1984). Substantiv og substantiviske ledd I Hvenekilde A. & Ryen E. (Red.), *Kan jeg få ordene dine, lærer? Artikler om norsk som andrespråk, språkfunksjoner, tospråklighet, tokulturell undervisning* Landslaget for norskundervisning (LNU). Oslo: Cappelen (106-112)
- Selinker, L. (1972). Interlanguage. I: *International Review of Applied Linguistics* 10, (209–241).
- Slobin, D. (1987). Thinking for speaking. I *The Proceedings of the Thirteenth Annual Meeting*. (pp.435-443). B.o.M.F. Ashe (ed)
- Slobin, Dan. 1996. From “thought and language” to “thinking for speaking”. I J.J Gumperz & S.C. Levinson (eds.), *Rethinking linguistic relativity* (pp. 70-96), Cambridge, Cambridge UP.
- Støren, E.T. (2007). Jeg føler at jeg står på samme plass": en studie av russiske kvinners mellomspråk i lys av teorier om fossilisering (Hovedfagoppgave.Institutt for nordiske og lingvistiske studier). Oslo: Universitetet i Oslo
- Svendsen, B.A. (1996) *Adjektiv i norsk som andrespråk: en frekvensbasert semantisk tverrsnittsstudie av adjektivtilegnelse hos voksne innlærere* (Hovedoppgave i norsk spark). Oslo: Universitetet i Oslo
- Svendsen, B.A. Adjektivtilegnelse hos voksne innlærere med norsk som andrespråk. *NOA Norsk som andrespråk* (nr. 21)
- Tarone, E. (1988): *Variation in Interlanguage*. Edward Arnold. A division of Hodder & Stoughton. British Library Cataloguing Publishing Data. London
- Tor Guttu http://riksmallsforbundet.no/qa_faqs/substantiver-og-adjektiver
- Uri, H. Setningsforståelse hos andrespråkinnlærere, *NOA Norsk som andrespråk* (nr. 20)
- Vannebo, K. (1972). *Gjenstandshelhetens oppbygging i norsk*, i *Mål og minne*, 28-65
- Viberg, Å. (2004):Lexical utveckling i ett andraspråk. I: Hyltenstam, K. og Lindberg, I (red.): *Svenska som andraspråk i forskning, undervisning och samhälle*. Studentlitteratur.
- Vinje, F.-E. (2005). *Norsk grammatikk – det språklige byggverket*. Oslo: Kunnskapsforlaget

8 Vedlegg 1 Oppgaver og informantenes besvarelser

Oppgaveoversikt

Oppgave 1:

Fortell om deg selv, muntlig oppgave

Oppgave 2:

Fortell om din sommerferie, skriftlig oppgave

Oppgave 3: utfyllingsoppgave

Sett inn riktig form av substantivene, med artikkel hvis nødvendig

kjøkken (1)	Så koselig du har fått det i
lampe (2)	Er ny?
farge (3)	Jeg liker på benken. Har du malt den selv?
glass (4), kopp (5)	Her er det plass til alle og mine.
system (6)	Hva slags politisk har dere?
tradisjon (7)	Noener felles for hele landet.
innvandrere (8)	Naboen min er
mor (9), far (10)	I dag er det vanlig at både og er i lønnet arbeid.
vegg (11)	Hun holdt seg helst innenfor husets fire
gitar (12)	Hun begynte å spille som barn
besteforelder (13) må stille opp for barnebarna sine
by (14)	Norges eldsteheter Tønsberg.
forhold (15)	Jeg har aldri forståttderes.
ulempe (16)	Hvilke ser du ved å bo i en by?
fjord (17)	Vet du hva de største i Norge heter?
krav (18), jobb (19)	Han stilte ingen i den nyesin.
liv (20)	Han hadde lengtet hele etter et rolig sted å bo.
situasjon (21)	Jeg vil snakke om min, ikke din
dialekt (22), hjemsted (23)	Hvilken snakker folk påditt?
bok (24)	Hvem passer denne for?
feil (25)	Du gjør noen eller mange grammatiske

språk (26)	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske
hav (27), seil (28), vei (29)	Ute på med åpne må du møte det som kommer i din
uvær (30), kuling (31), storm (32)	Det kan komme i form av og
regn (33), sol (34)	Etter kommer alltid
tid (35), eksamen (36)	Hvor lang må man studere for å klare diverse
turist (37), sted (38)	Mange av går direkte til historiske når de kommer til Norge.
begravelse (39), vis (40)	Vikingenes ble markert på spesielt
debatt (41), samfunn (42) om homofili raser i det moderne i dag
sofa (43)	Da jeg kom hjem og la meg ned på, følte jeg meg verre.
sofa (44)	Jeg måtte legge meg på i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt (45)	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo
sikkerhet (46)	Loven kom for å ivareta folks
samfunn (47)	Hva slags ønsker vi egentlig?
helsesystem (48)	Man kan si mye bra om i Norge.
samfunn (49) som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake (50)	Vil du bli med og bake i ettermiddag?
snekker (51), jobb (52)	Kjenner du dyktig som kan påta seg for meg?
kaffe (53), te (54)	Vil du ha ...kopp, eller liker du bedre?

Oppgave 4: utfyllingsoppgave

Sett inn riktig form av adjektivene og substantivene, med artikkel hvis nødvendig

	Etter (kort, trikketur (1) i (dårlig, vær (2), er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.
	De går rundt og ser på flest ganske (gammel, bil (3), men også noen (ny, bil (4)
	Ekspeditøren sier at dette er meget (god, tilbud (5) på en bil i (god, stand (6)
	«Den er som (ny (7)», sier (bilselger (8)
	Reidar mener at (bil) (9) er altfor (dyr (9) til å ha kjørt så langt.
	De må finne noen (god, bil (10) enn denne (gammel, bil (11)
	«Vi har noen (fin, bil (12) her borte», sier selgeren og går bort til noen (rød (13) og (blå, bil (14) i hjørnet av butikken.
	«Denne er (flott (15)), sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten (ny, vinterdekk (16)»
	Og se på (lekker, lakk (17)!»
	Selgeren forteller at dette er (trygg, kjøp» (18).....
	Her vil ikke Samir få noen (ubehagelig, overraskelse) (19).....
	Bilen er ikke så (dyr (20), og han bestemmer seg for å ta den.
	Han blir helt (rød (21) i (ansikt (22) av glede.
	Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne (billig, forsikring (23) gjennom sitt (egen, selskap (24)
	Samir tenker på (vakker, smil (25) til Nita når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til (fin, kjøretur (26)de skal ta sammen når de har fri fra jobben.
	«Ikke glem at du får (billig, banklån (27) nå da», sier Reidar.
	Norge er blitt kåret til (god, land (28) i verden flere ganger.
	Før var likestilling (fremmed, begrep (29)
	Kan (økonomisk, krise (30) også ramme Norge?
	Arbeiderpartiet innførte husmorferie for (sliten, husmor (31)

	Kvinnene hadde ikke noen (høy, posisjon (32)
	I flere (vesteuropeisk, land (33) ble 1970-årene (vanskelig, år (34)
	(sosial, utgift (35) fortsatte å stige på 1980-tallet.
	Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik (ny, fattigdom (36) i Norge.
	Kvinnen i Norge har (god, situasjon (37)
	Abort er (åpen, tema (38) i Norge.
	Kvinnen i Norge er fri som (fugl (39)
	Kvinnen i Norge tar (utdannelse (40) hun ønsker.
	Studenten ga (god svar (41)
	Tre (fin, dame (42) kom også på festen
	(koselig, hus (43) er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.
	Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så (praktisk (44)
	Takk for at du ga meg (ny, slips (45) med fiolette blomster!
	Jeg ønsker meg (ny, mulighet (46)
	Da jeg var (liten, jente (47), besøkte jeg min bestefar (hver, lørdag (48)
	Jeg vil gjerne komme (annen, dag (49), ikke akkurat i dag.
	Denne (form (50)) for (mediedekning (51) kan gi (skjev, bilde(52) av (situasjon (53)
	(alternativ, medisin (54)) kan også inkludere (religiøs (55) håndpåleggelse
	Stedets (tradisjonell (56) byggeskikk blir borte.

Oppgave 5: Beskriv tegneserie på norsk og russisk

Hva ser du på bildet?

Oppsummerende tabeller

5.2.2.1. Informant A05:

Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 1

Nr.	Informanten bruker
1	<i>hele tid</i>
2	<i>men det var andre skole</i>
3	<i>det er så avslappende land</i>
4	<i>fordi jeg er ikke språklig jente</i>

Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 2

Nr.	Informanten bruker
1	<i>... og sommer er dessverre snart over</i>
2	<i>dette år</i>
3	<i>disse dager</i>
4	<i>Den ene var finere enn den neste i rekke...</i>

Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 3

nr i oppgaven	Informanten bruker
4 og 5	<i>alle glass og koppene mine</i>
6	<i>hva slags politisk systemmet</i>
17	<i>de største fjorder i Norge</i>
33, 34	<i>Etter regnet kommer alltid sola</i>
37	<i>Mange av turistene</i>
41	<i>Debatter om homofili raser i det moderne samfunnet</i>
47	<i>Hva slags samfunnet</i>
48	<i>Man kan si mye bra om helsesystem i Norge</i>
49	<i>Samfunn som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg</i>

51	<i>Kjenner du en dyktig snnekeren</i>
----	---------------------------------------

Tabell 5.2.2.1, A05 – oppgave 4

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
2	<i>i dårlig været</i>
8	<i>«Vi har noen fine biler der borte», sier bilselger</i>
11	<i>denne gammel billen</i>
17	<i>Og se på lekkre lakken!</i>
25	<i>Samir tenker på vakke smilen til Nita</i>
28	<i>Norge er blitt kåret til best land i verden</i>
30	<i>Kan en økonomisk krise ramme Norge?</i>
39	<i>Kvinnen er fri som en fugl</i>

5.2.2.2. Informant B04:

Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 1

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
1	<i>Jeg har en stor bror</i>
2	<i>mine foreldrene</i>
3	<i>Det er pedagogisk universitet</i>
4	<i>på grunn av stor tragedie</i>
5	<i>på grunn av stor tragedie i mitt hjemlandet</i>
6	<i>Om kvelden på tirsdager og torsdager etter jobb lærer jeg</i>
7	<i>dette landet har vakker natura</i>
8	<i>Min planleg for framtiden er å ta norskprøve 3</i>

Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 2

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Jeg tror at det er veldig koselig temaen</i>
2	<i>skrive om sommerferie</i>
3	<i>Det er omtrent det samme som om å gå tilbake på samme stedene, hvor jeg var i denne ferien.</i>

4	<i>for meg er sommertid</i>
5	<i>Nå vil jeg vil fortelle om turen</i>
6	<i>en sol sommerdag</i>
7	<i>trodde jeg at sommer var over og høst kom</i>
8	<i>det var min den første overraskelsen</i>
9	<i>det var på vintertid</i>
10	<i>alle fire årtidet</i>
11	<i>været var som i høst</i>
12	<i>været var som (i høst) eller vår</i>

Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 3

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
14	<i>Norges eldste byen heter Tønsberg.</i>
36	<i>Hvor lang tid... må man studere for å klare diverse eksamen?</i>
37	<i>Mange av turister</i>
40	<i>Vikingenes begravelser ble markert på spesielt vis</i>
44	<i>Jeg måtte legge meg på sofa i møbelforretningen...</i>
45	<i>Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo ... legevakten...</i>
49	<i>Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg</i>
51	<i>Kjenner du dyktig snekker</i>

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.2, B04 – oppgave 4

nr i oppgaven	Informanten bruker
2	<i>Etter kort trikketuren i det dårlig været</i>
17	<i>Og se på lekker lakk!</i>
25	<i>Samir tenker på vakkert smil</i>
29	<i>Før var likestilling fremmed begrep</i>
34	<i>I flere land... ble 1970-årene de vanskelige årene</i>
37	<i>Kvinnen i Norge har god situasjon</i>
39	<i>Kvinnen er fri som fugl</i>

40	<i>Kvinnen i Norge tar utdannelsen hun ønsker</i>
54	<i>Den alternative medisinen kan også inkludere... håndpåleggelse</i>
56	<i>Stedets tradisjonell byggeskikk</i>

5.2.2.3. Informant C03:

Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 1

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Vi har ei dattera</i>
2	<i>Jeg har en bachelor grader</i>
3	<i>Hjemlandet mitt Estland ligger ved Baltiske sjøen</i>
4	<i>Planene mine er å gå på regnskaps- og medarbeider kurset</i>
5	<i>Sist kanskje jeg så programmer som heter Norsk nok</i>

Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 2

Nr.	Informanten bruker
1 - 3	<i>Det var så fint når sola skinne, trær (1) er grønne, blomster (2) blomstrer, fugler (3) synger</i>
4	<i>Barn er frie ... og hele familie kan reise bort</i>
5,6	<i>Det best (5) for meg å reise til varm sjø (6)</i>
7	<i>Da det var fint været</i>
8, 8a	<i>Vi har besøkt ... Mdina-område (8) med gamle hus og festning (8a)</i>
9, 10, 11, 12	<i>Vi gikk i forskjellige museer, for eksempel berømt museet (9) av Malteser orden (10) og hus-museum (11) av aristokratiske familie (12)</i>
13	<i>en av drømmer mine gikk i oppfyllelse</i>
14	<i>Det var hyggelig og fantastisk opplevelse</i>
15	<i>Jeg ... husker den utrolige tur</i>

Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 3

nr i oppgaven	Informantens forslag
1	<i>Så koselig du har fått det i kjøkken</i>
6	<i>Hva slags politiske systemet</i>

8	<i>Naboen min er innvandreren</i>
13	<i>Besteforeldrene må stille opp</i>
14	<i>Norges eldste byen</i>
21	<i>min situasjonen</i>
26	<i>Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språk</i>
29	<i>som kommer i din veien</i>
33, 34	<i>Etter regnet kommer alltid sola</i>
36	<i>diverse eksamen</i>
41, 42	<i>Debatter (41) om homofili raser i det moderne samfunn (42)</i>
46	<i>folks sikkerheten</i>
49	<i>Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg</i>
51	<i>Kjenner du snnekeren dyktig</i>

Tabell 5.2.2.3, C03 – oppgave 4

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
5	<i>dette er meget godt tilbudet</i>
7, 13, 14	<i>Vi har noen god bil (7)... og går bort til noen rød (13) og blå bil (14)</i>
16	<i>nesten nye vinterdekkene</i>
17	<i>Og se på lekre lakken</i>
18	<i>dette er trygget kjøpet</i>
19	<i>noen ubehagelig overraskelse</i>
23	<i>billige forsikringen</i>
24	<i>sitt eget selskapet</i>
25	<i>Samir tenker på vakker smil til Nita</i>
28	<i>Norge er blitt kåret til godt landet i verden</i>
34	<i>vanskelige årene</i>
36	<i>Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik nye fattigdommen i Norge.</i>
39	<i>fri som fugl</i>
40	<i>Kvinnen... tar utdanning hun ønsker</i>
53	<i>et bilde av situasjon</i>
56	<i>Stedets tradisjonell byggeskikk..</i>

5.2.2.4. Informant D 01:

Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 1

Nr.	Informanten bruker
1	<i>fordi det var helt ny grammatikksystemet...</i>
2	<i>jeg var ikke så kjent med norsk kultur, men de stilene som vi skulle skrive...</i>
3	<i>jeg blitt mer kjent med forskjellige tradisjonene</i>
4	<i>jeg har fortsatt noe problemer med uttale</i>
5	<i>Og jeg kommer fra en østdelen av Ukraina</i>
6	<i>det andre store by i Ukraina</i>
7	<i>Det er ganske stor by</i>
8	<i>Har 80 % stillingen</i>
9	<i>det var på en måte veldig varm dag</i>

Se vedlegg: Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 2 – ingen avvik

Antall forekomster	Underproduksjon	Overproduksjon	sum avvik	sum avvik i % av riktig bestemthet*
51	0	0	0	0 %

Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 3

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
12	<i>Hun begynte å spille gitar som <u>et barn</u></i>
33, 34	<i>Etter <u>regnet</u> kommer alltid <u>sola</u></i>
41	<i><u>Debatter</u> om homofili raser i det moderne samfunnet i dag</i>
43	<i>Da jeg kom hjem og la meg ned på <u>sofa</u> følte jeg meg verre</i>
44	<i>Da jeg måtte legge meg på <u>sofaen</u> i møbelforretningen</i>
49	<i>Samfunnet som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg</i>

Tabell 5.2.2.4, D01 – oppgave 4

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
36	<i>Fattigdom som Amalie Skram skrev om, er veldig unik ny fattigdom i Norge</i>
39	<i>Kvinnen i Norge er fir som en fugl</i>
40	<i>Kvinnen i Norge tar utdannelsen hun ønsker</i>
45	<i>Takk for at du ga meg <u>det nye slipset</u> med fiolette blomster!</i>

5.2.2.5. Informant E02:

Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 1

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Jeg er utdannet som en sangpedagog</i>
2	<i>Jeg har tatt Bergenstest</i>
3	<i>Det er veldig stor by</i>
4	<i>hvis du er en turist</i>
5	<i>mennesker er snille og gode</i>
6	<i>maten må være sunnere i Norge</i>

Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 2

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Hellas er ett veldig populært reisemål i sommer</i>
2	<i>Hellas ... er et av de vakreste steder</i>
3	<i>Fra den første gang ble jeg forelsket</i>
4	<i>Jeg jobbet som en sanger</i>
5	<i>Jeg har opplevd varme havet</i>
6	<i>ingen av disse land lever så lenge</i>
7	<i>lever så lenge inn i hjerte mitt</i>

Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 3

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
11	<i>innenfor husets fire vegg</i>
13	<i>Besteforeldrene må stille opp</i>

26	<i>et skritt videre med det norske språk</i>
28	<i>med åpne seilen</i>
30	<i>Det kan komme uværet</i>
37	<i>mange av turister</i>
50	<i>Vil du bli med og bake en kake i ettermiddag?</i>
51	<i>Kjenner du en snekker så dyktig som kan påta seg...</i>

Tabell 5.2.2.5, E02 – oppgave 4

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
5	<i>dette er meget godt tilbud</i>
17	<i>Og se på lekkert lakk</i>
23	<i>Samir kan ordne billige forsikringen</i>
25	<i>Samir tenker på en vakker smil</i>
28	<i>Norge er blitt kåret til det beste land</i>
30	<i>Kan økonomisk krise også ramme Norge?</i>
31	<i>Arbeiderpartiet innførte husmødreferie for de slitne husmødre</i>
39	<i>Kvinnen i Norge er fri som en fugl</i>
40	<i>tar utdannelsen hun ønsker</i>
45	<i>nye slipsen</i>
51	<i>Denne formen for mediedekningen</i>
52	<i>et skjev bildet</i>
56	<i>Stedets tradisjonell byggeskikk</i>

5.2.2.6. Informant G06

Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 1

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Jeg er jenta på 33 år. (ei jente) O</i>
2	<i>Det er dattera på 5 år (ei datter) O</i>
3	<i>Jeg ... har bestått Bergentest. U</i>
4	<i>Jeg var overrasket av arkitektur (i Norge) – arkitekturen U</i>

Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 2

Nr.	Informanten bruker
1	<i>Jeg vil .. fortelle om sommerferie</i>
2	<i>jeg hadde i dette året</i>
3	<i>Jeg ...planlagte ferie</i>
4	<i>.. i Tyrkia er... utrolig vakker og varm sjø</i>
5	<i>.. dro vi på <u>en tur</u> rundt innsjø</i>
6	<i>dro vi på en tur rundt <u>innsjø</u></i>
7	<i>Til slutten</i>

Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 3

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
2	<i>Er en lampe ny?</i>
8	<i>Naboen min er en innvandrer.</i>
14	<i>Norges eldste byen...</i>
37	<i>Mange av turister</i>
40	<i>Vikingenes begravelser ble markert på spesielt vis</i>
43	<i>Da jeg kom hjem og la meg ned på <u>sofa</u> følte jeg meg verre</i>
49	<i>Samfunn som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg</i>
50	<i>Vil du bli med og bake en kake i ettermiddag?</i>

Tabell 5.2.2.6, G06 – oppgave 4

Nr. i oppgaven	Informanten bruker
5	<i>dette er meget godt tilbudet</i>
17	<i>Og se på lekker lakk!</i>
24	<i>sitt eget selskapet</i>
25	<i>Samir tenker på et vakkert smil til Nita</i>
28	<i>Norge er blitt kåret til beste landet i verden</i>
31	<i>Arbeiderpartiet innførte husmødreferie for de slitne husmødre</i>
34	<i>... ble 1970-årene vanskelige året</i>

26	<i>Abort er åpent temaet i Norge.</i>
39	<i>Kvinnen i Norge er fri som fugler</i>
40	<i>tar utdannelsen hun ønsker</i>
45	<i>... du ga meg nytt slipset</i>
51	<i>Denne formen for mediedekningen</i>
54	<i>En alternativ medisin kan også inkludere...</i>
56	<i>Stedets tradisjonelt byggeskikk</i>

Informant A05

Informant A05, Muntlig oppgave 1

3 min 30 s, 225 ord

Hei, jeg heter XXX. Jeg er 45 år gammel. Jeg kommer fra Ukraina fra en stor by som heter Kharkov. Jeg kom til Norge cirka syv år siden. Jeg kom til Norge fordi jeg ble glad i en norsk mann. Vi giftet oss i Ukraina og etterpå vi hadde bryllupreise til Italia. Mannen min heter XXX, han er regnskapsfører. Jeg utdannet som ingeniør, men jobber ikke som ingeniør i Norge ennå. Nå jeg jobber som regnskapsfører på en regnskapskontor på Rikshospitalet. Jeg snakker ikke så mye norsk hjemme på grunn av mannen min **hele tid (1)** på jobb. Jeg studert norsk på AOF skole og tok norskprøve 3, men det var **andre skole (2)** på Helsefyr. Når jeg tok eksamen det var for meg vanskelig <...> kanskje skriftlig produksjon og referat. Norsk er veldig vanskelig for meg – det tror jeg fordi jeg er ikke **språklig jente (4)**. Det er vanskelig for meg <...> de forskjellig <...> kjønn som brukes i Norge. Det er vanskelig for meg å huske «et» eller «en». Mitt første inntrykk av Norge var at det er det er så **avslappende land (3)** og naturen er veldig vakker. Masse <snille> folk på gata. Jeg planerer i fremtiden å jobbe sammen med mannen min på et regnskapkontor. Ja, jeg ikke er så flink i regnskap å gjøre det fra A til Å, men jeg kan mange forskjellige oppgaver. Takk skal du ha

Informant A05, Skriftlig oppgave 2

360 ord

Min beste sommerferie

I dag er det 5. august, og **sommer (1)** er dessverre snart over. Vi hadde ikke så bra sommer i Norge **dette år (2)**. Det regnet mye, og sola viste seg ganske sjeldn til oss. Jeg håper at det fortsatt kan komme varme, fine dager, men det ser ikke sånn ut akkurat nå. Man kan bli syk av lite sol og lys. **Disse dager (3)** mangler egentlig vi i Norge. Psykologer sier at det er beste å smile litt i hverdagen. Derfor sitter jeg her i regn-været og smiler når jeg tenker på min beste

ferie. I sommer var mannen min og jeg i Hellas en uke. Vi var på ei øy som heter Skiatos. På vei fra flyplassen så vi mange eksotiske buttkiker og restauranter. Den enne var finere enn den **neste i rekke (4)**. Det var nydelig vær med 32 varmegrader og sol hver eneste dag. Flamingo, leilighetshotellet som vi bodde på, var perfekt. Det stod en fantane som sprutet ut vann. Rund fantanen stot roser i alle verdens farger. Det var koselig inne i hotelet. Veggene var laget av marmor, og alt liksom så ryddig å pent. Det var en koselig liten handlegate, rett nedenfor hotellomtrådet, og det var 5 minutter å gå til stranden. Det var ryddig og fint på både stranden og rundt omkring i gatene, fordi det var folk som vasket gatene, og plukket søppel rundt omkring hele tiden, ved behov. Stranden var veldig bra, med utsikt utover havet. Den var bred som en fotballbane, og lengre enn øyet kunne se. Jeg liker veldig godt å svømme. Det var deilig å bade i sjøen med 24 grader, og jeg trivdes som fisken i vannet. Jeg likte meg i bassenget på hotellet særlig på kvelden også. Vi slappet av og solte oss på stranda nesten hver dag. I Hellas er det mat å drikke rimelig i forhold til Norge. For eksempel er en middagsrett med lamekjøtt koster mellom 8 -10 euro. Jeg legner tilbake til helles hver dag. Hvis vi er flinke til å spare, håper jeg at vi kan dra til hellas neste sommer også.

Informant A05, Utfyllingsoppgave 3

kjøkken	Så koselig du har fått det i kjøkken!
lampe	Er lampa ny?
farge	Jeg liker fargen på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp	Her er det plass til alle <u>glass (4) og koppene mine (5)</u> .
system	<u>Hva slags politisk systemmet (6)</u> har dere?
tradisjon	Noen tradisjonerer felles for hele landet.
innvandrere	Naboen min er innvandrere.
mor, far	I dag er det vanlig at både mor og far er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire vegger
gitar	Hun begynte å spille gitar som barn
besteforeldre	Besteforeldre må stille opp for barnebarna sine
by	Norges eldste by heter Tønsberg.

forhold	Jeg har aldri forstått forholden deres.
ulempe	Hvilke ulemper ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største fjorder (17) i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingen kvar i den nye jobben sin.
liv	Han hadde lengtet hele livet etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om min situasjon, ikke din
dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på hjemstedet ditt?
bok	Hvem passer denne boka for?
feil	Du gjør noen eller mange grammatiske feil
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språket.
hav, seil, vei	Ute på havet med åpne seil må du møte det som kommer i din vei.
uvær, kuling, storm	Det kan komme uvær i form av kuling og storm
regn, sol	Etter regnet (33) kommer alltid sola (34) .
tid, eksamen	Hvor lang tid må man studere for å klare diverse eksamener?
turist, sted	Mange av turistene (37) går direkte til historiske steder når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes begravelser ble markert på spesielt vis.
debatt, samfunn	Debatter (41) om homofili raser i det moderne samfunnet i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned på sofaen, følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg på en sofa i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo legevakt.
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folks sikkerhet.
samfunn	Hva slags samfunnet (47) ønsker vi egentlig?
helsesystem	Man kan si mye bra om helsesystem (48) i Norge.
samfunn	Samfunn (49) som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bake en kake i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du en dyktig snekeren (51) som kan påta seg jobben for meg?
kaffe, te	Vil du ha en kopp kaffe, eller liker du te bedre?

Informant A05, Utfyllingsoppgave 4

Etter et kort trikketur i **dårlig været (2)**, er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.

De går rundt og ser på flest ganske gamle biller, men også noen nye billene.

Ekspeditøren sier at dette er et meget godt tilbud på en bil i god stand.

«Den er så god som ny », sier **bilselger (8)**.

Reidar mener at billen er altfor dyr til å ha kjørt så langt.

De må finne noen bedre biller enn **denne gammel billen (11)**

«Vi har noen fine biller her borte», sier selgeren og går bort til noen røde og blå biller i hjørnet av butikken.

«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten nye vinterdekker.

Og se på **lekkre lakken!» (17)**

Selgeren forteller at dette er en trygg kjøp.

Her vil ikke Samir få noen ubehagelige overraskelser

Bilen er ikke så dyr, og han bestemmer seg for å ta den.

Han blir helt rød i ansikten av glede.

Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne en billig forsikring gjennom sitt eget selskap

Samir tenker på **vakkre smilen (25)** til Nita når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til fine kjøreturer de skal ta sammen når de har fri fra jobben.

«Ikke glem at du får billig banklån nå da», sier Reidar.

Norge er blitt kåret til **best land (28)** i verden flere ganger.

Før var likestilling et fremmed begrep

Kan **en økonomisk krise (30)** også ramme Norge?

Arbeiderpartiet innførte husmorferie for slitne husmodre

Kvinnene hadde ikke noen høy posisjoner

I flere vesteuropeiske land ble 1970-årene vanskelige år.

Sosiale utgifter fortsatte å stige på 1980-tallet.

Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik den nye fattigdomen i Norge.

Kvinnen i Norge har en god situasjon

Abort er et åpen tema i Norge.

Kvinnen i Norge er fri som **en fugl (39)**

Kvinnen i Norge tar den utdannelsen som hun ønsker.

Studenten ga et godt svar

Tre fine damer kom også på festen

Et koselig hus er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.

Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så praktisk

Takk for at du ga meg den nye slipsen med fiolette blomster!

Jeg ønsker meg et ny muligheten

Da jeg var en lite jente besøkte jeg min bestefar hver lørdag

Jeg vil gjerne komme en annen dag, ikke akkurat i dag.

Denne formen for mediedekning kan gi et skjevt bilde av situasjonen.

alternativ medisin kan også inkludere religiøse håndpåleggelse

Stedets tradisjonelle byggeskikk blir borte.

Informant A05, skriftlig oppgave 5

151 ord

Det var en gang da **skolebussen (1)** kjørte elever hjem fra skolen. Det var en første skole dag . Mange elevene reiset hjem... Det var en gutt som kom på bussen. **Bussen var nesten full (3)**, og han satt seg ved siden av **en søtt jenta som hadde rødt, langt hår (3)**. **Bussen (4)** kjørte sakte på grønt, utgikk rødt lys. Gutten ble trøtt, og sovnet. I søvnet la han hodet sitt på skuldra til den lille jenta. **Jenta (6)** ble litt forvirret og fikk rød i kinnene, fordi hun sintes **om gutten (8)** siden hun traff han **første gang (9)** på skolen. Han var **den kjekkeste gutten** på skolen **(10)**. Hun hadde i lang tid ønsket å bli med han. Det var kjærlighet fra første øyeblikk. Nå hadde hun **den lille, søtte gutten (11)** sovnet på skuldret sitt. Hun ønsket om at bussen skulle aldri stoppe, og hun bli med den drømmende gutten sammen hele livet!

Tekst på russisk:

Однажды **школьный автобус (1)** вез учеников из школы домой. Это был первый школьный день. Многие школьники возвращались домой ...Один мальчик, зашел в

автобусе. Автобус был почти полон, и он сел рядом с девочкой, **которая (3)** имела рыжие, длинные волосы. Автобус ехал медленно, без остановок без остановок потому что все время горел зеленый свет. Мальчик устал и начал засыпать. Во сне он положит голову на плечо этой девочки. Девочка была немного смущена и покраснела, потому что она без ума влюблена в **этого мальчика (8)**, с **того момента (9)** когда она в первый раз встретила его в школе. Она давно хотела познакомиться с ним, ведь он был **самым красивым (10) мальчиком** в школе. Это была любовь с первого взгляда.

И вот теперь **этот милый мальчик (11)** заснул на ее плече. И она очень хотела, чтобы автобус **никогда (10)** не останавливался, ехал только на зеленый свет и она могла оставаться с со своей мечтой как можно дольше, на всю жизнь!

Informant B04

Informant B04, muntlig oppgave 1

3 min 6 s, 325 ord

Hei, jeg heter XXX, og jeg kommer opprinnelig fra Ukraina. Jeg er 51 år gammel. Jeg er gift og bor sammen med mannen min i Oslo nå. Mine far og mor bor i Ukraina. Jeg har **en stor bror (1)**, han også bor i på det samme byen /i det samme byen som **mine foreldrene (2)**. Foreldrene mine er gamle mennesker, og jeg er veldig glad at broren min passer på dem når jeg er her i Norge. Sønnen min heter XXX. Han er 21 år gammel. Nå bor han i Russland. Jeg kan si at nå har jeg en god jente som min datter. Hun er dattera til mannen min. Hun heter Ina. Nå studerer hun psykologi i Oslo Universitet. Jeg har utdanning fra hjemlandet mitt. Det er **pedagogisk universitet (3)**. Nå er det godkjent fra NOKUT. Dessverre snakker jeg ikke mye norsk hjemme. Men jeg har mange muligheter til å snakke norsk med mine norske venner og på jobben min med lille barn og deres foreldre. Jeg jobber i barnehage. Første gang kom jeg til Norge i (2012) 2011 som turist. Etterpå giftet jeg meg i 2012. Så jeg kan si at jeg har bodd i Norge litt mer enn 3 år. Jeg begynte å studere norsk i 2013 på Helsfyr voksneopplæringscenter. På den tiden trivde jeg veldig bra. Etter 7 måneder hadde jeg norskprøve 2 og planlegte å ha norskprøve 3 om 3 måneder, men på grunn av **stor tragedie (4)** i **mitt hjemlandet (4)**, måtte jeg stoppe å lære det i noen måneder. Jeg jobber i barnehage nå, og jeg tror at jeg trives der. **Om kvelden (6)** på tirsdager og torsdager etter jobb lærer jeg norsk i Rosenhof skole, det er greit. Mitt første inntrykk av Norge var veldig bra, jeg synes at dette landet er rik og har **vakker natura (7)** og gode mennesker. **Min planleg (8)** for framtiden er å ha norskprøve 3. Ha det

Informant B04, skriftlig oppgave 2

319 ord

Jeg tror at det er veldig **koselig temaen (1)** å skrive om **sommerferie (2)**. Det er omtrent det samme som å gå tilbake på **samme stedene (3)** hvor jeg var i denne ferien. For meg er **sommertid (4)** den beste årstiden her i Norge fordi den er ikke så lang som vi har i hjemlandet mitt i Ukraina. Nå vil jeg fortelle **om turen (5)** som jeg og mannen min hadde i

min første ferie her i Norge. Jeg var veldig imponert og du skal forstå hvorfor. Det var **en sol sommerdag (6)**. Vi begynte vår reise på biltur til Vestlandet fra Oslo. Været var fantastisk. Jeg var veldig spent om turen fordi fra bøker viste jeg at Vestlandet var spesielt vakker, og det er sant, det vet jeg nå. Vi brukte mer enn 10 timer på turen. Fra bilvinduet kunne jeg kose meg av sol og lys, det var en rolig sommerdag. Vi kjørte høyere og høyere i fjellet og plutselig begynte det å regne, solen forsvant bak skyene. Om noen minutter trodde jeg at **sommer var over, og høst kom (7)**. Det var **min den første overraskelsen (8)**, men ikke den siste. Vi reiste videre og enda høyere opp. Jeg kunne se litt snø, men om noe tid var det veldig mye snø, helt det samme som det var på **vintertid (9)**. Norge er rikt på pen natur. Det var utrolig herlig å se mange fosser, små og store høye bratt fjell, mange elver og pene hvite trehus på fjellet. Egentlig var det det samme som i eventyr, opplevde jeg alle **fire årtidet (10)** i løpet av noen timer. Det er helt utrolig, ikke sant? På slutten tok vi en ferge for å komme til Bømlø, en øy på Vestlandet. Været var som **i høst (11)** eller **vår (12)** fordi det var regn og litt kaldt. På Vestlandet er det regn veldig ofte, omtrent hver dag. Det var en uforglemmelig tur, og jeg har tatt mer enn 600 bilder.

Informant B04, utfyllingsoppgave 3

kjøkken	Så koselig du har fått det i kjøkkenet!
lampe	Er lampen. ny?
farge	Jeg liker farget. på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp	Her er det plass til alle glassene og koppene mine.
system	Hva slags politisk system. har dere?
tradisjon	Noen tradisjoner er felles for hele landet.
innvandrer	Naboen min er innvandrer
mor, far	I dag er det vanlig at både mor. og far er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire vegg
gitar	Hun begynte å spille gitar som barn
besteforelder	Besteforeldre. må stille opp for barnebarna sine
by	<u>Norges eldste byen (14)</u> heter Tønsberg.
forhold	Jeg har aldri forstått forholdet deres.
ulempe	Hvilke ulemper ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største fjorden i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingen krav i den nye jobben.sin.
liv	Han hadde lengtet hele livet etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om min ...situasjon, ikke din
dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på ...hjemstedet.ditt?
bok	Hvem passer denne boken for?
feil	Du gjør noen eller mange grammatiske ...feil..
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språk
hav, seil, vei	Ute på hav. med åpne ...seil. må du møte det som kommer i din vei
uvær, kuling, storm	Det kan komme ...uvær.. i form av ...kuling.. og storm

regn, sol	Etter ...regn kommer alltid sol
tid, eksamen	Hvor lang tid... må man studere for å klare diverse ...eksamen (36)?
turist, sted	Mange av turister (37) går direkte til historiske steder når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes begravelser. ble markert på spesielt ...vis (40)..
debatt, samfunn	Debatten. om homofili raser i det moderne ...samfunnet i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned på ...sofaen., følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg på sofa (44) i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo ...legevakten (45)....
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folks sikkerhet..
samfunn	Hva slags samfunn ønsker vi egentlig?
helsesystem	Man kan si mye bra om ...helsesystemet. i Norge.
samfunn	Samfunnet (49) som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bake ...kake..i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du dyktig snekker (51) som kan påta seg jobben for meg?
kaffe, te	Vil du ha ...en kopp ...kaffe....., eller liker du ...te..... bedre?

Informant B04, Utfyllingsoppgave 4

Sett inn riktig form av adjektivene og substantivene, med artikkel hvis nødvendig

	Etter kort trikketuren (2)... i ...i det dårlig været (2) , er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.
	De går rundt og ser på flest ganske gamle biler..., men også noen ...nye biler....
	Ekspeditøren sier at dette er et meget godt tilbud på en bil i (god, stand) god stand.
	«Den er så ...god... somny.....», sier ...bilselgeren....
	Reidar mener at ...bilen... er altfor ...dyr... til å ha kjørt så langt.
	De må finne noen ...gode biler... enn denne ...gamle bilene...
	«Vi har noen ...fine biler her borte», sier selgeren og går bort til noen røde og bl... i hjørnet av butikken.
	«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten ny vinterdekk....
	Og se på ... lekker lakk (17) ...!»
	Selgeren forteller at dette er en trygg kjøp...
	Her vil ikke Samir få noen ...ubehagelige overraskelser
	Bilen er ikke så ...dyr..., og han bestemmer seg for å ta den.
	Han blir helt ...rød... i ...ansikten... av glede.
	Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne ...en billig forsikring... gjennom sitt ...egen selskap...
	Samir tenker på vakkert smil...(25) til Nita når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til den fine kjøreturen...de skal ta sammen når de har fri fra jobben.
	«Ikke glem at du får billigere banklån nå da», sier Reidar.
	Norge er blitt kåret til ...det beste landet.... i verden flere ganger.
	Før var likestilling ... fremmed begrep (29)....
	Kan ...deet økonomiske krise. også ramme Norge?
	Arbeiderpartiet innførte husmorferie for ...slitne husmødre.....
	Kvinnene hadde ikke noen ...høye pensjoner.....
	I flere ...vesteuropeiske land. ble 1970-årene ... de vanskelige årene.(34) .
	Sosiale utgifter. fortsatte å stige på 1980-tallet.
	Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik ...den nye fattigdommen. i Norge.
	Kvinnen i Norge har ... god situasjon.(37) .
	Abort er ...et åpent tema. i Norge.
	Kvinnen i Norge er fri som ... fugl...(39)..
	Kvinnen i Norge tar utdannelsen (40) hun ønsker.
	Studenten ga ...et godt svar...
	Tre ...fine damer... kom også på festen
	Et koselig hus er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.
	Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så ...praktisk...

	Takk for at du ga meg ...et nytt slips... med fiolette blomster!
	Jeg ønsker meg ...nye muligheter...
	Da jeg var ...en liten jente..., besøkte jeg min bestefar hver lørdag
	Jeg vil gjerne komme en annen dag..., ikke akkurat i dag.
	Denne formen for mediedekning kan gi et skjev bilde... av situasjonen...
	Den alternative medisinen (54)... kan også inkludere religiøs håndpåleggelse
	Stedets ...tradisjonell... byggeskikk (56) blir borte.

Informant B04, skriftlig oppgave 5

106 ord

På bilden (1) kan jeg se en bus. Bussen er ikke vanlig som jeg kan se her i Oslo. Kanskje det er en gammel buss, tror jeg. Det er en sommerdag eller tidlig morgen. På bussen det er to jenter som reiser hjem fra diskotek. De er venner, og er veldig glad fordi de hadde veldig koselig tid der, men dessuten er de trøtt også. En av dem legger hodene sin på **skulderen (2)** av den andre. Etter en stund sovnet hun rolig. Hvorfor begynte **jenta (3)** som sitter ved siden av bussvinduet å smile? Jeg tror det er på grunn av hennes venninne snorker. Det er veldig morsomt.

Tekst på russisk:

На этих картинках (1) рассказана небольшая история об одном мальчике и девочке. Обычно мальчики и девочки в этом возрасте нравятся друг другу. Ребята едут в автобусе в каком-то городе. Мальчику на картинке понравилась сидящая рядом с ним девочка и он долго думал, как привлечь ее внимание. Мальчик сделал вид, что уснул и прилег **на плечо (2)** к девочке. Теперь настала очередь **девочке (3)** думать о том, что же ей делать с этим мальчиком. А пока она думала, мальчик задремал.

Informant C03

Informant C03, muntlig oppgave 1

3 min 23 s (236 ord)

Hei, jeg heter XXX og jeg kommer fra Estland. Jeg bor i Oslo med samboeren min og med dattera vår. Vi er ikke gift, vi har ei dattera (1) som er 2 år og 2 måneder gammel. Jeg har en bachelor grader (2) fra økonomi. Noen ganger snakker vi norsk hjemme. Jeg har bodd i Norge i tre år. Jeg studerte norsk hjemme og (så) da studerte jeg norsk på Arbeid og kommunikasjon kurset. Jeg har bestått norskprøve 3. Det var ikke så vanskelig for meg ... men jeg bekymret litt. Norsk er ikke så lett men ikke så vanskelig for meg. Det er vanskelig for eksempel grammatikk og forskjellige dialekter. Hjemlandet mitt Estland ligger ved Baltiske sjøen (3) og begrenser med Finland, Russland og Latvia. Nå jobber jeg litt i Krefregisteret og jobber litt hjemme som hjemneværende. Første inntrykk av Norge var god, naturen var pen og jeg likte mennesker mye. Planene mine er å gå på regnskaps- og medarbeider kurset (4) og finne god jobb i framtiden. Dessverre leser jeg ikke norske aviser, jeg har ikke så mye tid, eller jeg er lat, jeg vet ikke, det er vanskelig å si. Men noen ganger ser jeg på norsk tv og jeg liker noen programmer som nyheter for eksempel eller Norsk nok... eller noe som er interessant for meg. Sist kanskje jeg så programmer (5) som heter Norsk nok, og jeg liker mye.

Informant C03, skriftlig oppgave 2

262 ord Min beste sommerferie

Jeg liker alle årstider, men sommer liker jeg mest. Det er så fint når sola sinner, trær (1) er grønne, blomster (2) blomstrer, fugler (3) synger og vi trenger ikke ta på seg mye klær. Mange mennesker vil gjerne ha ferie i sommeren. Barn er frie, de går ikke på skolen og hele familie (4) kan reise bort. Jeg liker å reise veldig mye. Det best (5) for meg å reise til varm sjø (6). Jeg liker å bade og solbade også. Da det er viktig å bruke solkrem. Men det er litt trist bare å slappe av. Jeg er veldig glad i å ha muligheten å se noe interessant. For eksempel likte jeg veldig mye en tur til Malta øya. Heldigvis reiste vi til Malta i august, da det var fint været (7). Det var varmt nok, men ikke så varmt som i juli. Naturen var pen og det var gøy å reise

på Malta og nabo øya Gozo. Vi har besøkt Valetta, hovedstaden av Malta og **Mdina - område (8)** med gamle hus og **festning (8a)**. Det var mange pene yachter i Valetta. Mdina er en ren og pen plass med hvite hus og fin utsikt til byen. Vi gikk i forskjellige museer, for eksempel **berømt museet (9)** av **Malteser orden (10)** og **hus-museum (11)** av **aristokratiske familie (12)**. Vi så og spiste eksotiske planter som kaktus, granat, fiken. Vi spiste ferske frukter og spiste syltetøy. Og det er veldig viktig at en av **drømmer mine (13)** gikk i oppfyllelse. Jeg badet med delfiner! Det var hyggelig og fantastisk opplevelse. Jeg likte det veldig mye og husker **den utrolig tur (15)**.

Informant C03, utfyllingsoppgave 3

kjøkken	Så koselig du har fått det i ... <u>kjøkken...(1)!</u>
lampe	Er ...lampa..... ny?
farge	Jeg liker ...fargen..... på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp	Her er det plass til alle ...glassene..... og koppene mine.
system	<u>Hva slags politiske ...systemet (6)</u> har dere?
tradisjon	Noen ...tradisjoner.....er felles for hele landet.
innvandrere	Naboen min er ... <u>innvandreren (8)</u> .
mor, far	I dag er det vanlig at både mor..... og ...far..... er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire ...vegger.....
gitar	Hun begynte å spille ...gitar..... som barn
besteforelder	<u>Besteforeldrene (13)</u> må stille opp for barnebarna sine
by	<u>Norges eldste ...bven (14)</u>heter Tønsberg.
forhold	Jeg har aldri forståttforholdene.....deres.
ulempe	Hvilkeulemper..... ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største ...fjordene..... i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingenkrav..... i den nye ...jobben.....sin.
liv	Han hadde lengtet hele ...livet..... etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om <u>min situasjonen...(21)</u> ikke din

dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på ...hjemstedet.....ditt?
bok	Hvem passer denne ...boken..... for?
feil	Du gjør noen eller mange grammatiske ...feil.....
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske ...språk...(26)
hav, seil, vei	Ute på haven..... med åpne ...seil.... må du møte det som kommer i din veien...(29) ...
uvær, kuling, storm	Det kan komme ...uvær..... i form avkuling..... og ...storm.....
regn, sol	Etter ... reinet (33) kommer alltid ... sola...(34)
tid, eksamen	Hvor lang tid..... må man studere for å klare diverse ...eksamen (36)?
turist, sted	Mange av ...turistene... går direkte til historiske steder..... når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes ...begravelser.... ble markert på et spesielt ...vis.....
debatt, samfunn	Debatter (41) om homofili raser i det moderne ...samfunn (42) ... i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned på ...sofaen., følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg på en sofa..... i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo ...legevakt.....
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folks sikkerheten (46) .
samfunn	Hva slags ...samfunn.....ønsker vi egentlig?
helsesystem	Man kan si mye bra omhelsesystemet..... i Norge.
samfunn	Samfunnet (49) som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bakekake.....i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du snekkeren.dyktig (51) som kan påta seg for meg?
kaffe, te	Vil du ha en ...kopp ...kaffe....., eller liker du ...te..... bedre?

Informant C03, utfyllingsoppgave 4

	Etter (en kort trikketur... i dårlig vær..., er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.
	De går rundt og ser på flest ganske ...gamle biler..., men også noen...nye biler.....
	Ekspeditøren sier at dette er meget godt tilbudet (5) på en bil i ...god stand.....
	«Den er så god... som ...ny.....», sier bilselgeren.

	Reidar mener at bilen... er altfor dyrt å ha kjørt så langt.
	De må finne noen god bil (7) ... enn denne gamle bilen.....
	«Vi har noen fine bil her borte», sier selgeren og går bort til noen rød (13) og blå bil (14) i hjørnet av butikken.
	«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten nye vinterdekkene (16) .
	Og se på lekkere lakken (17)! »
	Selgeren forteller at dette er trygget kjøpet (18)
	Her vil ikke Samir få noen ubehagelig overraskelse (19)
	Bilen er ikke så dyr..., og han bestemmer seg for å ta den.
	Han blir helt rødt i ansiktet... av glede.
	Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne billige forsikringen (23) gjennom sitt eget selskapet (24)
	Samir tenker på ... vakker smil...(25) til Nita når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til en fin kjøretur...de skal ta sammen når de har fri fra jobben.
	«Ikke glem at du får (billig, banklån) et billig banklån nå da», sier Reidar.
	Norge er blitt kåret til godt landet (28) i verden flere ganger.
	Før var likestilling et fremmed begrep.....
	Kan ...en...økonomisk krise.... også ramme Norge?
	Arbeiderpartiet innførte husmorferie for slitne husmødre.....
	Kvinnene hadde ikke noen høye posisjoner
	I flere vesteuropiske land. ble 1970-årene vanskelige årene (34) ..
	Sosiale utgifter..... fortsatte å stige på 1980-tallet.
	Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik ... nye fattigdommen (36) i Norge.
	Kvinnen i Norge har en...god situasjon.....
	Abort er en åpen tema.... i Norge.
	Kvinnen i Norge er fri som fugl (39)
	Kvinnen i Norge tar utdannelse (40) hun ønsker.
	Studenten ga et god svar...
	Tre ...fine damer... kom også på festen

	Et koselig hus... er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.
	Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så praktisk.....
	Takk for at du ga meg et ny slips... med fiolette blomster!
	Jeg ønsker meg en...ny mulighet...
	Da jeg var liten, besøkte jeg min bestefar hver lørdag
	Jeg vil gjerne komme en annen dag..., ikke akkurat i dag.
	Denne formen for mediedekning... kan gi et skjev bilde av situasjon (53)
	Alternative medisinen...kan også inkludere religiøse håndpåleggelse
	Stedets ...tradisjonell... byggeskikk (56) blir borte.

Informant C03, skriftlig oppgave 5

Jeg ser **på bilden (1)** en vei i **en by (1)**. På venstre side står det hus med fire etasje og andre hus som er ikke så høye. Jeg tror det er vår og det er tidlig i morgen. Det er grønt lys og en bus kjører **gjennom veien (3)**. Det er **en hvit bus med rød strek (2)**. Jeg tror det er en skolebussen. Barna sitter på brun benken i bussen. De går på skolen. En gut og ei jente sitter sammen. Kanskje de er venner og lærer i sammen klassen. Det sitter andre barn foran guten og jenta. Kanskje det er også en gut og ei jente. Hår til guten er brun og jentas hår er svart. Guten har hvit skjorte og mørk blå jakka på seg. Jenta har lilla skjorte og mørk blå jakka på seg.

Det er tidlig i morgen, så barna er trøtt. Jenta har rødt hår. Øynene hennes er åpen og de er blå fargene. Guten har hvit skjorte, rød slips og mørk blå jakka med bukser på seg. Jenta har hvit skjorte, mørk blå jakka og skjørt på seg. Guten har gult hår. Han vil sove og øynene hans er stengt. Han la hode hans på skulderen til jenta og snart begynte han å sove.

Tekst på russisk:

Na kartinke (1) ja vizhu ulicu v gorode. Dumaju, chto eto rannee vesennee utro. Na ulice teplo. **Belyj avtobus s krasnoj polosoj (2)** edet **po trasse (3)**. Gorit zeljonyj svet. Verojatno eto shkolnyj avtobus. Deti sidjat v avtobuse na korichnevyyh skamejkah. **Malchik s zholtymi**

volosami i devochka s krasnymi volosami (18) sidjat vmeste. Vozmozhno oni družja. Devochka odeta v beluju rubashku, tjomno-sinij pidzhak i tjomno-sinjuju jubku. Ona sidit s otkrytimi glazami. Glaza golubogo cveta. Malchik ustal, **glaza ego (19)** zakryty. Na njom odeta belaja rubashka, krasnyj galstuk, tjomno-sinij pidzhak i tjomno-sinie brjuki. Naprotiv malchika i devochki sidjat drugie deti. Tozhe, vozmozhno, malchik i devochka. U malchika kashtanovye volosy. Na njom belaja rubashka i sinij pidzhak. Devochka brjunetka. Na nej odeta lilovaja rubashka i sinij pidzhak. Ustavshij **malchik s zholtymi volosami (18)** polozhil golovu na plecho devochki, svoej podругi, i zasnul.

Informant D01

Informant D01, muntlig oppgave 1

06 min 30 s 552 ord

Hei, jeg heter XXX og jeg kommer opprinnelig fra Ukraina. Ja, jeg er 40, gift. Min mann er en snill mann. Har en gutt, veldig søt og fin gutt som er 5 år. Jeg jobber som helsefagarbeider i en bo- og behandlingssenter og studerer massasje nå. Ja, jeg er gift og har barn. Vi bor i Sandvika akkurat nå. Det er i nærheten av Oslo. Jeg har utdanning som sykepleier, men her i Norge jeg har ikke fått godkjent, så jobber jeg som helsefagarbeider. Ja, jeg gjør det. Jeg snakker norsk hjemme fordi mannen min han er fra Asker, så snakker vi begge russisk og norsk hjemme. Jeg har bodd i Norge i cirka syv år.

Jeg har studert norsk på <...> jeg var på Folkeuniversitetet i Asker. Jeg tok flere norskkurs der. Jeg synes at norsk er ganske vanskelig, spesielt grammatikk, fordi det var **helt ny grammatikkssystemet (1)** for meg etter russisk og ukrainsk. Det var ganske lett lytteprøve og sånn, men stil det var <...> det var ganske vanskelig på grunn av jeg var <...> i stad jeg var ikke så kjent med norsk kultur, men **de stilene (2)** som vi skulle skrive <...> da skulle jeg lese ganske mye, og da bli jeg blitt mer kjent med språk og **forskjellige tradisjonene (3)** og sånn.

Nei, nå jeg synes ikke nå norsk er veldig vanskelig, og jeg har fortsatt **noe problemer (4)** med uttale. Jeg synes <...> fordi noen lyder som finnes i norsk, de finnes ikke i min morsmål. Jeg kommer opprinnelig fra Ukraina. Det er en øst-europeiske land som ligger mellom Russland og Polen. Og jeg kommer fra **en østdelen (5)** av Ukraina. Hjemmebyen min det heter Kharkov. Det er ganske stor, **det andre store by (6)** i Ukraina. Det er en studentby, det er veldig mye universiteter og høyskoler der. Ganske spennende liv der. Det er en by der det er cirka 2 millioner. Det er **ganske stor by (7)** og jeg har ikke vært der i 6 år. Nå savner veldig mye og <...> Jeg både jobber og studerer. Jobber som helsefagarbeider. Har **80 % stillingen (8)**. Og studerer massasje nå på Massasjeskole i Oslo.

Ja, første gang jeg kom på besøk i Norge det var i februar. Det var ganske mørk, kaldt, svart. Det var veldig vant til meg at det var veldig korte dager. Men jeg var på besøk hos kjæresten

min og familia hans. Så det var på en måte veldig **varm dag (9)** samtidig fordi de er veldig gode og varme folk, og vi besøkte noe steder. Så det var første inntrykk. Min første inntrykk det var det er byen fra den familia. Jeg vil starte min egen firma som <...> jeg vil jobbe som hudpleier og vil drive med det. Vil jobbe i den bransjen med skjønnhet og sånn. Ikke så ofte jeg leser aviser, men jeg veldig ofte jeg leser sånn nettavis, noen nyheter, noe som skjer og ... Men jeg ikke har tid. Jeg er veldig glad i norsk blader sånn dagblader, forskjellige spennende historier om kjærlighet og sånn. Det leser jeg av og til. På tv jeg liker noen programmer som Farmen eller 71 grader nord. Det liker jeg veldig godt eller <...> ellers ut i natur eller sånn.

Informant D01, skriftlig oppgave 2

Forskjellige mennesker liker å tilbringe sommerferien på forskjellige måter. Noen foretrekker å reise til Syden, bade i havet, slappe av i solen og se på lokale severdigheter, mens de andre liker bedre å bli hjemme eller ta en koselig tur til familien sin som bor i en annen by. De tredje har mer lyst til å være med venner, spille fotball sammen, dra på fisketurer og finne på andre spennende ting. Når det gjelder meg, så liker jeg best å reise til utlandet. Jeg er veldig interessert i språk og kultur i andre land. Jeg synes det er gøy å møte nye mennesker, bli kjent med tradisjonene deres og praktisere mine språkkunnskaper. Årets sommerferie var den beste ferien jeg har hatt noensinne. Den tilbrakte jeg i London. Det var min første reise dit. Jeg synes at London er en av de mest imponerende byene i verden. Selvfølgelig besøkte jeg alle de berømte severdighetene som Tower of London, Trafalgar Square, Big Ben og Buckingham Palace. Det var litt slitsomt å stå i lang kø ved inngangen til Madam Tussauds museet. Det har blitt en vane for meg å spise den tradisjonelle maten i hvert land jeg reiser til. Denne gangen spiste jeg den velkjente Fish and Chips. Det er et stort stykke fisk med pommes frites og tartarsaus ved siden av. Den likte jeg veldig godt. Det beste med turen var å møte mine gamle studiekamerater. Vi tok mange morsomme bilder sammen. Tiden gikk utrolig fort. Jeg kunne ønske jeg kunne ha vært der litt lenger.

Informant D01, utfyllingsoppgave 3

kjøkken	Så koselig du har fått det på kjøkkenet!
lampe	Er lampen ny?
farge	Jeg liker <i>fargen</i> på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp	Her er det plass til alle glassene og koppene mine.
system	Hva slags politisk system har dere?
tradisjon	Noen tradisjoner er felles for hele landet.
innvandrere	Naboen min er en innvandrere
mor, far	I dag er det vanlig at både mor/mødre og far/fedre er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire vegger
gitar	Hun begynte å spille gitar som <u>et barn (12)</u>
besteforelder	Besteforeldre må stille opp for barnebarna sine
by	Norges eldste by heter Tønsberg.
forhold	Jeg har aldri forstått forholdet deres.
ulempe	Hvilke ulemper ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største fjordene i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingen krav til den nye jobben sin.
liv	Han hadde lengtet hele livet sitt etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om min situasjon, ikke din
dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på stedet ditt?
bok	Hvem passer denne boken til?
feil	Du gjør noen eller flere grammatiske feil
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språket
hav, seil, vei	Ute på havet med åpne seil må du møte det som kommer i din vei
uvær, kuling, storm	Det kan komme uvær i form av kuling og storm
regn, sol	Etter <u>regnet (33)</u> kommer alltid <u>sola (34)</u>
tid, eksamen	Hvor lang tid må man studere for å klare diverse eksamener?
turist, sted	Mange av turistene går direkte til historiske steder når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes begravelse ble markert på et spesielt vis
debatt, samfunn	<u>Debatter (41)</u> om homofili raser i det moderne samfunnet i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned <u>på sofa (43)</u> følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg <u>på sofaen (44)</u> i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslos legevakt
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folkets sikkerhet
samfunn	Hva slags samfunn ønsker vi oss egentlig?
helsesystem	Man kan si mye bra om helsesystemet i Norge.
samfunn	<u>Samfunnet (49)</u> som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bake en kake i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du en dyktig snekker som kan påta seg en jobb for meg?
kaffe, te	Vil du ha en kopp kaffe, eller liker du te bedre?

Informant D01, utfyllingsoppgave 4

	Etter en kort trikketur i dårlig vær, er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.
	De går rundt og ser på flest ganske gamle biler, men også noen nye biler
	Ekspeditøren sier at dette er et meget godt tilbud på en bil i god stand.
	«Den er så god som ny», sier bilselgeren
	Reidar mener at bilen er altfor dyr til å ha kjørt så langt.
	De må finne noen bedre biler enn denne gamle bilen
	«Vi har noen fine biler her borte», sier selgeren og går bort til noen røde og blå biler i hjørnet av butikken.
	«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten nye vinterdekk
	Og se på den lekre lakken!»
	Selgeren forteller at dette er et trygt kjøp
	Her vil ikke Samir få noen ubehagelige overraskelser
	Bilen er ikke så dyr, og han bestemmer seg for å ta den.
	Han blir helt rød i ansiktet av glede.
	Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne en billig forsikring gjennom sitt eget selskap
	Samir tenker på det vakre smilet til Nita når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til fine kjøreturer de skal ta sammen når de har fri fra jobben.
	«Ikke glem at du får et billig banklån nå da», sier Reidar.
	Norge har blitt kåret til det beste landet i verden flere ganger.
	Før var likestilling et ukjent begrep
	Kan en økonomisk krise også ramme Norge?
	Arbeiderpartiet innførte husmorferie for slitne husmødre
	Kvinnene hadde ikke noen (høye posisjoner
	I flere vesteuropeiske land ble 1970-årene vanskelige år
	Sosiale utgifter fortsatte å stige på 1980-tallet.
	Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik ny fattigdom (36) i Norge.
	Kvinnen i Norge er i en god situasjon
	Abort er et åpent tema i Norge.
	Kvinnen i Norge er fri som en fugl (39)
	Kvinnen i Norge tar utdannelsen (40) hun ønsker.
	Studenten ga et godt svar
	Tre fine damer kom også på festen
	Å ha et koselig hus er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.
	Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så (praktisk) praktisk
	Takk for at du ga meg det nye slipset (45) med fiolette blomster!
	Jeg ønsker meg en ny mulighet
	Da jeg var en liten jente, besøkte jeg min bestefar hver lørdag
	Jeg vil gjerne komme en annen dag, ikke akkurat i dag.
	Denne formen for mediedekning kan gi et skjevt bilde av situasjonen
	Alternativ medisin kan også inkludere en religiøs håndpåleggelse
	Stedets tradisjonelle byggeskikk blir borte.

Informant D01, skriftlig oppgave 5

Hva ser du på bildet?

106 ord

Jeg ser **en hvit og rød buss (2)** som kjører og **grønt lys (3)** på **det første bildet (1)**. På **det**

andre bildet (4) er det fire unge mennesker (5) som sitter inn i bussen (6), kanskje skolebarn (8), tre gutter (9) og ei jente. To gutter (10) har mørke hår, en gutt har lyst hår og jenta har oransj hårfarge. Den lyse gutten ser veldig trøtt og trist ut. Først legger han hodet hans (11) på skuldrene til jenta (12) og etterpå på brystene hennes. Det ser ut som han sover godt og koser seg på det siste bildet. En annen versjon kan være at gutten ønsket å tulle med vennene hans og spilte en trøtt mann for å gjøre noe morsomt.

Tekst på russisk:

8 setninger, 70 ord

На первой картинке (1) я вижу бело-красный автобус (2), который едет по дороге. На светофоре горит зелёный свет (3). На второй картинке (4) я крупным планом вижу четырёх пассажиров (5) этого автобуса (6), наверно школьников (8): трех мальчиков (9) и одну девочку (9). У двух мальчиков (10) темные волосы, у одного светлые. Мальчик с желтыми волосами выглядит усталым. Он опускает свою голову своей соседке (12) на плечо, потом на грудь. Девочка никак не реагирует на "сонного пассажира ". Наверно ему хорошо.

Informant E02

Informant E02, skriftlig oppgave 1

Cirka 4 min og 416 ord

Hei, jeg heter XXX og jeg kommer fra Russland, fra Moskva. Jeg kommer fra en familie av fire: mamma, pappa og søstra mi og jeg. Ja, jeg er gift og jeg har et barn som heter Øystein. Jeg er utdannet som **en sangpedagog (1)** og sanger. Jeg er utdannet i Russland, i Moskva. Snakker du norsk hjemme? Ja, det gjør jeg. Jeg snakker norsk hjemme med sønnen min og med mannen min. Jeg har bodd i Norge i nesten 7 år. Jeg har studert norsk på Folkeuniversitetet i Oslo. Jeg har tatt **Bergenstest (2)**, men det var ikke bestått. Bergenstesten er kjempevanskelig fordi det er veldig lang og det er masse oppgaver inn i testen. Det var veldig vanskelig med lesing, synes jeg. Det var nesten ingenting som var lett, kanskje grammatikk. Det var den eneste som var lett. Norsk er ikke lett for meg, men det er ikke vanskelig heller. Jeg synes at å skrive riktig er litt vanskelig, men ikke snakke. Men det kan være litt vanskelig mye forskjellige dialekter i Norge, så jeg forstår ikke de som kommer fra andre områder i Norge.

Jeg kommer fra Russland. Og jeg er oppvekst i Moskva. Det er hovedstaden. Det er **veldig stor by (3)**, 17 millioner, kanskje. Og det er masse ting å se, masse mange teater, mange museum og så videre. Så det er veldig mye å gjøre hvis du er **en turist (4)** for eksempel i Moskva. Jeg er arbeidsløs og får dagpenger. Så jeg er jobbsøker, fulltidsjobbsøker også jeg ønsker å studere. Mitt første inntrykk av Norge var at dette landet er en av de vakreste i hele verden, og at **mennesker (5)** er snille og gode, og maten er bra. Litt kaldt kanskje om vinteren, men ikke så veldig kaldt som kan være i Moskva. Planene mine er å studere selvfølgelig og få mastergrad i musikk, mastergrad i musikkvitenskap. Så jeg planlegger å jobbe videre med musikk. Jeg har sett på tv en kveld om... det var debatter på NRK1 om mat... om økologisk mat, faktisk. Så det var kjempeinteressant, det var en person fra Kiwi, en leder fra Kiwi og... som små økologiske produsenter i Norge som var motsatt av som de.. de kranglet om kostnader på .. av **mat og at maten (6)** må være sunnere enn det er nå i Norge. Så det synes jeg er veldig interessant. Så jeg ... jeg er enig at maten må være sunnere i Norge.

Informant E02, skriftlig oppgave 2

Min beste sommerferie

294 ord

Nordmenn elsker å reise på ferie. Oslo blir nesten tomt i juli på grunn av sommerferie. De fleste reiser til syden, for eksempel til Spania, Italia, Dubai eller Tyrkia. Hellas er også ett veldig populært reisemål **i sommer (1)**. Det er ingen tvill at Hellas om sommeren er ett av **de vakreste steder (2)** i Europa. Fra **den første gang (3)** ble jeg forelsket i Hellas da reiste jeg til Rhodos for flere år siden. Jeg jobbet som **en sanger (4)** på Rhodos, men også fikk masse fritid for å kjøre rundt og se på naturen. Alt var bare perfekt for meg: gresk mat, tradisjoner og mennesker. Det var ikke vanskelig å finne nye greske venner for meg, derfor ble det enda lettere å bo i Hellas. Etter Rhodos ble jeg så glad i gresk livsstil at jeg nesten måtte å reise til andre greske øyer. Jeg ønsket å besøke Athen og øyer rundt Athen. Det var en helt fantastisk tur! Det er så mange vakre øyer som ikke er lenge fra hovedstaden, for eksempel Hydra, Poros og Spetses. Og det alltid en ting som er så fint med Hellas : alle øyer er forskjellige, alle har sin karakter og " spirit". Som mange andre turister har jeg drømt å reise til Santorini. I juli i år ble det endelig mulig! Jeg har smakt Santorini vin, Santorini tomater, har opplevd svarte strand, **varme havet (5)** og berømt Santorini solnedgang. Det er ikke nok ord for å forklare hvor vakker Santorini er. Det er en diamant i havet! Jeg har vært i mange land i de siste årene: USA, Storbritannia, Russland, Spania og Tyrkia. Men ingen av **disse land (6)** lever så lenge inn i **hjerte mitt (7)**. Det er bare Hellas som jeg drømmer om om natten.

Informant E02, utfyllingsoppgave 3

kjøkken Så koselig du har fått det i ...kjøkkenet!
lampe Erlampen.... ny?
farge Jeg likerfargen..... på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp Her er det plass til alle ...glassene..... og ...koppene..... mine.
system Hva slags politisk ...system..... har dere?
tradisjon Noen ...tradisjoner.....er felles for hele landet.
innvandrere Naboen min er innvandrere

mor, far	I dag er det vanlig at både ...mor..... og ...far..... er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire vegg (11)
gita	Hun begynte å spille ...gitar..... som barn
besteforelder	Besteforeldrene (13) må stille opp for barnebarna sine
by	Norges eldste ...by.....heter Tønsberg.
forhold	Jeg har aldri forstått ...forholdene...deres.
ulemp	Hvilke ...ulemper..... ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største ...fjordene..... i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingen ...krav..... i den nye ...jobben.....sin.
liv	Han hadde lengtet hele ...livet..... etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om min ...situasjon....., ikke din
dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på ...hjemstedet.....ditt?
bok	Hvem passer denne bøken..... for?
feil	Du gjør noen eller mange grammatiske ...feil.....
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språk (26)
hav, seil, vei	Ute på ...havet.. med åpne seilen(28) må du møte det som kommer i din vei
uvær, kuling, storm	Det kan komme uværet.(30) , i form av ...kuling..... og ...storm.....
regn, sol	Etter regn kommer alltid ...sol.....
tid, eksamen	Hvor lang ...tid..... må man studere for å klare diverse ...eksamen.....?
turist, sted	Mange av turister (37) går direkte til historiske ...steder..... når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes ...begravelse..... ble markert på spesielt ...vis.....
debatt, samfunn	...Debatten... om homofili raser i der moderne ...samfunnet..... i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned på ...sofaen....., følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg på en sofa..... i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo ...legevakt
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folkssikkerhet.....
samfunn	Hva slagssamfunn...ønsker vi egentlig?
helsesystem	Man kan si mye bra omhelsesystemet...i Norge.
samfunn Et samfunn..... som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bake en kake (50) .i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du ... en snekker så dyktig (51) som kan påta seg ...å jobbe..... for meg?
kaffe, te	Vil du ha en...kopp ...kaffe....., eller liker du ...te..... bedre?

Informant E02, utfyllingsoppgave 4

Etter ...et kort trikketur..... i ...dårlig vær..., er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.

De går rundt og ser på flest ganske gamle biler, men også noen (ny, bil) nye biler.

Ekspeditøren sier at dette er **meget godt tilbud (5)**... ..på en bil i god stand.....

«Den er så gode... som nye», sier ...bilselgeren

Reidar mener at bilen ...er altfor dyr til å ha kjørt så langt.

De må finne noen gode biler..... enn denne ...gamle bilen.....

«Vi har noen fine biler her borte», sier selgeren og går bort til noen røde og blå biler i hjørnet av butikken.

«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten nye vinterdekker

Og se på **lekkert lakk (17)**!»

Selgeren forteller at dette er en trygg kjøp.....

Her vil ikke Samir få noen ubehagelige overraskelser.....

Bilen er ikke så dyr..., og han bestemmer seg for å ta den.

Han blir helt rødt i ansiktet... av glede.

Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne **billige forsikringen (23)** gjennom sitt eget selskap...

Samir tenker på **en vakker smil til Nita (25)** når hun får se bilen, og han gleder seg allerede til en fin kjøretur de skal ta sammen når de har fri fra jobben.

«Ikke glem at du får et billig banklån nå da», sier Reidar.

Norge er blitt kåret til **det beste land (28)**, i verden flere ganger.

Før var likestilling et...fremmede begrep

Kan **økonomisk krise (30)**.... også ramme Norge?

Arbeiderpartiet innførte husmorferie for **de slitne husmødre (31)**

Kvinnene hadde ikke noen høye posisjoner.....

I flere vesteuropeiske land.... ble 1970-årene ...vanskelige år.....

Sosiale utgifter fortsatte å stige på 1980-tallet.

Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik den nye fattigdommen. i Norge.

Kvinnen i Norge har en god situasjon.

Abort er ...et åpent tema.... i Norge.

Kvinnen i Norge er fri som ...**en fugl (39)**

Kvinnen i Norge tar **utdannelsen (40)** hun ønsker.

Studenten ga ...et godt svar

Tre ...fine damer..... kom også på festen

(Et koselig hus er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.

Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så praktisk.....

Takk for at du ga meg ...**nye slipsen (45)** med fiolette blomster!

Jeg ønsker meg en ny mulighet.....

Da jeg var ei lite jente..., besøkte jeg min bestefar (hver, lørdag) hver lørdag

Jeg vil gjerne komme en annen dag, ikke akkurat i dag.

Denne ...formen..... for ...**mediedekningen (51)**... kan gi **et skjev bildet (52)** av situasjonen

Alternativ medisin... kan også inkludere (religiøs) religiøs håndpåleggelse

Stedets tradisjonell byggeskikk (56) blir borte.

Informant E02, skriftlig oppgave 5

Hva ser du på bildet? 146 ord

Det ser ut som en hvit og rød buss kjører i **byen (3)**. Det er fire ungdomsskolebarn som sitter inn i bussen: **tre gutter og ei jente (1)**. Jenta er veldig penn, hun har vakker hårfarge. Gutten med lysehår bestemmer å tulle og trikse med **jenta (4)**. Han oppfører seg slik at han er trøtt og sliten og sur, men han ikke er det. Først legger han hodet sitt på skuldrene til jenta for å se på hennes reaksjon. Hun reagerer ikke. **Gutten (5)** ser ut som han sover. Da faller sovende gutten lavere akkurat på brystene til jenta. Det ser ut som han koser seg og jeg tror at to andre gutter ler. Jenta reagerer ikke fortsatt. Jeg tror at hun er kjempe sint på han, men vi ikke ser det. Jeg tror ikke at gutten klarte å få et resultat han ønsket seg. Det var ikke so morsomt.

Tekst på russisk:

На первой картинке (9) я вижу бело-красный автобус, который едет по дороге большого города. **На светофоре горит зелёный свет (7)**. **На второй картинке (10)** я крупным планом вижу **четырёх пассажиров (1) этого автобуса (8)**: двух мальчиков, которые сидят к нам спинами, и мальчика с девочкой, **лица которых мы видим (10)**. По всей видимости, в автобусе едут студенты или школьники, на них школьная форма. Мальчик, **который едет с девочкой (11)**, решает подшутить над ней. Он опускает свою голову ей на плечо, притворяясь, что устал и хочет спать. Девочка никак не реагирует на " сонного пассажира ". Тогда голова мальчика опускается ниже плеч и прислоняется к груди девочки, как мы видим на последней картинке. Реакция девочки не меняется.

Informant G06

Informant G06, skriftlig oppgave 1

02 min 33 s. 247 ord

Hei, jeg heter XXX og jeg kommer fra Moldova. Jeg er <...> gammel, jeg er **jenta (1)** på 33 år. Jeg bor med familien min, jeg er gift. Har mann og har et barn. Det er **dattera (2)** på 5 år som heter Sofia. Jeg har høyere utdanning, det er økonomisk utdanning. Dessverre snakker vi ikke norsk hjemme, vi bruker bare russisk. Jeg bor i Norge i cirka 3 år, har studert norsk på kurset, har studert norsk hjemme, har brukt privat lærer, har bestått norskprøve 3, har bestått **Bergentest (3)**. Den vanskeligste på Bergentesten for meg var at jeg måtte sitte og konsentrere meg i syv timer. Det er nesten umulig. Norsk <ah> det norske språk er vanskelig for meg og det vanskeligste er å uttale. Mmmm... jeg kom fra Moldova som sa, fra en liten by Krikovo som ligger ved siden av hovedstaden av Moldova Kisjineu, cirka 10 kilometer fra. Det er en liten by <...> koselig, og denne byen Krikovo var kåret mange ganger som den vakreste og grønneste byen i Moldova. Nå jobber jeg, jeg fant jobb, jobber som regnkapsfører. Mitt første inntrykk av Norge – jeg hadde et positivt inntrykk av Norge. Jeg var overrasket av folk, jeg var overrasket av **arkitektur (4)**. Alle smilte, alle hjulpet meg ... og hvis jeg trengte noe jeg fått dette. Om planene mine for framtiden. Nå begynte jeg å studere. Jeg jobber og studerer kombinerer begge deler. Vil gjerne bli autorisert regnkapsfører – kanskje om 5 år <...>. Ha det bra!

Informant G06, skriftlig oppgave 2

236 ord Min beste sommerferie

Jeg vil gjerne fortelle om **sommerferie (1)** som hadde jeg i **dette året (2)**. Jeg med familien min drøfte og planlagte **ferie (3)** ganske lenge. Vi var absolutt sikker at vi trenger sol, varmt vann og en ferie hvor ingenting må gjøres. Etter hvert valgte vi å reise til Tyrkia og det angrer vi ikke på, vi fikk alt ønsket. Det var veldig lat ferie. Vi kjøpte en tur på to uker i en turistisk by Alanya. Vi bodde på et hotell som tilbyr et system med «Alt inkludert» og de heldygie som

bor der bør ikke bryr seg om noe. Vi sov så lenge vi vil, spiste deilig mat i store mengder. Men det beste hva finnes i Tyrkia er selvfølgelig utrolig **vakker og varm sjø (4)**, lange strender med gyllen sand og deilige tradisjonelle søtsaker. Etter toukers ferie i Tyrkia hadde vi en fri uke til her i Oslo. Vi tilbrakte denne tiden åsgso veldig interessant. Vi besøkte Hovedøya og brukte neste hele dagen for å gå rundt hele øya, der finner man mye å se på. For eksempel vi var veldig overasket å finne ruiner av et gammelt kloster. En annen dag dro vi på **en tur (5)** rundt **innsjø (6)** Ullsrudvannet, vi grilte der, plukket bær, noen provde å bade. **Til slutten (7)** vil jeg bare si at jeg er veldig fornøyd med det hvordan vi tilbrakte ferien. Vi har fremdeles mange fantastiske minner og inntrykk.

Informant G06, utfyllingsoppgave 3

kjøkken	Så koselig du har fått det i kjøkkenet!
lampe	Er <u>en lampe (2)</u> ny?
farge	Jeg liker farget på benken. Har du malt den selv?
glass, kopp	Her er det plass til alle glassene og koppene mine.
system	Hva slags politisk system har dere?
tradisjon	Noen tradisjoner er felles for hele landet.
innvandrere	Naboen min er <u>en innvandrere (8)</u> .
mor, far	I dag er det vanlig at både mor og far er i lønnet arbeid.
vegg	Hun holdt seg helst innenfor husets fire vegger
gitar	Hun begynte å spille gitar som barn
besteforelder	Besteforelder må stille opp for barnebarna sine
by	<u>Norges eldste byen (14)</u> heter Tønsberg.
forhold	Jeg har aldri forstått forholdet deres.
ulempe	Hvilke ulemper ser du ved å bo i en by?
fjord	Vet du hva de største fjordene i Norge heter?
krav, jobb	Han stilte ingen krav i den nye jobben sin.
liv	Han hadde lengtet hele livet etter et rolig sted å bo.
situasjon	Jeg vil snakke om min situasjon ikke din
dialekt, hjemsted	Hvilken dialekt snakker folk på hjemmestedet ditt?
bok	Hvem passer denne boken for?
feil	Du gjør noen eller mange grammatiske feil.
språk	Du ønsker å ta et skritt videre med det norske språket
hav, seil, vei	Ute på havet med åpne seil må du møte det som kommer i din vei
uvær, kuling, storm	Det kan komme uvær i form av kuling og storm
regn, sol	Etter regn kommer alltid sol
tid, eksamen	Hvor lang tid må man studere for å klare diverse eksamener?
turist, sted	<u>Mange av turister (37)</u> går direkte til historiske steder når de kommer til Norge.
begravelse, vis	Vikingenes begravelse ble markert <u>på spesielt vis (40)</u>
debatt, samfunn	Debatten om homofili raser i der moderne samfunnet i dag
sofa	Da jeg kom hjem og la meg ned <u>på sofa (43)</u> , følte jeg meg verre.
sofa	Jeg måtte legge meg på en sofa i møbelforretningen, for jeg følte meg svimmel
legevakt	Klokka halv tolv ankommer jeg Oslo legevakt
sikkerhet	Loven kom for å ivareta folks sikkerhet.
samfunn	Hva slags samfunn ønsker vi egentlig?

helsesystem	Man kan si mye bra om helsesystemet i Norge.
samfunn	Samfunn (49) som dette er et samfunn mange ikke ønsker seg
kake	Vil du bli med og bake en kake (50) i ettermiddag?
snekker, jobb	Kjenner du en dyktig snekker som kan påta seg jobb for meg?
kaffe, te	Vil du ha en kopp kaffe, eller liker du te bedre?

Informant G06, utfyllingsoppgave 4

1	Etter en kort trikketur i dårlig vær, er Samir og Reidar hos bruktbilforhandleren.
2	De går rundt og ser på flest ganske gamle biler, men også noen nye biler.
3	Ekspeditøren sier at dette er meget godt tilbudet (5) på en bil i god stand.
4	«Den er så god som ny», sier bilselgeren.
5	Reidar mener at bilen er altfor dyrt til å ha kjørt så langt.
6	De må finne noen bedre bil enn denne gamle bilen
7	«Vi har noen fine biler her borte», sier selgeren og går bort til noen røde og blå biler i hjørnet av butikken.
8	«Denne er flott, sier Reidar. «Den har ikke gått så langt, og du får med nesten nye vinterdekk»
9	Og se på lekker lakk!» (17)
10	Selgeren forteller at dette er et trygt kjøp
11	Her vil ikke Samir få noen ubehagelige overraskelser
12	Bilen er ikke så dyr, og han bestemmer seg for å ta den.
13	Han blir helt rødt i ansiktet av glede.
14	Selgeren spør om Samir trenger forsikring, men Samir kan ordne billig forsikring gjennom sitt eget selskapet (24)
15	Samir tenker på et vakkert smil til Nita (25) når hun får se bilen, og han gleder seg allerede en fin kjøretur de skal ta sammen når de har fri fra jobben.
16	«Ikke glem at du får et billig banklån nå da», sier Reidar.
17	Norge er blitt kåret til beste landet (28) i verden flere ganger.
18	Før var likestilling et fremmedt begrep.
19	Kan den økonomiske krisen også ramme Norge?
20	Arbeiderpartiet innførte husmorferie for de slitne husmødre (31)
21	Kvinnene hadde ikke noen høy posisjon
22	I flere vesteuropeiske land ble 1970-årene vanskelige året (34)
23	Sosiale utgifter fortsatte å stige på 1980-tallet.
24	Fattigdommen som Amalie Skram skrev om, er veldig ulik den nye fattigdommen i Norge.
25	Kvinnen i Norge har en god situasjon.
26	Abort er åpent temaet (26) i Norge.
27	Kvinnen i Norge er fri som fugler (39)
28	Kvinnen i Norge tar utdannelse (40) hun ønsker.
29	Studenten ga et godt svar
30	Tre fine damer kom også på festen
31	Et koselig hus er viktig for nordmenn som sitter mye inne om vinteren med tente stearinlys.
32	Jeg trenger ikke å løfte en finger siden mannen min er så praktisk
33	Takk for at du ga meg nytt slipset (45) med fiolette blomster!
34	Jeg ønsker meg en ny mulighet.
35	Da jeg var en liten jente besøkte jeg min bestefar hver lørdag
36	Jeg vil gjerne komme en annen dag, ikke akkurat i dag.
37	Denne formen for mediedekningen (51) kan gi et skjevt bildet av situasjonen
38	En alternativ medisin (54) kan også inkludere religiøse håndpåleggelse
39	Stedets tradisjonelt byggeskikk (56) blir borte.

Informant G06, skriftlig oppgave 5

179 ord

Når jeg ser på **dette bildet (1)** da tenker jeg at det skjedde en liten eventyr med **to personer (2)** som er litt kjent fra før. De kan godt være elever fra videregående skole som føler sympati for hverandre, men tør ikke å innrømme. Og plutselig, i en fin dag, drar alle elever fra **skolen (4)** i en lang busstur rundt byen. Hun finner plass først og setter seg ved siden av vinduet. Han kommer på **bussen (5)** litt senere og finner ut at plassen ved siden av henne er ikke opptatt. Med bankende hjerte han setter seg ved siden av henne, han ville gjerne si så mye, har så mange spørsmål til henne... men han er veldig sjenert og klarer ikke gjøre noe lyd. Og så kommer han opp med en måte å bli kjent. Han gjesper en stund deretter later som om han begynner å sovne og i en ubevisst tilstand lener seg på **skulderen hennes (8)**. Til hans gleden hun prøver ikke å vekke ham! Hun sitter rolig og smiler. Selvfølgelig at hun forstått alt og gjerne akseptere hans første skritt...

Tekst på russisk:

Глядя на **эти картинки (1)** в голову приходит романтическая история, возникшая между **двумя молодыми людьми (2)**. Мне они представляются старшеклассниками, которые вполне могут знать друг друга или даже ходить в один класс. Они определенно испытывают взаимную симпатию, но еще не решились признаться в этом. И вот, в **один замечательный день (7)**, они отправляются в экскурсию на автобусе организованную школой. Она находит место в автобусе первой, затем поднимается он и садится рядом. Он бы о многом хотел с ней поговорить, но никак не решается, не знает с чего начать. И тут ему в голову приходит идея! Он начинает активно зевать, а потом закрывает глаза и опускает голову ей на плечо. К его радости она не попыталась его столкнуть, а только замерла улыбаясь. Думаю, что у **этой истории (6)** может быть многообещающее продолжение!